

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
นวลวรรณ คำวงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
นวลวรรณ คำวงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

สารนิพนธ์
ของ
นวลวรรณ คำวงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

บทคัดย่อ
ของ
นวลวรรณ คำวงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

นวลวรรณ คำวงษา. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน แสงศักดิ์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของ
นักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้หาค่าความเที่ยงตรง (IOC) และ
หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบการเรียนรู้ทั้งฉบับ เท่ากับ .73 และค่าความ
เชื่อมั่นบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งฉบับ เท่ากับ .75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ
(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมตามแบบการเรียนรู้อยู่ใน
ระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ แบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบ
แข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง ตามลำดับ
2. บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสังคม ด้านจิตภาพ และด้านกายภาพ ตามลำดับ
3. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง
($r = .360$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

RELATION BETWEEN LEARNING STYLE AND LEARNING ENVIRONMENT
OF LEVEL 4 STUDENTS IN SURASAKMONTREE SCHOOL
BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

AN ABSTRACT
BY
NUANVAN KAMVONGSA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2009

Nuanvan Kamvongsa. (2009). *Relation between Learning Style and Learning Environment of level 4 students in Surasakmontree School under The Bangkok Educational Service Area 1 Office*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

The purposes of this research were: to study Learning Style of level 4 students, Learning Environment of level 4 students and study relation between learning style and learning Environment of level 4 students in Surasakmontree School under The Bangkok education Service Area 1 office. The sample consisted of level 4 students were learning in mathayom 5 and mathayom 6, 302 students of sample. A 5-level rating scale questionnaire was used to collect data. Its reliability was conducted through index of Item-Objective Congruence (IOC) and Cronbach's alpha coefficient. Learning style had a reliability of .73 and Learning Environment had .75. The Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product-Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows.

1. Learning Style of level 4 students in Surasakmontree School under The Bangkok Educational Service Area 1 office was at medium level. Listed in descending order of mean as follows: Participation style, Independent style, Dependent style, Competition style and Avoident style.

2. Learning Environment of level 4 students in Surasakmontree School under The Bangkok Education Service Area 1 office as a whole was at the medium level, when considered individual of learning environment of level 4 students, They were at medium level listed in descending order of mean as follows: Social, Phycological and Physical.

3. Learning Style and Learning Environment of Level 4 students in Surasakmontree School under The Bangkok Education Service Area 1 office had a medium level of relationship ($r = .360$) at .05 level of significance.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความเอาใจใส่ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน แสงศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยกรุณาให้แนวคิดและแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้มาอย่างต่อเนื่องจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี กรรมการสอบสารนิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ ดร.วิชาญ เลิศลพ นายสุรัช ทองทวี และ นายสมศักดิ์ ศรีประสิทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นางจันทน์ แจ่มจันทร์ อาจารย์ผู้สอนรายวิชา ในพระอุปถัมภ์ ๙ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) นายธีระพงศ์ นิยมทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และ นักเรียน คณาจารย์โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

นวลวรรณ คำวงษา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบความคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานในการวิจัย	10
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 11
สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี.....	11
แนวคิด หลักการ และทฤษฎีแบบการเรียนรู้.....	14
แบบการเรียนรู้ตามตัวแปร 5 แบบ	33
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้.....	41
การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	46
ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้.....	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	 76
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	81
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	97
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	97
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	99
สรุปผลการวิจัย	99
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก	120
ภาคผนวก ข	129
ภาคผนวก ค	131
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	138

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวคิดของ กราชาและไรซ์แมน	22
2 การเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้	40
3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (ม.5 – ม.6) จำแนกตาม ระดับชั้นเรียน.....	77
4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และระดับชั้น	83
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 โดยรวมและรายข้อ	84
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 แบบอิสระ โดยรวมและรายข้อ	85
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 แบบหลักเลียง โดยรวมและรายข้อ	86
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 แบบพึงพา โดยรวมและรายข้อ	87
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 แบบแข่งขัน โดยรวมและรายข้อ	89
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 แบบมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ	90
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยรวมและรายด้าน	91

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยาการการเรียนรู้ในโรงเรียน สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านกายภาพ โดยรวมและรายข้อ	92
13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยาการการเรียนรู้ในโรงเรียน สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านจิตภาพ โดยรวมและรายข้อ	93
14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยาการการเรียนรู้ใน โรงเรียน สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ	94
15 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยาการการเรียนรู้ ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	10
2 แบบการเรียนรู้ 4 แบบตามทฤษฎีของแม็คคาร์ธี	29

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ โดยให้บรรลุมิติวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความประพฤติ มีทักษะ ทักษะคติ ประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ในด้านการศึกษาเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกด้านด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครู เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด (กรมวิชาการ. 2545: 2)

การจัดการศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวมและมุ่งสร้าง “คน” หรือ “นักเรียน” ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ (วัฒนาพร ระเบียบทุกซ์. 2542: 4)

การจัดการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี แต่การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศ ยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับกระแสความคาดหวังของสังคมที่จะให้การศึกษามีบทบาทในการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกด้วยยิ่งแล้วยังเห็นความสับสน ความล้มเหลวและความล่าช้าที่เป็นปัญหาของการศึกษามากขึ้น จากมุมมองหรือทัศนะของบุคคลสำคัญต่างๆ ที่เห็นพ้องต้องกันทำให้กล่าวได้ว่า การศึกษาของไทยเรากำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตอย่างยิ่ง (รุ่ง แก้วแดง. 2541: 1-2) เป้าหมายการศึกษา ปรัชญาการศึกษา การพัฒนาระบบการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็นธนาคารโลก ล้วนถูกครอบงำอย่างเข้มงวดให้ไปสู่การฝึกอบรมคนไทยให้กลายเป็นวิบุรุษวิรสตรีในชั้นสถาบันการศึกษา เป็นมนุษย์พิเศษที่เพื่อนฝูงและอาจารย์เชิดชูยกย่องเป็น “เด็กปัญญาเลิศ” (พิทยา ว่องกุล. 2543: 12-13) วิกฤติที่สำคัญของระบบการศึกษาไทย คือ ความทุกข์ของนักเรียน เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก เด็กจำใจต้องเรียนรู้สิ่งที่เป็นเรื่องไกลตัว ต้องสร้างจินตนาการด้วยความยากลำบาก และมีความทุกข์เพราะต้องท่องจำตลอดเวลาทำให้เด็กมีเจตคติต่อการเรียนไปในทางลบ มองว่าการเรียนไม่ใช่เรื่องสนุก ไม่มีความสุข ไม่น่าเรียน และยิ่งการสอนถ้าเรียนในระดับเน้นเฉพาะความจำก็ยิ่งเพิ่มความเครียดให้เด็กมากขึ้นจนเกิดปัญหาวิกฤติเกี่ยวกับนักเรียนและ

นับวันปัญหาเหล่านั้นจะรุนแรงมากขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมได้ (กรมวิชาการ. 2545: 3)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม อันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิตรักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยม เป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลป วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามให้สังคม (กรมวิชาการ. 2545: 4)

สาระสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของไทยประการหนึ่งคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ดังที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนสำคัญ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการกระบวนการสอนได้ สอดคล้องกับแบบวิธีการเรียนรู้และแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ นับเป็นนวัตกรรมที่สำคัญ ต่อการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตามแนวทางกระบวนการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2545: 10)

การที่โรงเรียนจะพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ประการ และที่สำคัญที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนการสอน เพราะแก่นแท้ของการเรียนการสอนคือ การเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดี คือ การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะต้องกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนา นักเรียนอย่างแท้จริง โดยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด

ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นคน ธรรมชาติ สื่อและเทคโนโลยี ครูจะต้องมีบทบาทสำคัญในการเตรียมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและเสริมแรงนักเรียนในทุกกิจกรรม พยายามให้นักเรียนได้ค้นพบคำถามและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้มีโอกาสทำงานกับผู้อื่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. 2547: 13)

โดยสภาพความเป็นจริง นักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ ความคิด ความสนใจ และความถนัด ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีแบบการเรียนรู้หรือวิธีการเรียน (Learning Style) ที่ไม่เหมือนกัน (อุษณีย์ โพธิ์สุข. 2537: 77) นักเรียนอาจมีความคิดแบบชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยตนเอง เชื่อมั่นความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง ไม่สนใจเรียนรายวิชาที่มีในห้องเรียน ไม่มีส่วนร่วมกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน ไม่สนใจหรือมองข้ามเหตุการณ์ในชั้นเรียน แบบการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะจะเป็นสิ่งที่จะทำให้ครูผู้สอนเข้าใจลักษณะของนักเรียนได้ดีขึ้น อีกทั้งปัจจุบันและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การดำรงชีวิตของคนจึงต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

ดังนั้นในการเรียนการสอนครูจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดต่อการสอนก็ต้องลดบทบาทจากที่ครูเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอนแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นผู้วางแผน เป็นผู้ชี้แนะ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ด้วยการค้นหาแบบการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด ซึ่งแบบการเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุดของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน ไพฑูรย์ วชิราโชติกุล (กรมวิชาการ. 2545: 6; อ้างอิงจาก ไพฑูรย์ วชิราโชติกุล. 2508) กล่าวว่า การที่นักเรียน เรียนดี เก่ง เนื่องจากมีสติปัญญาดี มีแบบการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีความตั้งใจอันหมั่นเพียร การสอนดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียน โดยเฉพาะแบบการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ถ้านักเรียนเลือกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ก็จะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีการจัดห้องเรียนในลักษณะที่นักเรียนเรียนอยู่ห้องประจำทุกระดับชั้น แยกตามอาคารเรียน สภาพในห้องเรียนยังมีอุปกรณ์ในการเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานไวท์บอร์ด ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้กับห้องเรียนโดยทั่วไป แต่ยังมีขาดสื่อเทคโนโลยีทันสมัยที่เหมาะสมในแต่ละรายวิชา จึงทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ทางด้านจิตใจของนักเรียนจะรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเอง รักศรัทธาต่อครูผู้สอน จนทำให้นักเรียนมีอิสระกล้าแสดงออก ครูผู้สอนจะส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นบรรยากาศที่ครูและนักเรียนขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่ค่อยให้ความเคารพเชื่อฟังครู ขาดการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่นักเรียนจะยอมรับความคิดเห็นของ

เพื่อน ให้ความเคารพมติของการจัดกิจกรรมกลุ่มจนทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. 2550: 50)

จากการประชุมสัมมนาครูอาจารย์ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ถึงปัญหาในการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเรียนที่ไม่ใส่ใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบต่อการงานที่ครูมอบหมาย ขาดระเบียบวินัย ซึ่งมีติในที่ประชุม สรุปว่า สาเหตุหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และยังมีการเสนอแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน คือ ครูผู้สอนควรรู้ถึงลักษณะของความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับวิธีการสอนของครูให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อไป (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. 2550: 41)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 เพื่อให้มีแบบการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และการที่ครูผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้ไปยังนักเรียนให้ได้จึงต้องใช้สื่อและวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ผู้สอนเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่ช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Style) ที่สัมพันธ์กับบรรยากาศการเรียนรู้ นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ใช้ตัดสินใจในการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะพิเศษเฉพาะตน โดยผู้วิจัยได้จัดแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ กราชา และไรซ์แมน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกันรวม 5 แบบการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่านักเรียนมีแบบการเรียนรู้แบบใดที่จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้แก่ตัวนักเรียนสูงสุด และยังเป็นการตอบสนองต่อกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามแนวทางของการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการใช้ศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปใช้ในการปรับปรุง และส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนของนักเรียน โดยคำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูง และยังเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยแบบการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 แบบอิสระ (Independent Style)
- 1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style)
- 1.3 แบบพึ่งพา (Dependent Style)
- 1.4 แบบแข่งขัน (Competitive Style)
- 1.5 แบบมีส่วนร่วม (Participant Style)

ส่วนบรรยากาศการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 34 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,384 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ห้องเรียน จำนวน 153 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน จำนวน 149 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; and Morgan. 1970: 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 302 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนแต่ละระดับชั้น (Strata)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 แบบการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น

- 3.1.1 แบบอิสระ (Independent Style)
- 3.1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style)
- 3.1.3 แบบพึ่งพา (Dependent Style)
- 3.1.4 แบบแข่งขัน (Competitive Style)
- 3.1.5 แบบมีส่วนร่วม (Participant Style)

3.2 บรรยากาศการเรียนรู้

- 3.2.1 ด้านกายภาพ
- 3.2.2 ด้านจิตภาพ
- 3.2.3 ด้านสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยเรื่องนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

1. แบบการเรียนรู้ (Learning Style) หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของนักเรียนในการจัดการเกี่ยวกับการเรียน ซึ่งแตกต่างกันตามสติปัญญา ลักษณะเฉพาะของนักเรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้

1.1 แบบอิสระ (Independent Style) หมายถึง แบบการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นคนที่ชอบคิดและทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน นักเรียนจะเรียนในเนื้อหาวิชาที่คิดว่าสำคัญและมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก

1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style) หมายถึง แบบการเรียนรู้ที่นักเรียนจะเป็นคนที่ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนๆ และอาจารย์ นอกจากนั้นไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

1.3 แบบพึ่งพา (Dependent Style) หมายถึง แบบการเรียนรู้ที่นักเรียนมักจะเป็นคนที่มีความอยากรู้อยากเรียนน้อยมาก เป็นคนที่เรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น จะเห็นว่าครูและเพื่อนๆ คือแหล่งความรู้และแหล่งที่จะสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนได้ จะพยายามแสวงหาคนที่สามารถแนะนำได้ตามความต้องการ

1.4 แบบแข่งขัน (Competitive Style) หมายถึง แบบการเรียนรู้ที่นักเรียนจะเป็นคนที่เรียนด้วยการพยายามกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นๆ ในชั้นเรียน และมีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ คนอื่นในชั้นเรียนในห้องเรียนจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

1.5 แบบมีส่วนร่วม (Participant Style) หมายถึง แบบการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน และมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน จะมีส่วนร่วมมากถ้าเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

2. บรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ เช่น ขนาดห้องเรียน ต้องมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ต้องมีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของเด็ก สีผนังห้องและเพดาน เป็นสีอ่อนให้ความสดชื่น แจ่มใส ตู้และชั้นวางของ มีขนาดพอเหมาะและมีจำนวนเพียงพอที่จะเก็บเอกสารจำเป็น แสงสว่างต้องพอเหมาะ ไม่สว่างจ้าเกินไปหรือน้อยเกินไป ห้องเรียนต้องอยู่ในตำแหน่งที่มีอากาศถ่ายเทดี แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งที่อับลมต้องมีพัดลมระบายอากาศ เป็นต้น

2.2 ด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก ได้แก่ สีพื้นที่ว่าง สภาพห้องเรียน บุคลิกภาพของครูผู้สอน เทคนิคการสอนของครู ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก จะส่งผลให้นักเรียนมีจิตใจที่พร้อมต่อการเรียนรู้

2.3 ด้านสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นบรรยากาศของการยอมรับ ครูเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังครู และให้ความร่วมมือกันและกัน

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 34 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,384 คน

4. ช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่แบ่งหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1/2551 ช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เท่านั้น

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 หมายถึง สำนักงานที่ทำหน้าที่ กำกับ ดูแลประสานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาระบบบริหาร การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน มีพลังในการพัฒนาคุณธรรมเพื่อก้าวทันการแข่งขัน และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นองค์กรชั้นนำของประเทศในการบริหารจัดการและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ เพื่อขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาที่ยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีโรงเรียนรัฐบาลที่อยู่ในสังกัดทั้งหมด 58 โรงเรียน สถานที่ตั้งคือ อาคาร 4 พญาไท ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชวิถี กรุงเทพฯ

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6) โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพอสรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. แบบการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Style) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ กราชา และไรช์แมน (Grasha and Reichmann. 1975: 13 - 15) ที่กล่าวถึงการจำแนกวิธีการเรียนที่เน้นพฤติกรรมต่างๆ ไปในการเรียน นักเรียนจะมีการเรียนแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการที่นักเรียนใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับครูและนักเรียนคนอื่นๆ ตลอดจนภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนองค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีอยู่ 5 ด้านคือ ด้านกระบวนการคิดเกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนรู้ การรับรู้ และการจำ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทการเป็นผู้นำ หรือคนเด่นในกลุ่ม ด้านประสาทสัมผัส เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วยการดู การฟัง และการสัมผัส ด้านคุณลักษณะภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความต้องการ แรงจูงใจ การคาดหวัง และการตั้งเป้าหมาย และด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพของห้องเรียน การจัดที่นั่ง เวลาเรียน อุณหภูมิของห้องเรียน และได้แบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบคือ แบบอิสระ (Independent style) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant style) แบบร่วมมือ (Collaborative style) แบบพึ่งพา (dependent style) แบบแข่งขัน (Competitive style) แบบมีส่วนร่วม (Participant style) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้เหลือเพียง 5 แบบเนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Style) และแบบมีส่วนร่วม (Participant Style) นั้นมีความคล้ายคลึงกันคือมีลักษณะนักเรียนที่ทำงานร่วมกัน ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุดสำหรับการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ดังนั้นแบบการเรียนรู้ที่เสนอเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบอิสระ (Independent Style) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style) แบบพึ่งพา (Dependent Style) แบบแข่งขัน (Competitive Style) และแบบมีส่วนร่วม (Participant Style) โดยแบบการเรียนรู้แต่ละแบบนั้นมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่นักเรียนเป็นผู้เลือกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองตามพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละคนเพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่นักเรียน

2. บรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ทวีศิลป์ สารเสน (2543: 19 – 25) ที่กล่าวว่าบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนมีองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ประการคือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และ ด้านสังคม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังอาศัยแนวคิดของคนอื่นๆ ร่วมด้วยคือ

2.1 ด้านกายภาพ (Physical Environment) จากการศึกษาเปรียบเทียบการสอนวิชา ศิลปะศึกษาแก่นักเรียนชั้น ม.1 ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมจากการเรียนที่แตกต่างกันของฉลอง จันทมาลา (2530) โดยกลุ่มทดลอง เรียนภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่ติดภาพวาด แผนภูมิ ภาพเขียน หุ่นจำลอง ป้ายนิเทศและมุมศิลปศึกษาขึ้นในห้องเรียน สำหรับกลุ่มควบคุมจัดการเรียน

การสอนตามปกติ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนเจตคติต่อวิชาศิลปศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2.2 ด้านจิตภาพ (Psychology Environment) จากการศึกษาของลอเรนซ์ (Lawrenz. 1976: 315) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม จิตวิทยาประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศของห้องเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของนักเรียน ถ้าจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนได้ดี ย่อมทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉงและเกิดความพึงพอใจในการเรียน

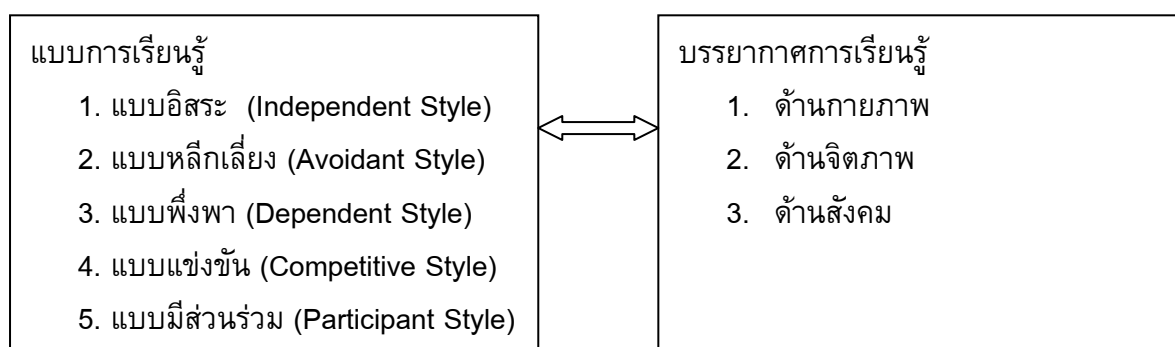
2.3 ด้านสังคม (Social Environment) จากการศึกษาของประนอม ทวีกาญจน์ (2526) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน บรรยากาศในชั้นเรียน คุณภาพการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และคอยสนับสนุนเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ความพึงพอใจ จะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและมีโอกาสเรียนสำเร็จมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 3-4) ถึงความสำคัญของการศึกษาวิธีการเรียนของนักเรียนพบว่า เป็นความจำเป็นที่ครูต้องสำรวจวิธีการเรียนของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสะท้อนภาพลักษณะเฉพาะของตัวบุคคลที่ใช้ในการเรียนที่นักเรียนชอบ สะดวก และเกิดผลต่อการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูใช้ตัดสินใจในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะพิเศษเฉพาะคน ถ้าครูจัดสภาพทางการเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพที่นักเรียนชอบแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแบบการจัดสภาพการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบ การที่ครูรู้วิธีการเรียนของนักเรียน เป็นการตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทำให้ทราบว่านักเรียนมีวิธีการแบบใดที่จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้แก่ตัวเขาสูงสุด ถ้านักเรียนพอใจและตั้งใจเรียนก็จะเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายๆ อย่างที่อาจเกิดขึ้นในห้องเรียน ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ง่าย ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน หรือแม้แต่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเองจะดีขึ้น เป็นการมองกระบวนการเรียนการสอนที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับนักเรียนทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนรายคนเพิ่มสูงขึ้น และจากแนวคิดของ เค็มพ์ (พงษ์ศักดิ์ เป้นแก้ว. 2546: 8; อ้างอิงจาก Kemp. 1985: 50-53) กล่าวว่าการทำงานที่บุคคลแต่ละคนจะมีแบบการเรียนรู้เป็นแบบใดขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ 1) การทำงานของสมองแต่ละซีก (Hemisphere Function) โดยลักษณะการทำงานของสมองแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน 2) สภาพการเรียนรู้ (Learning Condition) โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคน เพราะมีผลทำให้แต่ละคนมีการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมต่างกัน นอกจากนั้น

สภาพการเรียนรู้ยังมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละคนอีกด้วย 3) แบบการคิดที่ใช้ในการเรียนรู้ (Cognitive Learning Style) เป็นปัจจัยสำคัญโดยนักเรียนแต่ละคนเลือกใช้แบบการคิดในการเรียนรู้ต่างกันไป จึงทำให้แบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันไปด้วย

งานวิจัยของ ลลนา พรหมสุวรรณ (2547: บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจเรียนของนักเรียน และตัวแปรด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สามารถพยากรณ์ความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปยังส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บรรยากาศในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และบรรยากาศการเรียนการสอนสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนร่วมของความตั้งใจเรียนได้ร้อยละ 65.50

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ หลักการและแนวคิด ดังกล่าว สรุปเป็นกรอบความคิดได้ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

แบบการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
2. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีแบบการเรียนรู้
3. แบบการเรียนรู้ตามตัวแปร 5 แบบ
 - 3.1 แบบอิสระ (Independent Style)
 - 3.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style)
 - 3.3 แบบพึ่งพา (Dependent Style)
 - 3.3 แบบแข่งขัน (Competitive Style)
 - 3.4 แบบมีส่วนร่วม (Participant Style)
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้
 - 4.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนรู้
 - 4.2 ความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้
 - 5.1 ด้านกายภาพ
 - 5.2 ด้านจิตภาพ
 - 5.3 ด้านสังคม
6. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

1.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี (2550: 7) มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความรู้ระดับมาตรฐานสากล สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดศูนย์การเรียนรู้โดยใช้สื่อ

อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ ของนักเรียนและท้องถิ่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ เน้นให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สวยงาม สะอาด ถูกสุขอนามัย เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และจัดให้มีสนามกีฬาหลายประเภทเพื่อ ให้บริการแก่นักเรียน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน

ด้านบุคลากร (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. 2550: 8 -10) มีบุคลากรฝ่ายบริหารจำนวน 5 คน และครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 202 คน ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 20 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์จำนวน 25 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 26 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจำนวน 28 คน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาจำนวน 17 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจำนวน 10 คน กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีจำนวน 22 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 33 คน และครูกลุ่มกิจกรรมพัฒนาเรียนจำนวน 13 คน ครูสนับสนุนการเรียนการสอน 8 คน

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี (2550: 8) มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

นโยบายคุณภาพของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี (2550: 9) โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครองและบุคลากร ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาและมุ่งเน้นที่จะ พัฒนานักเรียนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ มีคุณธรรม มีความสุข พึ่งตนเองได้และเป็นประโยชน์ ต่อสังคม จึงร่วมกันกำหนดนโยบาย คือ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พัฒนา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคาร สถานที่ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ให้เป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสวัสดิการ และการให้บริการแก่นักเรียน จัดประสบการณ์ทั้งทางด้าน วิชาการ วิชาชีพ ทักษะชีวิตแก่นักเรียนที่ครอบคลุม ความรู้ ความสามารถ ความดี ความงาม ความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม พัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี (2550: 32) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดกรอบกว้างๆ ให้สถานศึกษานำไปจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษานั้นๆ โดยกำหนดโครงสร้างเป็น 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกำหนดโครงสร้างเวลาเป็นปีให้สถานศึกษาไปจัด เวลาเองตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 โรงเรียนได้นำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจัดทำหลักสูตรและใช้หลักสูตรดังกล่าวมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 โดยเริ่มใช้ในชั้น ม.1 และ ม. 4 และได้ขยายการใช้หลักสูตรออกไปปีละ 2 ชั้นเรียน ซึ่งในปีการศึกษา 2547 นี้ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการศึกษาทุกระดับชั้น

ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เป็นหลักสูตรที่ได้มีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มีความยืดหยุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในทุกกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีทักษะในการดำเนินชีวิต เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. 2550: 37)

แผนการดำเนินการตามจุดเน้นด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีสาระของหลักสูตรที่เป็นทั้งวิชาการและวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาตนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มีการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ครูผู้สอนร่วมคิด ร่วมทำ และให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดหลักสูตร สนับสนุนในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีต่างๆ มีการปรับกระบวนการทัศน์ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และมีความสุขกับการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดคุณค่าและความเจริญงอกงามในชีวิต เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์ สามารถสร้างคน สร้างอาชีพ ตามความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี 2550: 43 - 48)

1.3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน

มีการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ดี โดยจัดสิ่งแวดลอมกายภาพในบริเวณโรงเรียนดังนี้ (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี.2550: 70 – 73)

1. การจัดสิ่งแวดลอมเพื่อโรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ ได้แก่ การจัดสภาพแวดลอมให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น มีระเบียบ ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

1.1 จัดทำส่วนหย่อม อุทยานทางการศึกษา ปลุกต้นไม้ยืนต้นและบอกชื่อต้นไม้เพื่อให้
นักเรียนได้ศึกษา สร้างปอบัว และเรือนทรงไทยข้างอาคาร 2

1.2 จัดที่นั่งสำหรับนั่งพักผ่อนให้อ่านหนังสือหน้าอาคารเรียนทุกอาคารเรียน พร้อมทั้ง
มุมพักผ่อนรอบๆ บริเวณโรงเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

2. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสถานที่เพื่อดำเนิน
กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

2.1 มีสนามฟุตบอล สนามเทนนิส สระว่ายน้ำ โรงยิม สนามเปตอง สนาม
บาสเกตบอล ห้องเรียนทางภาษาต่างประเทศ ห้องมัลติมีเดีย ห้องสมุด ห้องเรียนสีเขียว ห้องโสต
ทัศนศึกษา ห้อง E Learning ห้องเรียนดนตรี แปลงสาธิตการเกษตร ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล
ให้บริการนักเรียนอย่างเพียงพอ

2.2 ป้ายคำขวัญ ธรรมนูญการรักษาความสะอาด รวมไปถึงการจัดห้องเรียนให้สะอาด
มีระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน อุปกรณ์เครื่องใช้ในห้องเรียนครบถ้วน และ
เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูได้ปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่ดีของนักเรียนมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรพร้อมที่จะให้อภัย มีบุคลิกที่ดีเป็นแบบอย่างให้
นักเรียน แต่งกายสะอาดเรียบร้อยสวยงามสมวัย

3. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อความสะอาด ได้แก่ การอำนวยความสะดวกให้แก่ครู นักเรียน
คือทำถนนเชื่อมระหว่างอาคารต่างๆ ให้เดินได้สะดวก

4. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ การจัดทำสิ่งต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดอันตราย
เกิดขึ้นแก่นักเรียน ได้แก่ การดูแลสภาพอาคารให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดการคมนาคม
ให้เป็นระบบ การทำรั้ว การทำทางระบายน้ำ การจัดโรงอาหารที่ถูกสุขอนามัยสะอาด อาหารสะอาด
รสชาติดี และไม่แพงเกินไปเหมาะสมกับนักเรียน

2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีแบบการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีแบบการเรียนรู้จากนัก
การศึกษาหลายท่าน ดังนี้

2.1 ความหมายของแบบการเรียนรู้ (Learning Style)

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ไว้ซึ่ง
ความหมายของแต่ละท่านสรุปได้ดังนี้

นันทวัน สังขะวร (2541: 26) สรุปได้ว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ วิธี
หาความรู้ และประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละบุคคล

กรมวิชาการ (2543: 2) ได้ให้ความหมายแบบการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมหรือการ
ปฏิบัติของนักเรียนในการจัดการเกี่ยวกับการเรียนซึ่งแตกต่างกันตามสติปัญญา ลักษณะเฉพาะของ

นักเรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “แบบการเรียนรู้”)

กึ่งฟ้า สินธุวงษ์; และคณะ (2545: 9) ได้สรุปว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้และลักษณะของการเรียนรู้ของนักเรียน ที่แสดงในรูปของพฤติกรรม ความชอบไม่ชอบ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะของการคิดและการตอบสนองโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ (Perception) และการคิด/หรือกระบวนการคิด (Thinking) เพื่อการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำกิจกรรม

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2545: 32) ได้กล่าวถึงแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะและวิธีการที่นักการศึกษาชอบใช้ในการเรียนรู้

คีเฟ (Keefe. 1979: 6) ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้ถูกกำหนดขึ้นโดยองค์ประกอบด้านความคิด ร่างกาย และอารมณ์ แบบการเรียนรู้เป็นลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้รับรู้ มีปฏิสัมพันธ์ และสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนได้อย่างไร

ทรอกรูด (Trogrude.1980: 1435-A) ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ว่า เป็นความชอบในการแสดงออกซึ่งวิธีการเรียน การไตร่ตรองในสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม อีกทั้งทัศนคติหรือคุณภาพของนักเรียนในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน อาจเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักการศึกษาแตกต่างกันไปได้

ดันน์ (Dunn. 1981: 12) ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้เป็นวิธีการที่แต่ละคนจะจดจำและรับรู้ข้อมูล ทักษะในการเรียนไว้ได้ โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการว่าเป็นอย่างไร จะมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

ฮันท์ (Hunt. 1981: 647) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ว่าเป็นการกล่าวถึงนักเรียนในรูปแบบของสภาพทางการศึกษาที่นักเรียนแต่ละคนนิยมชมชอบ แบบการเรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สามารถค้นหาได้ การที่ได้รู้เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน จะช่วยเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้สอนที่จะใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

เรสเลอร์; และเรสโมวิช (Rezler; & Rezmovice. 1981: 28) ได้ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะที่แต่ละบุคคลรับรู้ และประมวลข้อมูลในสภาพต่างๆ ของการเรียนรู้

สมิธ; และเรนซัลโล (Smith; & Renzulli. 1984: 45) ได้ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้เป็นลักษณะของยุทธศาสตร์ทางการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบใช้ในการเรียน

คีเฟ (Keefe.1984: 61-63) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านปัญญา ร่างกาย และอารมณ์ที่มีลักษณะค่อนข้างคงที่ จะบ่งชี้ว่านักเรียนรับรู้ มีปฏิสัมพันธ์และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอย่างไร

เฟลเดอร์; และซิลเวอร์แมน (Felder and Silverman.1988: 674 – 681) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้เป็นลักษณะและวิธีการที่นักเรียนแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้ การคิด หรือ การแก้ปัญหา ซึ่งสังเกตได้จากวิธีการรับและการจัดกระทำข้อมูล

แคนฟิลด์ (Canfield. 1992: 1) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้เป็นลักษณะของประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบมากที่สุด เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่จูงใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนและปฏิบัติได้ดีในรายวิชาที่ตนเรียน

คอลบ (Kolb. 1995: 375) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ว่าแบบการเรียนรู้เป็นผลมาจากลักษณะและนิสัยทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม และการรวมสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเน้นความแตกต่างของวิธีการเรียนรู้พื้นฐาน 4 แบบ ที่ถือเป็นหลักใหญ่ในทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Learning Theory)

1. ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience)
2. การสังเกตปฏิกริยาโต้ตอบหรือการสังเกตผลสะท้อนกลับ (Reflective Observation)
3. แนวคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization)
4. การทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation)

จากความหมายต่างๆ ที่นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้นั้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ทั้งนี้ เพราะนักการศึกษาแต่ละท่านได้ให้ความสำคัญและศึกษาตัวแปรที่แตกต่างกัน แต่ก็อยู่ในขอบเขตการอธิบายที่เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสิ่งแวดล้อมในสภาพแวดล้อมทางการเรียนและจากความคิดเห็นต่างๆ กัน ผู้วิจัยสามารถประมวลความหมายต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน และสรุปเป็นความหมายของคำว่า “แบบการเรียนรู้” (Learning Style) ว่าเป็นลักษณะวิธีการเรียนรู้ หรือการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่นักเรียนคิดและใช้ปฏิบัติแตกต่างกัน โดยในการวิจัยได้ยึดแบบการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2 ความสำคัญของแบบการเรียนรู้

ได้มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ที่ครูจะต้องศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของตัวนักเรียนไว้หลายท่านดังนี้

อจันรา ธรรมาภรณ์ (2545: 33-36) กล่าวสรุปว่า นักเรียนมีแบบการเรียนรู้ที่ทุกคนชอบแตกต่างกัน ครูควรให้ความสำคัญกับแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีต่อโรงเรียน และต่อเนื้อหาวิชา

โดโรตี้ (Dorothy. 1981: 77) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเรื่องของการไม่ละเลยความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่เป็นการเตรียมลู่ทางไปสู่ให้นักเรียนที่จะเรียนรู้ที่สะดวกและง่ายขึ้น และมีสติปัญญาที่จะเจริญมากขึ้นด้วย

ฮันท์ (Hunt. 1981: 647) ได้กล่าวถึงแบบการเรียนรู้ว่า จะเป็นแนวทางนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักเรียน และการที่ได้รู้แบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียน จะเป็นการช่วยครูให้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม

คีเฟ (นภวรรณ รัตนวราวัลย์. 2533: 18; อ้างอิงจาก Keefe. 1984: 65) ได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนักเรียนว่า แบบการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนแบบหนึ่ง เป็นเครื่องมือชนิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอนแบบหนึ่ง เป็นเครื่องมือชนิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอนและความคิดของนักเรียนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานในการวางแผนการสอนและทำการวิเคราะห์ลักษณะของนักเรียนแต่ละคนด้วยและยังเพิ่มเติมว่า แบบการเรียนรู้ยังสามารถบอกได้ว่านักเรียนผู้นั้นจะเรียนได้ดีที่สุดด้วยวิธีการใด

ฟรายด์แมน (Friedman. 1984: 80-81) กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่าครูสามารถใช้แบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเครื่องมือที่จะพบทางสร้างสรรค์ในการที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลสูงขึ้น หรือเป็นการง่ายที่ครูจะทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักเรียน

ฮิลล์ (อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์. 2532: 13; อ้างอิงจาก Hill. 1971: 375) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้หรือแบบการคิด (Cognitive Style) ว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่สามารถจะค้นพบเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้

กรีกอร์ช (ไพฑูรย์ จันตะเสน. 2544: 11; อ้างอิงจาก Gregorce. 1979: 234) ได้ชี้ถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า แบบการเรียนรู้ใช้เป็นตัวบ่งว่าบุคคลเรียนรู้อย่างไร และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของตนอย่างไร แล้วจะยังเป็นตัวแนะว่าสมองของคนทำงานอย่างไร

เดวิส; และสวิมเมอร์ (อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์. 2532: 13; อ้างอิงจาก Davis; & Schwimmer. 1981: 77) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นการไม่ละเลยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่เป็นการเตรียมลู่ทางไปสู่การที่นักเรียนจะเรียนรู้ที่สะดวกง่ายขึ้น และมีสติปัญญาที่จะเจริญมากขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาถึงแบบการเรียนรู้ของนักเรียนได้ว่า ถ้าครูผู้สอนวิเคราะห์หรือศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียน จะทำให้ผู้สอนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และทราบถึงแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบที่จะทำ ให้ประสิทธิผลทางการเรียนรู้ได้ดีที่สุดและสะดวกในการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้สอน ต่อสถานที่เรียน และวิชาที่เรียน

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้เป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาเริ่มให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังในช่วงปี ค.ศ. 1971 – 1972 นี้เอง และสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มาก มีศูนย์วิจัยชื่อ Learning Style Network อยู่ที่ St. John's University ศึกษา ค้นคว้าเรื่องนี้โดยเฉพาะ (นาฏหทัย หัตยาภิรมย์. 2540: 22; อ้างอิงจาก อัจฉรา ธรรมาภรณ์. 2531)

ดันน์; และแกรี่ (Dunn; & Gary.1981: 645) ได้กล่าวว่า จากการค้นพบหลายๆ งานวิจัยที่ผ่านการออกแบบอย่างดี แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถที่จะบอกแนวทางที่เขาจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ซึ่งคุณลักษณะด้านแบบการเรียนรู้ที่สามารถค้นหาได้จากนิสัยนักศึกษานี้ ฮันท์ (Hunt. 1981: 647) กล่าวว่าจะใช้เป็นแนวทางไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักศึกษาและช่วยเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้สอนที่จะใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม

ในการศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้นั้น เป็นการทำความเข้าใจถึงวิธีการเรียนที่นักเรียนชอบ ใช้ เช่น ใช้การฟัง การอ่าน หรือการลงมือปฏิบัติ หรือสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ของนักเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าตนเอง การเรียนแบบพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น อีก ลักษณะหนึ่งเป็นการศึกษาลักษณะของทักษะความสามารถที่นักเรียนมีความถนัด หรืออาจเป็น ความเคยชินจนกลายเป็นบุคลิกภาพในการเรียน อันเป็นลักษณะและนิสัยประจำตัวของนักเรียน (นาฏหทัย หัตยาภิรมย์. 2540: 23)

แบบการเรียนรู้มาจากภาษาอังกฤษว่า “Learning Style” จากการที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้มีการแยกประเด็นในการศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้ ออกเป็นหลายประเด็นด้วยกันจึง ทำให้คำนิยามและความหมายของแบบการเรียนรู้มีหลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้

คีเฟ (กาญจนา พันธิโยธี. 2542: 12; อ้างอิงจาก Keefe.1984) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านปัญญา ร่างกาย และอารมณ์ที่มีลักษณะค่อนข้างคงที่จะบ่งชี้ว่านักเรียน มีปฏิสัมพันธ์ และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอย่างไร

คอลบ (กาญจนา พันธิโยธี. 2542 12; อ้างอิงจาก Kolb.1981) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้คือ ผลของเครื่องมือทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิมและความต้องการของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันทำให้เกิดการเรียนรู้ คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และการทดลองปฏิบัติ

แคนฟิลด์ (กาญจนา พันธิโยธี. 2542 12; อ้างอิงจาก Canfield. 1992) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้หมายถึง ลักษณะประสบการณ์ทางการเรียนที่นักเรียนชอบมากที่สุด เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ และความรู้สึกที่จูงใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนและปฏิบัติได้อย่างดีที่สุดในรายวิชาที่ตนเรียนหรือในการฝึกอบรม

ดันน์; และแกรี่ (Dunn; & Gary. 1981: 646) ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้คือ ผลรวมของความคิดของนักศึกษาเองเกี่ยวกับทิศทางที่นักศึกษาต้องการเรียน เขากล่าวว่ามี องค์ประกอบอย่างน้อย 18 อย่างที่แตกต่างกัน จากสิ่งเร้าพื้นฐานที่มีผลกับความสามารถของคนที่

รับและรักษาข้อความรู้ไว้ องค์ประกอบอันนี้จะหมายถึงอิทธิพลของแสง เสียง อุณหภูมิ ระยะเวลา ความต้องการ ในเรื่องอาหาร เครื่องดื่ม หรือแม้แต่การชอบแบบการเรียนรู้ตามลำพังหรือชอบเรียนกับกลุ่มเพื่อน

วิกกี กัลโลเวย์; และแองเจลา ลาบาร์คา (Vicki Galloway; & Angela Labarca. 1990: 113) ได้อธิบายว่า แบบการเรียนรู้ คือ การปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อม และความชอบในการรับรู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความรู้สึกของบุคคล เป็นตัวแปรทางความคิด บุคลิกภาพ และจิตใจ ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดแนวโน้มของพฤติกรรมในสถานการณ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคล

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525: 11) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน

พัชรี เกียรตินันท์วิมล (2539: 3) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการที่นักศึกษาใช้เป็นประจำในการรับรู้ การคงไว้ซึ่งความรู้ ตลอดจนการตอบสนองในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

ลักษณี มีนะนันท์ และรุจิเรศ ฐนุรักษ์ (2528: 4) ให้ความหมายว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง แบบการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ด้านการเรียนการสอนของนักเรียนด้วยวิธีการ หรือพฤติกรรมที่ตนชอบ ในการแก้ปัญหา การคิด การเรียน และการมีสัมพันธภาพต่อบุคคลในสถานที่มีการเรียนการสอน

อาชัญญา รัตนอุบล (2538: 30) ได้รวบรวมความหมายของแบบการเรียนรู้ที่มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านและสรุปไว้ว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะทางด้านสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด จิตใจ และร่างกายที่มีอยู่ในตัวนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งลักษณะต่างๆ เหล่านี้จะมีผลหรืออิทธิพลต่อบุคคลนั้น ในการเลือกและตอบสนองหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ต่างออกไป

นาฏหทัย หัตยาภิรมย์ (2540: 22) ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนรู้ไว้ว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะ หรือพฤติกรรม หรือวิธีการที่นักเรียนแต่ละบุคคลตอบสนอง หรือชอบใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับกรรมพันธุ์หรือประสบการณ์เดิม และรวมทั้งการที่นักเรียนนำสภาพแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อน หรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมาสร้างประโยชน์ในการเรียนของตนเอง

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องแบบการเรียนรู้ แต่ละท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามประเด็นที่ได้ศึกษา ซึ่งพอจะสรุปโดยรวมไว้ว่า แบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะ หรือพฤติกรรม หรือวิธีการที่นักเรียนแต่ละคนชอบมากที่สุดในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่นักเรียนคิดและใช้ปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาคิดค้นทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้หลายทฤษฎี ในที่นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบการเรียนรู้ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายดังนี้

กราซา; และไรช์แมน (Grasha; & Reichmann. 1975: 13-15) มีแนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ที่จำแนกวิธีการเรียนที่เน้นพฤติกรรมต่างๆ ไปในการเรียน นักเรียนจะมีการเรียนแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการที่นักเรียนใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับครูและนักเรียนคนอื่นๆ ตลอดจนภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนองค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีอยู่ 5 ด้านคือ ด้านกระบวนการคิดเกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนรู้ การรับรู้ และการจำ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทการเป็นผู้นำ หรือคนเด่นในกลุ่ม ด้านประสามสัมผัส เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วยการดู การฟัง และการสัมผัส ด้านคุณลักษณะภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความต้องการแรงจูงใจ การคาดหวัง และการตั้งเป้าหมาย และด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพของห้องเรียน การจัดที่นั่ง เวลาเรียน อุณหภูมิของห้องเรียน และได้แบ่งแบบการเรียนรู้โดยถือทัศนคติที่มีต่อการเรียน ความคิดเห็นที่มีต่อครูและเพื่อน และวิธีการโต้ตอบกันในชั้นเรียนของนักเรียนเป็นเกณฑ์ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 แบบดังนี้

1. แบบอิสระ (Independent) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะชอบคิดและทำงานด้วยความคิดของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดของเพื่อนๆ คนอื่นๆ ในชั้นเรียน นักเรียนจะเรียนในเนื้อหาวิชาที่คิดว่าสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ อาจารย์ควรให้นักเรียนได้มีการค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การทำรายงาน การค้นคว้าจากห้องสมุด หรือให้คำแนะนำเป็นบางครั้งในเรื่องที่ยากหรือเรื่องที่นักเรียนยังเข้าใจไม่กระจ่าง ส่วนใหญ่นักเรียนในกลุ่มนี้จะเป็นพวกมีสติปัญญาสูง และมีความมั่นใจในตัวเองสูง จะมีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้อื่นอย่างชัดเจน

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนและครูไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ อาจารย์ควรมีบทบาทเป็นผู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกแบบการเรียนรู้ในการศึกษาหาความรู้ วิธีการเรียนที่นักเรียนสนใจ เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากห้องสมุด วีดีโอเทป หรือเรียนเป็นกลุ่มย่อย 2-3 คน ถ้านักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจารย์ให้ความช่วยเหลือโดยจัดให้นักเรียนที่เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้เป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ได้ร่วมกับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. แบบพึ่งพา (Dependent) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นคนแสดงถึงความอยากรู้อยากเรียนน้อยมาก เป็นคนที่เรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น นักเรียนประเภทนี้จะมองอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งความรู้และช่วยเหลือนักเรียนได้ พยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำได้ และต้องการที่จะรับคำสั่งหรือบอกให้ทำ

4. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะมีความรู้สึกว่าการตนเองจะสามารถเรียนได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้

ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ พยายามร่วมมือกับอาจารย์ และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอนชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ที่เหมาะสมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือ ร่วมมือกันในการทำงาน อาจารย์ควรมีท่าทีให้การยอมรับและชื่นชมนักเรียนที่มีการแสดงออกที่ดีและเหมาะสมเพื่อเป็นการให้แรงเสริมแก่นักเรียน

5. แบบแข่งขัน (Competitive) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน นักเรียนจะมีความรู้สึกที่ต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อที่จะได้รับรางวัล เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่า หรือได้รับคำชมเชยจากครู มองดูห้องเรียนหรือบรรยากาศในห้องเรียนว่าจะต้องมีการแพ้หรือชนะและต้องเป็นผู้ชนะเสมอ นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ อาจารย์ควรจะช่วยได้โดยการให้นักเรียนได้พยายามโดยการแข่งขันกับตนเอง

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน นักเรียนจะมีความรู้สึกกับผิชอบแม้จะอยู่นอกชั้นเรียน และชอบที่จะมีส่วนร่วมไปกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน และจะมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่นักเรียนก็จะมีส่วนร่วมน้อยมาก ถ้ากิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้จะสนุกไปกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของกราชา; และไรช์แมน (Grasha; and Reichmann, 1975: 13-15) ที่นำเสนอ 6 แบบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเพียง 5 แบบ คือแบบอิสระ (Independent) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) แบบพึ่งพา (Dependent) แบบแข่งขัน (Competitive) และแบบมีส่วนร่วม (Participant) โดยแบบร่วมมือ (Collaborative) นั้น มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกับแบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักเรียนจะให้ความร่วมมือร่วมใจและชอบที่จะมีส่วนร่วมต่อการกระทำกิจกรรมทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนเพื่อผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2544: 12-13) ได้อธิบายแบบการเรียนรู้กับลักษณะทางบุคลิกภาพตามแนวทางของกราชาและไรช์แมน ที่ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามลักษณะของบุคลิกภาพของนักเรียนออกเป็น 6 แบบ รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 แบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดของกรราชาและไรซ์แมน

บุคลิกภาพของนักเรียน	แบบการเรียนรู้	กิจกรรมในชั้นเรียนที่ชอบ
1. แบบอิสระ (Independent)	1. ชอบคิดเอง 2. ชอบทำงานคนเดียวมากกว่าแต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นด้วย 3. จะเรียนเฉพาะเนื้อหาที่ตนคิดว่าสำคัญ 4. เชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง	1. ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสอนตนเอง 2. ชอบเรียนเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นปัญหาซึ่งนักเรียนมีโอกาสคิดหาคำตอบได้ด้วยตนเอง 3. ชอบโครงการที่นักเรียนเป็นคนคิดออกแบบเอง 4. ชอบห้องเรียนที่มีลักษณะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Student Centered)
2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)	1. นักเรียนไม่สนใจรายวิชาที่ครูยังใช้การสอนแบบดั้งเดิม 2. ไม่ให้ความร่วมมือกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน 3. ไม่สนใจเรียนหรือบางครั้งก็ให้ความสนใจจนเกินขอบเขต	1. ชอบหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมในชั้นเรียน 2. ไม่ชอบการสอน ชอบให้ประเมินตนเองหรือใช้ระบบให้ทุกคนผ่านหมด 3. ไม่ต้องการให้ครูมอบหมายงานให้อ่านหรือค้นคว้า 4. ไม่ชอบครูที่ตั้งใจและสนใจสอน 5. ไม่ชอบให้ครูกับนักเรียนปฏิสัมพันธ์กันเป็นรายบุคคล 6. ไม่ชอบครูที่เตรียมการบรรยายเป็นอย่างดี

ตาราง 1 (ต่อ)

บุคลิกภาพของนักเรียน	แบบการเรียนรู้	กิจกรรมในชั้นเรียนที่ชอบ
3. แบบร่วมมือ (Collaborative)	1. เรียนได้ดีที่สุดและได้เนื้อหามาก 2. ให้ความร่วมมือกับครูและเพื่อน และชอบการร่วมมือ 3. ห้องเรียนเป็นแหล่งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหา	1. ชอบการบรรยายในลักษณะที่นักเรียนมีส่วนอภิปรายในกลุ่มย่อยด้วย 2. ชอบให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดเนื้อหา ส่วนครูเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความรู้ 3. ชอบให้เพื่อนเป็นผู้กำหนดเกรด 4. ชอบคุยเรื่องราวในชั้นเรียนกับเพื่อนๆ เวลาอยู่นอกห้องเรียน
4. แบบพึ่งพา (Dependent)	1. ไม่ค่อยกระตือรือร้นในการเรียน และจะเรียนเฉพาะที่ครูสอนเท่านั้น 2. มองว่าครูกับเพื่อนเป็นแหล่งของความรู้และเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ 3. มองหาคนที่มีความสามารถสูงเพื่อให้คำแนะนำและแนะแนวการเรียน	1. ชอบให้ครูเขียนโครงร่างหรือจดโน้ตย่อให้บนกระดานดำ 2. ชอบให้ครูกำหนดเวลา (Deadline) ในการส่งงาน 3. ชอบห้องเรียนที่มีลักษณะครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered)
5. แบบแข่งขัน (Competitive)	1. เรียนเนื้อหาเพื่อสอบให้คะแนนสูงกว่าคนอื่น 2. แข่งขันกับผู้อื่นเพื่อหวังรางวัล เช่น คะแนน ความรักจากครูผู้สอน 3. สถานการณ์ในชั้นเรียนมีลักษณะชนะหรือแพ้และ “ฉันต้องชนะ”	1. ชอบเป็นผู้นำกลุ่มในการอภิปรายหรือเป็นผู้นำโครงการ 2. ชอบถามในชั้นเรียน 3. หวังรางวัลหรือคำชมเชยคนเดียวในการทำกิจกรรมกลุ่ม 4. ชอบห้องเรียนที่มีลักษณะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง
6. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	1. ต้องการเนื้อหาความรู้จากครูและชอบเรียนหนังสือ 2. รับผิดชอบในการค้นคว้าความรู้ นอกชั้นเรียนเพื่อให้งานดีที่สุด 3. ให้ความร่วมมือกับกลุ่มเมื่อได้รับมอบหมายงาน	1. ชอบการอภิปราย 2. ชอบการสอนที่มีข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัย 3. ชอบให้ครูมอบหมายงานให้อ่าน 4. ชอบครูที่มีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาได้เป็นอย่างดี

แต่ยังมีนักการศึกษาที่ได้เสนอแนวคิดแบบการเรียนรู้ของนักเรียนไว้อีก ดังนี้

มีรา; และสมิธ (สุพัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536: 22; อ้างอิงจาก Meare; & Schmidt. 1984:

4) ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ 12 แบบคือ

1. แบบนักเล่นกลลวงตา (The Illusionist) นักเรียนลักษณะนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียน แต่กลับเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อย เพราะไม่ได้ศึกษาเพื่อความเข้าใจ แต่จะใช้ท่องจำเพื่อตอบคำถามเวลาสอบเท่านั้น

2. แบบนักไฝสันติภาพ (The Pacifist) เป็นพวกที่ยืนเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ นั่งฟังและจดบันทึกอย่างสงบ แต่ไม่ใช้ความคิดเลย จึงได้ความรู้เพียงเล็กน้อยและผิวเผิน

3. แบบมนุษย์เจ้าความคิด (The Idea Man) พวกนี้ชอบคำถามท้าทายในห้องเรียนและรวมถึงภายหลังการสอน ชอบที่จะคุยหรือถามแทนการศึกษาให้ลึกซึ้งด้วยตนเอง จึงมีข้อเสนอแนะที่จะสนับสนุนแนวคิดที่เสนอ

4. แบบนักสืบ (The Detective) เป็นพวกที่อุทิศเวลาเพื่อการแสวงหารายละเอียดทุกอย่าง แต่ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญๆ ได้ หรือรวมประเด็นที่สัมพันธ์กัน เพื่อทำให้การเรียนง่ายขึ้น พวกนี้จึงปฏิเสธการคุยในห้อง

5. แบบนักโทษทางปัญญา (The Cognitive Prisoner) นักเรียนแบบนี้อาศัยความจำในการระลึกสิ่งที่ได้เรียน แต่ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ จะใช้วิธีการเรียนที่ใช้ความสามารถน้อยที่สุดในการทำงาน ชอบลอกงานผู้อื่น

6. แบบผู้ชำนาญเฉพาะ (The Technician) พวกนี้เก่งในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ สนใจในการระลึกในแนวทางที่จะใช้ความเข้าใจจากประสบการณ์

7. แบบโดดเดี่ยว (The Isolationist) เป็นพวกที่รู้มาก แต่ความรู้แยกออกจากเรื่องอื่นๆ ทั้งหมด คือ ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวคิดทั้งหลายที่รู้ได้ รวมทั้งไม่สามารถรวมประเด็นต่างๆ เพื่อหาข้อยุติในการอภิปรายได้

8. แบบนักปรับปรุง (The Revisionist) นักเรียนประเภทนี้มีแนวคิดหรือค่านิยมที่แน่นอน จะศึกษาอย่างกว้างขวางจนกระทั่งสามารถหาสิ่งที่สนับสนุนมโนทัศน์ได้ การเรียนรู้แบบนี้นำไปสู่การรับรู้และการตีความจะต้องเลือกเฟ้น ซึ่งอาจจะเป็นการบิดเบือนมากกว่าที่จะทำให้สิ่งต่างๆ ชัดเจน

9. แบบมாயา (The Shadow) พวกนี้จะใช้วิธีคิดตามที่ได้เรียนรู้ รับท่องหนังสือหลีกเลี่ยงการศึกษาแบบเคร่งเครียด เวลาสอบรีบอ่านคำถามให้หมดเร็วเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะคิดหาคำตอบก่อนสิ่งที่อ่านมาจะหายไปจากความทรงจำ พวกนี้จึงทำหน้าที่การทำงานไม่ได้ดี

10. แบบปิดบัง (The Mask) นักเรียนบางคนปิดบังอำพรางเพื่อนๆ ว่าตนเรียนไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่ค่อยสนใจ จะชอบยืมสมุดรายวิชาของคนอื่นๆ ขอร้องให้เพื่อนช่วยอธิบายแสดงให้เพื่อนรู้ว่าอ่านหนังสือมาก เพื่อให้ตนเรียนเนื้อหาบางส่วนได้ดีกว่าเพื่อนๆ จะไม่ชอบเรียนแบบนี้เมื่อประกาศเกรดออกมา

11. แบบนักปฏิบัติ (The Pragmatist) นักเรียนประเภทนี้จะสร้างความพยายามในการค้นหาสิ่งที่มุ่งหวังในการเรียนเพื่อความพอใจ ไม่ทำทลายความคิดของผู้สอนในสาธารณะ แต่การเรียนรู้แบบนี้จะให้ประสิทธิภาพสูง ถ้ายอมทำตามโดยปราศจากข้อสงสัย แต่จะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะขาดการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ ขาดการตั้งคำถามและนำคำตอบมาทบทวน

12. แบบนักสร้างสรรค์ (The Innovator) นักเรียนประเภทนี้จะชอบสร้างความรู้สึกส่วนตัวจากสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการเข้าใจและวิจารณ์อย่างลึกซึ้ง พวกนี้จะประสบความยุ่งยากในการเรียน เพราะมุ่งความเข้าใจระดับลึก และนวัตกรรมมากเกินไป ทำให้ละเลยรายละเอียดที่ต้องจำและระลึกให้ได้ บางรายวิชาที่มีรายละเอียดพื้นฐานให้จำจะประสบปัญหา

สโตน (เกษมศรี สุระสังข์. 2544: 24; อ้างอิงจาก Stone. 1979: 47 – 48) แห่งศูนย์วิทยาศาสตร์สาธารณสุข มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เมดิสัย ได้พัฒนาเครื่องมือทางการศึกษาที่เรียกว่า ดัชนีแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบ (The Preferred Learning Styles Index) และได้นำมาใช้กับนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาพยาบาลที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เมดิสัย ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 2 แบบคือ

1. แบบรับ (The Receptive Style) พฤติกรรมในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียนแบบนี้คือ นักเรียนชอบที่จะได้รับความรู้โดยวิธีปฏิบัตินิยม (Traditionally Organized Form) พอใจในวิธีการสอนแบบบรรยาย ชอบดูการสาธิตจากครู อ่านหนังสือเฉพาะที่ครูกำหนดให้และชอบที่จะให้ครูบอกว่าจะต้องทำอะไร

2. แบบค้นพบด้วยตนเอง (The Discovery Style) พฤติกรรมในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียนแบบนี้คือ นักเรียนชอบการศึกษาโครงสร้างหรือหลักการที่สำคัญๆ มากกว่ารายละเอียดของเนื้อหาวิชา พอใจที่จะได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบวิธีสอนที่มีกิจกรรมเป็นแบบอภิปราย การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การศึกษาเป็นรายบุคคล การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ และการศึกษาที่ให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา

แมนน์ (Mann. 1970: 78-79) ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยา ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับอารมณ์และทักษะ โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนออกเป็น 8 แบบคือ

1. แบบยินยอม (The Compliant Student) นักเรียนประเภทนี้จะมีคามพึงพอใจการเรียนในชั้นเรียน พึงพอใจอาจารย์และเพื่อนๆ ไม่เคยมีปัญหาใดๆ กับตนเอง ทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีและประสบผลสำเร็จ

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Student) นักเรียนลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก อาจารย์ต้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาการเรียนเป็นอย่างมาก นักเรียนจะมีความวิตกกังวลสูงเกี่ยวกับการเรียน และรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการเรียน ประกอบกับแรงกดดันจากภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครอง จะมีผลทำให้นักเรียนมีความกลัวและวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนของตนอยู่เสมอ

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) นักเรียนประเภทนี้จะไม่มีความพึงพอใจในตนเอง เมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้นจะลงโทษตัวเองและมักจะแยกตัวออกจากผู้อื่น

4. แบบอิสระ (The Independents) นักเรียนประเภทนี้มักจะมีสติปัญญาที่มีความมั่นใจในตนเองสูง สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์เนื้อหาวิชาที่เรียนและทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์นอกจากนี้เมื่อปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์และเพื่อนๆ ต้องการที่จะทราบถึงความแตกต่างของบทบาทแต่ละคนอย่างชัดเจน

5. แบบวีรบุรุษหรือคนเก่ง (The Heroes) ส่วนใหญ่ นักเรียนประเภทนี้มักจะเป็นพวกเรียนเก่ง จะมีผลงานทั้งประเภทสร้างสรรค์และมีแนวคิดปฏิรูป บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงได้ จะมีความภูมิใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนโดยการแสดงออก

6. แบบลอบทำร้าย (The Snipers) จะเป็นพวกที่มองโลกในแง่ร้าย ความภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับต่ำ มักจะทำให้อาจารย์โกรธโดยหาเหตุผลไม่ได้ มีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิปักษ์และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับอาจารย์

7. แบบแสวงหาความสนใจ (The Attention Seekers) นักเรียนประเภทนี้จะมีบทบาททางด้านสังคมมากกว่าสติปัญญา จะสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อนๆ เพื่อให้ชื่นชมตนเองโดยวิธีการต่างๆ เช่น การพูดคุย การแสดงตัว เล่าเรื่องตลกต่างๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจและให้เพื่อนยอมรับ ทั้งนี้เพราะต้องการเบนความสนใจของเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนของตน

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student) นักเรียนกลุ่มนี้มีส่วนในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก ไม่ค่อยพูดและมักจะเงียบเฉย

วอเรน (พัชรา จันทรา. 2539: อ้างอิงจาก Warren. 1979: 83) ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student – Centered) นักเรียนจะชอบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้มากที่สุดโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนหรือกระทำในสิ่งที่ต้องได้รับการมอบหมายจากอาจารย์จะชอบการสัมมนามากกว่าการบรรยาย และชอบเข้าชั้นเรียนในวิชาที่ตนมีความสนใจเท่านั้น

2. ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Instructor – Centered) นักเรียนจะชอบการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในชั้นเรียนมากที่สุด และต้องการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์เท่านั้น นอกจากนี้จะชอบการเรียนแบบบรรยายมากกว่าการสัมมนา

เรซเลอร์; และ เฟรนช์ (เซวี่ ลาวัลย์. 2536: 38; อ้างอิงจาก Rezler; & French. 1975: 20-26) ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. แบบนามธรรม (Abstract) นักเรียนชอบเรียนเกี่ยวกับทฤษฎี สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับกฎและมโนทัศน์

2. แบบรูปธรรม (Concrete) นักเรียนจะชอบในสิ่งที่ได้เห็นและได้สัมผัส ซึ่งเป็นการฝึกหัดเกี่ยวกับทักษะ

3. แบบรายบุคคล (Individual) นักเรียนจะชอบเรียนหรือทำงานตามลำพัง มีความมั่นใจตนเอง มีความคิดเป็นอิสระ

4. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักเรียนจะชอบเรียนหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์และเพื่อน

5. ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Structure) นักเรียนจะชอบการเรียนกับอาจารย์ในชั้นเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเรียนที่แน่นอน และมีการกำหนดการมอบหมายงานที่ชัดเจน

6. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Structure) นักเรียนจะชอบการเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนด้วยกัน แต่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง

กรีกอร์; และวอร์ด (ดำรง นิมมานพิสุทธิ์. 2535: 19 อ้างอิงจาก Gregore; & Ward. 1977: 20 - 26) ได้เสนอแบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบคือ

1. แบบการจัดลำดับเชิงนามธรรม (The Abstract Sequential Learner) นักเรียนแบบนี้มีความสามารถในการถอดความในด้านการเขียน การพูดและสัญลักษณ์ เป็นผู้ที่มีความสนใจในใจซึ่งใช้ควบคู่กันกับสิ่งที่อ่าน ได้ยิน หรือได้เห็น ในรูปแบบลายเส้นหรือรูปภาพ ชอบใช้ทักษะการอ่านทักษะการฟัง และความสามารถในการเปลี่ยนเป็นภาพที่มองเห็นได้ ชอบสิ่งที่มีเหตุผลและมีลำดับต่อเนื่องกัน มีความเคารพในผู้มีอำนาจ และสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์

2. แบบการสุ่มเชิงนามธรรม (The Abstract Random Learner) นักเรียนแบบนี้มีความสนใจพฤติกรรมของมนุษย์ และมีความสามารถพิเศษในการรู้สึกและเข้าใจถึงการสันนิษฐาน ได้รู้จักการผสมผสานสื่อและข่าวสาร เช่น อากัปกริยาของผู้พูดและบุคลิกภาพของผู้พูด เป็นต้น ชอบการได้รับข่าวสารแบบไม่มีโครงสร้าง ชอบการอภิปรายกลุ่ม ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสและกิจกรรมในห้องเรียนหลายๆ อย่าง

3. แบบการจัดลำดับเชิงวัตรธรรม (The Concrete Sequential Learner) เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการค้นคว้าหาข่าวสารโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าชอบการอธิบายเป็นขั้นเป็นตอน และปฏิบัติตามคำสั่ง ชอบการนำเสนอที่ชัดเจนเป็นลำดับและไม่ชอบสิ่งที่ผิดไปจากกฎเกณฑ์

4. แบบการสุ่มเชิงวัตรธรรม (The Concrete Random Learner) นักเรียนแบบนี้มีทัศนคติชอบทดลอง เข้าใจความคิดต่างๆ ได้รวดเร็ว และมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ใช้วิธีการลองผิดลองถูก เมื่อได้รับข่าวสารข้อมูล และไม่ชอบการเฉลยคำตอบแบบง่ายๆ ซึ่งทำให้หมดโอกาสในการคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ชอบให้ครูผู้สอนมาขัดจังหวะในการใช้ความพยายามของตนเองและจะเรียนได้ดีในสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งเร้าอยู่

ชเม็ค (เกษมศรี สุระสังข์. 2544: 29; อ้างอิงจาก Schmeek. 1983: 233) ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบคือ

1. แบบกระบวนการลึก (A Deep Processing Style) มีลักษณะมองหาความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างหัวข้อ การถอดความประเด็นหลักและประเด็นย่อย การเปรียบเทียบ

ความคิด การจัดการกับข้อมูลข่าวสาร โดยมีระบบและละเอียด และการวิเคราะห์วิจารณ์
ความสัมพันธ์

2. แบบกระบวนการประณีต (An Elaborate Processing Style) มีลักษณะเชื่อมโยง
ความคิดใหม่และข้อมูลข่าวสารใหม่เข้ากับสิ่งที่ทราบอยู่ก่อนแล้ว การใช้ภาพที่มองเห็นได้ การ
จินตนาการสถานการณ์ใหม่ๆ การมองหาความคล้ายคลึงกับประสบการณ์เดิม และการมองหา
วิธีการใหม่ในการประยุกต์ใช้ข่าวสารข้อมูล

3. แบบจดจำความจริง (A Fact Retention Style) มีลักษณะการเรียนรู้และจดจำสูตร ชื่อ
วันที่ และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องหรือที่ไม่เกี่ยวข้อง

4. แบบศึกษาวิธีการ (A Methodical Study Style) มีลักษณะอ่านสิ่งที่ได้รับมอบหมาย
และมีการทบทวนเป็นประจำทุกสัปดาห์

5. แบบลอกเลียน (A Reproduction Style) ประกอบด้วยการจดจำคำพูดตามที่อาจารย์
ผู้สอนบอกและจดนิยามจากแบบเรียนโดยไม่ผิดเพี้ยน การใช้วลีหรือข้อความที่พบในแบบเรียนหรือ
ที่ได้ฟังจากคำบรรยายของครู

6. แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (An Achieving Style) ประกอบด้วยการทำคะแนนให้ได้สูงที่สุดใน
ชั้น ทำคะแนนให้สูงทุกวิชา ทำคะแนนให้สูงกว่าเพื่อน และทำคะแนนให้สูงในทุกชั้นเรียน

แม็คคาร์ธี (McCarthy, 1987: 24) ได้ปรับปรุงโครงการทางการศึกษาโดยอาศัยการศึกษา
แบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ คอลบ์ โดย แม็คคาร์ธี ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของบุคคลออกเป็น 4
แบบ คือ

1. แบบจินตนาการ (Imaginative Learners) นักเรียนแบบนี้จะยึดมั่นอยู่กับประสบการณ์
ส่วนตัวและไตร่ตรองในเรื่องนั้น ต้องการทราบเหตุผลที่จะต้องเรียนเรื่องต่างๆ ชอบการมีปฏิสัมพันธ์
กับคนอื่นเพื่อตรวจสอบความคิดและความรู้สึกของตน วิธีการที่ดีที่สุดในการตอบคำถามของตนก็คือ
การอภิปรายและแบ่งปันความคิดเห็น

2. แบบวิเคราะห์วิจารณ์ (Analytic Learners) นักเรียนแบบนี้ชอบใช้ความคิดและยึดถือ
ความสามารถทางสติปัญญาของตนเพื่อทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ ชอบการเรียนรู้ความจริงและอยาก
รู้ว่าผู้เชี่ยวชาญกล่าวอย่างไร

3. แบบสามัญสำนึก (Common Sense Learners) นักเรียนแบบนี้ต้องการทราบคำตอบ
ว่าสิ่งที่ได้เรียนมานั้นนำไปใช้ได้อย่างไร ต้องการทดลองทำด้วยตนเองเมื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

4. แบบมีพลัง (Dynamic Learners) นักเรียนแบบนี้จะเอาประสบการณ์และการนำไปใช้
มารวมกัน ยึดถือสถานการณ์ของตนเองขณะที่ทดสอบความรู้ที่ได้รับโดยผ่านประสบการณ์ส่วนตัว
และการทดลองเพื่อจะตอบคำถามว่าถ้าทำอย่างนี้จะเกิดอะไรขึ้น ชอบการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งแบบ
การเรียนรู้ทั้ง 4 แบบดังกล่าว อาจแสดงเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ประสาทสัมผัส/ความรู้สึก (Sensing/Feeling)

การกระทำ (Doing)	แบบมีพลัง (Dynamic Learners)	4	1	แบบจินตนาการ (Imaginative Learners)	การเฝ้าดู (Watching)
	แบบสามัญสำนึก (Common Sense Learners)	3	2	แบบวิเคราะห์ห้วิจารณ์ (Analytic Learners)	
การคิด (Thinking)					

ภาพประกอบ 2 แบบการเรียนรู้ 4 แบบตามทฤษฎีของแม็คคาร์ธี

ไบรอัน (Brien. 1988: 116) ได้จำแนกแบบการเรียนรู้ออกเป็น 3 แบบด้วยกันคือ

1. แบบโสตนิยม (Auditory Learning Style) นักเรียนแบบนี้นิยมใช้วิธีการฟัง การบรรยาย การอภิปราย การฟังจากเครื่องบันทึกเสียง และชอบให้คนอื่นบอกวิธีการอื่น บอกวิธีการต่างๆ ให้มากกว่าจะศึกษาด้วยตนเองจากการอ่านคู่มือต่างๆ

2. แบบจักษุนิยม (Visual Learning Style) นักเรียนแบบนี้จะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อตนเองสามารถมองเห็นข่าวสารที่เป็นเนื้อหาในการเรียน ชอบการจดบันทึกในสมุดและใช้ภาพ แผนภูมิ แผนที่ ลูกศร แผนผังต่างๆ หรือนึกวาดภาพสิ่งต่างๆ หรือนึกวาดสิ่งต่างๆ ในใจ และชอบทำงานในที่ที่สงบ ปราศจากเสียงรบกวน

3. แบบปฏิบัตินิยม (Haptic Learning Style) นักเรียนแบบนี้จะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อได้มีส่วนร่วมได้เคลื่อนไหว แต่ไม่ชอบนั่งทำงานกับโต๊ะนานๆ ไม่ชอบการอ่านหรือการฟัง แต่จะลงมือปฏิบัติโดยทันที

ไบรอัน ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า เมื่อครูได้ประเมินแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแล้วครูควรจะได้อภิปรายเรื่องนี้กับนักเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนพยายามทดลองว่างานใดที่เหมาะสมกับตนเองและงานแบบใดไม่เหมาะสมกับตนเอง ทางโรงเรียนควรจะใช้เวลามากขึ้นในการช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงแบบการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าจะจัดอบรมครูเพื่อปรับปรุงหลักสูตร ยิ่งนักเรียนมีความรู้และมีความสบายใจเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของตนมากเท่าใด นักเรียนก็ยิ่งจะมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองมากขึ้นเท่านั้น

แคนฟิลด์ (Canfield. 1988: 13-14) ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็น 9 แบบดังนี้

1. แบบสังคม (Social Style) เป็นนักเรียนที่ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและอาจารย์ ไม่มีความชอบอย่างเด่นชัดในวิธีการประยุกต์หรือการใช้มนทัศน์

2. แบบอิสระ (Independent Style) เป็นนักเรียนที่ชอบการทำงานตามลำพังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนบุคคล ไม่ชอบการประยุกต์หรือการใช้มโนทัศน์

3. แบบประยุกต์ (Applied Style) เป็นนักเรียนที่ชอบการทำงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ในโลกแห่งความจริง ไม่ชอบแบบสังคมหรือแบบอิสระ

4. แบบมโนทัศน์ (Conceptual Style) เป็นนักเรียนที่ชอบทำงานกับสื่อทางภาษาซึ่งได้รับการเรียบเรียงเป็นอย่างดี ไม่ชอบสังคมหรือแบบอิสระ

5. แบบสังคม/ประยุกต์ (Social/Applied Style) เป็นนักเรียนที่ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและอาจารย์ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์โลกแห่งความเป็นจริง

6. แบบสังคม/มโนทัศน์ (Social/Conceptual Style) เป็นนักเรียนที่ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและอาจารย์โดยใช้สื่อทางภาษาซึ่งได้รับการเรียบเรียงเป็นอย่างดี

7. แบบอิสระ/ประยุกต์ (Independent/Applied Style) เป็นนักเรียนที่ชอบการทำงานตามลำพังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนบุคคลในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในโลกแห่งความจริง

8. แบบอิสระ/มโนทัศน์ (Independent/Conceptual Style) เป็นนักเรียนที่ชอบการทำงานตามลำพัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนบุคคลโดยการใช้สื่อทางภาษาซึ่งได้รับการเรียบเรียงเป็นอย่างดี

9. แบบเป็นกลาง (Neutral Preference) คือ นักเรียนที่มีแนวโน้มที่จะไม่แสดงออกซึ่งความชอบในวิธีการเรียนแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ

อันนี; และ มันทฟอร์ด (สรัญญา รุจิเรขเรืองรอง. 2538: 16-20; อ้างอิงจาก Honey; & Munford. 1986: 111-124) เป็นทฤษฎีที่แบ่งคนออกเป็น 4 แบบ ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมที่ว่านี้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ มิใช่ภูมิหลังทางจิตวิทยา ซึ่ง อันนี และมันทฟอร์ด อธิบายว่าคนทุกคนจะมีลักษณะทั้ง 4 แบบอยู่ในตัว แต่จะมีแบบหนึ่งที่เด่นชัดแบบอื่นและไม่มีแบบใดดีหรือด้อยกว่ากัน ทุกแบบมีข้อเด่นและข้อด้อยที่สามารถพัฒนาได้ คนทั้ง 4 แบบที่กล่าวถึงนี้มีดังนี้

1. แบบการเรียนรู้แบบนักกิจกรรม (Activist) เป็นคนที่ชอบนำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างไม่มีอคติ ใจกว้าง ชอบสมาคม จึงสนใจทุกขุสขของผู้อื่น แก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำตัวตามสบาย

2. แบบการเรียนรู้แบบนักไตร่ตรอง (Reflectors) เป็นคนที่ชอบเฝ้าสังเกตและพิจารณาไตร่ตรองประสบการณ์ และความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างรอบคอบ ชอบทำงานตามขั้นตอนเป็นคนช่างคิด ไม่ผลิผลามสรุปอะไรง่าย ๆ

3. แบบการเรียนรู้แบบนักทฤษฎี (Theorist) เป็นคนที่มองปัญหาในแนวตั้งด้วยวิธีที่มีเหตุผล ชอบวิเคราะห์และสังเคราะห์ เชี่ยวชาญในการสรุปหลักการ ทฤษฎี จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากกิจกรรมที่มีการสำรวจตรวจสอบอย่างมีระเบียบวิธี มีโอกาสถามและทดลองพิสูจน์ข้อสมมติหรือเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังสิ่งต่างๆ ตลอดจนได้มีส่วนร่วมในการแก้สถานการณ์ที่ซับซ้อน

4. แบบการเรียนรู้แบบนักปฏิบัติ (Pragmatist) เป็นคนที่เชี่ยวชาญในการทดลองความคิด ทฤษฎีและเทคนิควิธีต่าง ๆ เพื่อดูว่าทำงานได้จริงหรือไม่ เป็นคนที่ทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ ชอบตัดสินใจในแนวทางที่นำไปปฏิบัติและใช้แก้ปัญหาได้

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 แนวทางดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. 2542: 3-5; อ้างอิงจาก Partridge. 1983: 243 – 248)

1. แนวทางการศึกษาแบบการรู้คิด (Cognitive Styles) เป็นการศึกษาแบบการรู้คิดซึ่งบุคคลใช้ในการจัดระบบการรับรู้ มีการอธิบายมิติของการรู้คิดเป็น 3 แบบ คือ แบบอิสระ และ แบบพึ่งพา (Field Independent and Field Dependent) แบบไตร่ตรองและแบบหุนหัน (Reflective and Impulsive Dimensions) และแบบการคิดเป็นระบบและการใช้ญาณหยั่งรู้ (Systematic and Intuitive Dimensions) เช่น แบบวัดการรู้คิดและแบบอิสระและแบบพึ่งพาที่พบว่าความรู้ทั้ง 2 แบบนี้มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้แบบทดสอบภาพซ้อนให้ผู้ถูกทดสอบทำ รูปง่ายจะซ้อนอยู่ในรูปยาก ซึ่งจะมีรูปหลายๆ รูปซ้อนกันอยู่ แล้วให้เวลาหาภาพเหมือน คนที่มีการเรียนรู้อิสระจะสามารถหาภาพได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ แต่คนที่เรียนแบบพึ่งพา จะไม่สามารถหาได้เลย ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสำหรับการจัดการเรียนในห้องเรียน

2. แนวทางการศึกษาแบบตอบสนองของนักเรียน (Student Response Style) เป็นการศึกษาสังเกตวิธีเรียน พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนของนักเรียน เช่น แบบจำลองของ Grasha and Reichmann (1980) โดยแบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็น 3 คู่ขัดแย้งกันข้ามคือ แบบอิสระ-แบบพึ่งพา แบบร่วมมือ-แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม-แบบหลีกเลี่ยง

3. แนวทางการศึกษาโดยใช้แบบจำลองแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะผสมผสาน (Integrated Models of Learning Style) เป็นแนวทางที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของปัจเจกบุคคลและลักษณะจำเพาะของบุคลิกภาพมารวมกัน เช่น แบบจำลองของโคลบ (Kolb. 1995)

พาร์ทริดจ์ (กรองกาญจน์ อรุณรัตน์; และโสภณ อรุณรัตน์. 2547: 9-10; อ้างอิงจาก Partridge. 1983: 243-248) ได้แบ่งแบบจำลองแบบการเรียนรู้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มจำลองแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิด (Cognitive Style) แบบจำลองที่ใช้แบบการรู้คิดของบุคคลแต่ละคน โดยเป็นแบบการรู้คิดที่บุคคลชอบใช้ในการจัดระบบการรับรู้และการจำแนกความคิดซึ่งได้แบ่งการรู้คิดไว้เป็นมิติต่างๆ 3 มิติได้แก่ มิติแบบฟิลด์-อินดีเพนเดนซ์ และฟิลด์-ดีเพนเดนซ์ (Field Independence and Field Dependence Dimensions) มิติการกระทำตามกฎเกณฑ์และรับความคิดง่ายกับการเป็นระบบและการใช้การหยั่งรู้ (Perceptive/receptive and Systematic Intuitive Dimensions) มิติการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และการหุนหันไม่ยั้งคิด (Reflective and Impulsive Dimensions)

2. กลุ่มแบบจำลองแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองของนักเรียน (Students' Response Style) หมายถึง แบบจำลองที่ใช้การสังเกตวิธีการเรียน พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

ของนักเรียน ซึ่งได้อธิบายแบบจำลองแบบการเรียนรู้ไว้ 3 แบบด้วยกันคือ แบบจำลองของกราสซา และ ไรช์แมน (Grasha and Reichmann) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ อาจารย์สอน กระบวนการเรียนการสอนและกลุ่มเพื่อน โดยแบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 3 คู่ขัดแย้งได้แก่ แบบอิสระ-แบบพึ่งพา (Independent-Dependent) แบบร่วมมือ-แบบแข่งขัน (Collaborative-Competitive) และแบบมีส่วนร่วม-แบบหลีกเลี่ยง (Participant-Avoidance) นอกจากนี้ยังมีแบบจำลองของสเตอร์น (Stern) และ แบบจำลองของ มัน (Mann)

3. กลุ่มแบบจำลองแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะผสมผสาน (Integrated Models of Learning Style) เป็นแบบผสมผสานระหว่างการนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของ บياجเนตสกี้ และลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพมารวมเข้าไว้ด้วยกัน แบบจำลองการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ แบบจำลองการแบบการเรียนรู้ของ ไมเยอร์ และ บริกส์ (Myer and Briggs) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของคาร์ล จุง (Carl Jung) ที่จำแนกวิธีการรับรู้ของบุคคลเป็น 2 วิธี คือ การรับรู้โดยใช้ความรู้สึก (Sensing) และการรับรู้โดยใช้การหยั่งรู้ (Intuition) และจำแนกการตัดสินใจของบุคคลว่าเป็นการตัดสินใจจากความคิดหรือการตัดสินใจจากความรู้สึกซึ่งการรับรู้และการตัดสินใจของบุคคลดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดลักษณะของบุคลิกภาพ 2 แบบ คือ แบบชอบทำงานตามลำพังคนเดียว (Introversion) แบบชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น (Extroversion)

จะเห็นว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนได้มีการแบ่งหรือจัดประเภทไว้มากมายหลายทัศนะด้วยกัน ซึ่งแต่ละแบบมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไป เครื่องมือวัดแบบการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้พัฒนาขึ้นก็เป็นเพียงการประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนของครูและสัมพันธภาพที่มีระหว่างเพื่อน และการที่ผู้สอนจะค้นพบหรือชี้เฉพาะได้ว่านักเรียนคนใดที่มีแบบการเรียนรู้แบบใด ไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้สอนต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่ง ถ้าผู้สอนสามารถบอกได้ว่า นักเรียนคนใดมีการเรียนรู้แบบใดแล้ว ผู้สอนจะสามารถพัฒนาวิธีสอนที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนได้ อันจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของกราสซา และไรช์แมน ซึ่งยึดเป็นกรอบความคิด ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดกลุ่มนักเรียนตามแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ มากที่สุด เพราะเป็นแบบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน ไม่แบ่งอย่างละเอียดแยกย่อยเกินไป ทำให้เห็นภาพของแต่ละแบบการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนกว่าการแบ่งแบบการเรียนรู้ของนักการศึกษาท่านอื่นๆ โดยผู้วิจัยได้จัดแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะคล้ายกันไว้ด้วยกัน โดยจัดแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วมรวมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระของตัวแปร ดังนั้นแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีแบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม รวมแบบการเรียนรู้ทั้งหมด 5 แบบ

3. แบบการเรียนรู้ตามตัวแปร 5 แบบ

แอนโทนี กราซา; และ เซอร์วิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichmann) ได้ศึกษาออกมาในรูปแบบสำรวจ เพื่อใช้วินิจฉัยแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ (Learning Style Inventory) หรือใช้ชื่อย่อว่า LSI นี้ แอนโทนี กราซา และเซอร์วิล ไรช์แมน ได้แบ่งออกเป็น 6 แบบ โดยสำรวจหรือแบบสอบถามที่ใช้เป็นการวัดความรู้สึก การปฏิบัติ และทัศนคติที่มีต่อการเรียน รูปแบบของห้องเรียน วิธีสอนของครู และกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลที่มีมหาวิทยาลัยซินเนติ พบว่า แบบการเรียนรู้หรือพฤติกรรมตอบสนองของนักเรียนมีทั้งหมด 6 แบบ แต่สำหรับการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษา 5 แบบ คือ

3.1 แบบอิสระ (Independent Style)

ลักษณะของนักเรียนแบบนี้ เป็นคนที่ชอบคิด และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยความคิดของตนเอง ฟังความเห็นของเพื่อนร่วมชั้น มีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก เรียนรู้เนื้อหาที่ตนคิดว่าสำคัญ

แมนน์ (Mann. 1970: 78-79) ได้กล่าวว่า แบบอิสระเป็นนักเรียนประเภทที่มีสติปัญญา มีความมั่นใจตนเองสูง สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์เนื้อหาวิชาที่เรียนและทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เมื่อปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์และเพื่อนๆ ต้องการที่จะทราบถึงความแตกต่างของบทบาทแต่ละคนอย่างชัดเจน

แคนฟิลด์ (Canfield. 1988:13-14) ได้กล่าวว่า แบบอิสระเป็นนักเรียนที่ชอบการทำงานตามลำพังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ส่วนบุคคล ไม่ชอบการประยุกต์หรือการไขว่คว้าโน้ต

Anthony Gregorc (1982: 20) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เป็นนักคิดเชิงรูปธรรมแบบอิสระ หรือที่เรียกว่ามีแบบคิดอเนกนัย (Divergent) บุคคลแบบนี้ชอบการทดลอง มีความสามารถในการรับรู้ และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้น จากสิ่งที่ตนเองประสบมา ทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย หรือมีทางเลือกหลายทาง สำหรับนักเรียนแบบนี้ ครูต้องให้โอกาสได้เลือกสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน และเลือกวิธีแสดงความรู้ความเข้าใจนักเรียนแบบนี้ชอบใช้ความรู้ของตนสร้างสิ่งใหม่ที่ใช้ประโยชน์ได้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544: 84) ได้วางแนวจุดเด่นของแบบการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง ไว้ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง (Self-access Learning) จัดให้มีมุมหรือห้องให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือเรียนด้วยตนเองในคาบว่าง หรือตอนพักเที่ยง เป็นต้น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถนำสื่อจากศูนย์มาใช้ในห้องเรียนปกติเพื่อเป็นการเสริมบทเรียนได้ด้วย

2. ลักษณะสื่อ สื่อการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองมีลักษณะเด่นคือ ในตัวสื่อจะบอกชื่อเรื่อง ทักษะ ที่มาของสื่อ จุดประสงค์ของบทเรียน ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน และชี้แจงความรู้ด้านเนื้อหา

3. แบบฝึกหัด ในแบบฝึกหัดจะมีคำสั่งที่ชัดเจน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. มีเฉลยคำตอบทุกแบบฝึกหัดพร้อมเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบระดับความสามารถของตนเอง

5. มีแบบการประเมินผลการเรียนตนเอง (Record Card) นักเรียนบันทึกผลการเรียนตนเองลงใน Record Card เพื่อทราบว่านักเรียนได้อะไรจากการเรียนรู้ มีปัญหาหรือจุดบกพร่องตรงไหน และควรทำอย่างไรหลังจากจบบทเรียนนี้ เช่น เรียนในระดับที่ยากขึ้น หรือทบทวนของเดิม

ผู้วิจัยขอสรุปว่า แบบการเรียนรู้แบบอิสระ คือ นักเรียนจะชอบทำงานแบบอิสระ ชอบการคิดและการทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ชอบคิดค้นคว้า ชอบทำการทดลองสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ นักเรียนจะเรียนในเนื้อหาวิชาที่คิดว่าสำคัญและมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก ดังนั้นครูต้องให้โอกาสนักเรียนได้เลือกสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ การเรียนรู้ก็จะบังเกิดผลได้ดีที่สุด

3.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style)

ลักษณะของนักเรียนแบบนี้เป็นคนที่ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ไม่สนใจเนื้อหาวิชา และไม่ชอบร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ไม่มีส่วนร่วมกับครู และเพื่อนในชั้นเรียน นักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้ อาจารย์ควรมีบทบาทเป็นผู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกแบบการเรียนรู้ในการศึกษาหาความรู้ วิธีการเรียนที่นักเรียนสนใจ เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากห้องสมุด วิทยุโอเทป หรือเรียนเป็นกลุ่มย่อย 2-3 คน ถ้านักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจารย์ให้ความช่วยเหลือโดยจัดให้นักเรียนที่เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้เป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ได้ร่วมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แมนน์ (Mann. 1970: 78-79) ได้แบ่งพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนเป็นแบบท้อใจ (The Discouraged Workers) นักเรียนแบบนี้ มีเจตคติต่อตนเองในทางลบ รู้สึกไม่พอใจในตนเอง ไม่มองผู้อื่นในแง่ร้าย เมื่อทำสิ่งใดไม่ได้ผลมักจะตำหนิตนเองในทางลบ ไม่มีความสามารถ นักเรียนแบบนี้ไม่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนในกลุ่ม เนื่องจากชอบดูถูกตนเอง และไม่ยอมรับเหตุการณ์หรือสภาพอื่นๆ ที่มีผลต่อสภาพการณ์เรียนของเขา นอกจากนั้นนักเรียนพวกนี้ยังแบ่งแยกตัวเองกับกลุ่มเพราะมีทัศนคติที่จะเอาตัวเองเป็นหลัก โดยการยกเอาปมด้อยที่มีอยู่มาเกี่ยวข้องกับผลการเรียน มากกว่าจะลบปมด้อยแล้วสร้างปมเด่นแทน

แมนน์ (Mann. 1970: 78 - 79) ได้กล่าวถึงนักเรียนที่เป็นแบบลอบอิง นักเรียนประเภทนี้เป็นพวกที่มองโลกในแง่ร้ายมีความภูมิใจในตนเองต่ำ มองไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญที่จะไปเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้มีอำนาจอื่นๆ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์มีช่องว่างมาก นักเรียนแบบนี้เป็นพวกหลบหลีกไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้งรบกวนซึ่งนำไปสู่การลอบทำร้ายอาจารย์ผู้สอน เมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้นจะลงโทษตัวเองและมักจะแยกตัวออกจากผู้อื่น จะเป็นพวกมองโลกในแง่ร้าย ความภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับต่ำ และยัง

ได้กล่าวถึงนักเรียนแบบสงบเงียบว่า เป็นพวกที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายกิจกรรมการเรียนรู้ พุดน้อย มักจะเงียบเฉยไม่ทำอะไรทั้งนั้น ไม่ว่าในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูมีน้อย การสนับสนุนการช่วยเหลือกันก็มีน้อยเช่นกัน เขาไม่ชอบทำกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดความเห็นต่างกันกับครู และครูก็ไม่เข้าใจนักเรียนเพราะนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มน้อย

บันด์ท์ (รชรินทร์ ฉายแก้ว, 2536: 25; อ้างอิงจาก Bandt, 1974) ได้กล่าวถึงนักเรียนแบบนักเฝ้านติภาพ (The Pacifist) นักเรียนแบบนี้เป็นพวกรักความสงบจะสนใจงานของเขาอยู่ในระดับต่ำ คือเรียนไปโดยอัตโนมัติไม่ได้ใช้ความคิดเลยเวลาเรียนมักจะใช้เวลาสำหรับการเฝ้าฝัน และในลักษณะหนึ่งคือต้องการหนีความจริง เมื่อเข้าห้องเรียนก็จะลอกหรือจดทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ฟัง ได้ยินลงไป แต่หลังจากนั้นก็ไม่สามารถจำข้อความหรือสิ่งที่จดได้ในทำนองเดียวกันเมื่อเรียนเนื้อหาในหนังสือเขาจะดูทุกประโยคและขีดเส้นใต้กำกับ แต่เมื่อผ่านไปแล้วก็ไม่สามารถนึกถึงคำอธิบายหรือถกเถียงของย่อหน้าที่ผ่านมาได้ นักเรียนแบบนี้หวังว่าถ้อยคำที่ผ่านหูและตาของเขา จะเปลี่ยนไปสู่ความรู้ที่มีความหมายโดยอัตโนมัติโดยที่เขาไม่ต้องคิด แต่ความเป็นจริงคำต่าง ๆ นั้นเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ฉะนั้นการเรียนรู้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้จนกว่าคำดังกล่าวจะเปลี่ยนไปสู่ความรู้สึก (Sense) ของสิ่งที่เป็นตัวแทน ซึ่งในการนี้ต้องการความสังเกตเอาใจใส่ การคิดตั้งคำถาม และอื่นๆ อีกมาก แม้ว่านักเรียนที่เรียนแบบนี้จะเข้าห้องเรียนเป็นประจำ และสนใจทุกบทเรียนแต่ก็จะสำเร็จด้วยความรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

บล็อก ฮัน; และ สมิท (ประกอบ คูปรัดน์, 2525: 7 – 19; อ้างอิงจาก Block Hann and Smith) ได้กล่าวถึงนักเรียนแบบต่อต้านสังคม (Anti-Social Youth) พวกนี้เขารู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความสำคัญจากสังคมเท่าที่ควร และมีปมด้อยในทางสังคม จึงมักจะเป็นพวกที่ต่อต้านแค้นแค้นสังคม ด้วยการฆ่า การปล้นชิงทรัพย์ เป็นต้น

ผู้วิจัยขอสรุปว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมแบบหลักเลี่ยนนั้น จะมีลักษณะของความท้อใจ ไม่มีความพึงพอใจในตนเอง ทำให้นักเรียนไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปจึงไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกับเพื่อนๆ และอาจารย์ นอกจากนั้นไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เมื่อมีสิ่งผิดพลาดจะลงโทษตัวเองและแยกตัวออกจากผู้อื่นจนกลายเป็นคนเก็บตัว อยู่คนเดียว ซึ่งถ้านักเรียนมีลักษณะเช่นนี้จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นผลเสียสำหรับตัวนักเรียนเอง

3.3 แบบพึ่งพา (Dependent Style)

ลักษณะนักเรียนแบบนี้เป็นคนที่มีความอยากรู้ อยากเห็นทางวิชาการน้อย และจะเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่กำหนดให้เท่านั้น โดยจะยึดครูและเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งความรู้ และเป็นแหล่งที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเขาได้ และชอบให้ครูคอยบอกว่าจะต้องทำอะไร

แมนน์ (Mann. 1970: 78-79) ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นแบบวิตกกังวลจะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับแบบพึ่งพา นักเรียนลักษณะนี้ ครูผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาการเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนจะมีความวิตกกังวลสูงเกี่ยวกับการเรียน และรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการเรียนประกอบกับแรงกดดันจากภายนอกโดยเฉพาะผู้ปกครอง จะมีผลทำให้นักเรียนมีความกลัวและวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนของตนอยู่เสมอ

เกย์กอร์ (Gregorc. 1982: 21) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เป็นนักคิดเชิงรูปธรรมตามแบบแผน เป็นบุคคลแบบนี้อยู่ในโลกโดยมีการใช้การรับรู้ของตนเป็นหลัก คิดลึกซึ้งในรายละเอียด ช่างสังเกตและจดจำเก่ง การทำงานทุกอย่างต้องมีแบบแผน กรอบอ้างอิง กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และมีการจัดและรวบรวมอย่างเป็นระบบ นักเรียนที่มีแนวคิดแบบนี้ จะชอบฟังการบรรยายและกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 33) ได้วางแนวความคิดห้องเรียนวิทยาศาสตร์แบบพึ่งพา เป็นการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศอบอุ่น นักเรียนมีอิสระในการคิดและแสดงออก ตลอดจนสามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจได้ ครูไม่มีแผนการสอนตายตัว แต่มีแผนการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การเรียนวิทยาศาสตร์แบบพึ่งพาจะเริ่มต้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยาการ และใช้สื่อจากสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่เน้นความประหยัดหากมีประสิทธิภาพ โดยส่วนหนึ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้จำพวกขวดน้ำ พลาสติก ขวดเหล้า ถ้วยน้ำดื่ม กล่องยาสีฟัน เป็นต้น ส่วนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยาการนั้น ครูจะเลือกสรรความรู้ดั้งเดิมของท้องถิ่นมาศึกษา ในด้านการเรียนการสอน จัดทั้งในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นจุดศึกษาให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยไม่จำกัดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 4) ได้แนะนำให้ใช้วิธีสอนแบบเพื่อนสอนเพื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการสอนโดยใช้เพื่อนนักเรียนร่วมห้องเป็นสื่อสำหรับการสอนดังนี้

1. ขั้นชี้แจงจุดเด่นจุดด้อยให้นักเรียนทราบ เป็นขั้นการอธิบายวิธีการสอนโดยเพื่อนนักเรียน นักเรียนที่อยู่ภายในวัยใกล้เคียงกัน ภาษาที่นักเรียนใช้สื่อสารกันนั้นสามารถสื่อสารความเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกับครู โดยให้ใช้ความใกล้ชิดสนิทสนมกันเอง จึงกล้าและสะดวกต่อการซักถามที่ไม่เข้าใจมากกว่าการซักถามครู ให้นักเรียนทำหน้าที่สอนเพื่อน จะสอนเพื่อนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 3 – 4 คน เท่านั้น ซึ่งต่างจากการสอนของครูที่สอนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 40 – 50 คน ขณะที่เพื่อนนักเรียนกำลังทำหน้าที่สอนเพื่อน ครูก็อยู่ในชั้นเรียนด้วย เพื่อช่วยเหลือดูแลความเรียบร้อยและช่วยแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหากันเองได้

2. ขั้นแจ้งนักเรียนทราบวิธีการวัดและประเมินผล

3. ขั้นแบ่งกลุ่ม แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน แบบละความสามารถ โดยให้นักเรียนเสนอชื่อเพื่อนที่จะทำหน้าที่สอนเพื่อนให้มีจำนวนคนเท่ากับจำนวนกลุ่มและนักเรียนที่ถูกเสนอชื่อเต็มใจทำหน้าที่สอนเพื่อน จากนั้นให้นักเรียนที่เหลือสมัครเข้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่เป็น

นักเรียน โดยมีข้อแม้ว่าแต่ละกลุ่มจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันนั่นคือในแต่ละกลุ่มจะต้องมีนักเรียนที่มีผลการเรียนทุกระดับตั้งแต่ 0,1,2,3,4

4. ชั้นนี้ัดหมายนักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนเพื่อน เพื่อให้ความรู้และการให้ทิศการสอนเพื่อนนอกเวลาเรียนปกติ อาจจะเป็นช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนหรือช่วงเย็นหลังเลิกเรียนหรือในช่วงที่เป็นคาบอิสระของนักเรียน

กล่าวโดยสรุป ครูจะต้องเลือกผู้สอนและนักเรียนที่สามารถร่วมมือกันได้ดี ผู้สอนจะต้องเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและเต็มใจช่วยสอน นอกจากนี้ครูจะต้องฝึกอบรมนักเรียนที่สอนเพื่อนเป็นพิเศษ เพื่อให้การสอนประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยขอสรุปว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนแบบพึ่งพา จะมีลักษณะเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น และจะมีความอยากรู้อยากเห็นในทางวิชาการน้อย แสดงให้เห็นว่าเป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการแก้ปัญหา ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ต้องคอยให้ผู้อื่นช่วยเหลืออยู่เสมอ จะเห็นว่าครูและเพื่อนๆ คือแหล่งความรู้และแหล่งที่จะสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนได้ จะพยายามแสวงหาคนที่สามารถแนะนำได้ตามความต้องการ

3.4 แบบแข่งขัน (Competitive Style)

ลักษณะนักเรียนแบบนี้จะรู้สึกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนจะต้องมีการแข่งขันกันเพื่อจะเอาชนะหรือพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รางวัล เช่น เกียรติหรือความสนใจของครู นักเรียนแบบนี้มองห้องเรียนเป็นสถานที่แข่งขันเอาชนะกันและเขาต้องได้ชัยชนะเสมอ

ชเม็ค (เกษมศรี สุระสังข์. 2544: 29; อ้างอิงจาก Schmeek. 1983: 233) ได้กล่าวถึงนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย การทำคะแนนให้ได้สูงที่สุดในชั้น ทำคะแนนให้สูงทุกวิชา ทำคะแนนให้ได้สูงกว่าเพื่อน และทำคะแนนให้สูงในชั้นเรียน

แมนน์ (Mann. 1970: 78-79) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนแบบวิรูปบุรุษหรือคนเก่ง เป็นนักเรียนพวกเรียนเก่ง จะมีผลงานทั้งประเภทสร้างสรรค์และมีแนวคิดปฏิรูป บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงได้ จะมีความภูมิใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนโดยการแสดงออก

ทิตนา แคมมณี (2550: 31 – 32) ได้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ซึ่งมีชื่อ Game ว่า Crossword Internet ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดนักเรียนเป็นกลุ่มๆ และประมาณ 4 - 5 คน โดยสมาชิกของกลุ่มจะต้องมีเพศและความสามารถละกันเพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติตามกิจกรรมตามกติกาของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ภายในนักเรียน 1 ห้องอาจจะมีประมาณ 8 – 9 กลุ่ม การคัดเลือกสมาชิกในกลุ่มอาจทำได้โดยการให้นักเรียนนับเลข 1 ถึง 5 ถ้าใครนับเลขตรงกันก็ให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

2. เมื่อจัดกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนชี้แจงให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเลือกคำสั่งคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องอินเทอร์เน็ตเบื้องต้นซึ่งเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งคำสั่งใน

แต่ละกลุ่มต้องไม่ซ้ำกัน (วิธีการอาจจะเป็นกลุ่มไหนได้คำสิ่งอะไรให้นำคำส่งมาส่งครู ครูจะเป็นผู้ตัดสิน และการตรวจสอบเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง)

3. จากนั้นนำคำสิ่งที่ได้มาจัดทำเป็น Crossword โดยให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันคิด ประดิษฐ์สื่อเองว่าจะใช้วัสดุอะไรให้เกิดความสวยงามและน่าสนใจมากที่สุด

4. จากนั้นนำ Crossword ที่สร้างเสร็จแล้วมาเล่น Game โดยให้แต่ละกลุ่มนำ Crossword ที่สร้างมาเปลี่ยนกันเล่นซึ่งแต่ละกลุ่มจะต้องเล่น Crossword ของเพื่อนกลุ่มอื่นให้ครบทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเขียนลงในกระดาษว่าคำสิ่งที่ช่วยกันหานั้นใช้ทำอะไร โดยมีการติดดังนี้

4.1 เมื่อหาคำสิ่งที่ซ่อนอยู่ในเกมส์แล้วสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันเขียนลงในกระดาษว่าคำสิ่งที่แต่ละคำสิ่งนั้นหมายความว่าอย่างไร โดยในการเล่นเกมส์จะต้องเล่นเกมส์ภายใน 10 นาที เมื่อครบ 10 นาทีแล้วเปลี่ยนมาเล่น Crossword ของเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งเปลี่ยนกันไปเรื่อยๆ จนครบ

4.2 เมื่อเล่นเกมส์ของทุกกลุ่มให้กลุ่มที่เป็นเจ้าของเกมส์นั้นนำกระดาษที่เพื่อนกลุ่มอื่นเขียนมาตรวจความถูกต้องของคำสิ่งที่ให้คะแนน

4.3 เมื่อตรวจครบทุกกลุ่มแล้วหาคะแนนเฉลี่ยว่ากลุ่มไหนได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดกลุ่มนั้นจะเป็นผู้ชนะในเกมส์นี้

กรมวิชาการ (2544: 46–53) มีเทคนิควิธีการเรียนแบบร่วมมือแข่งขัน Game tournament) ให้แบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนเท่ากัน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ตัดสิน โดยไม่ต้องให้คำตอบ กลุ่มแข่งขันแต่ละกลุ่มจะตัวข้อสอบให้เพื่อนของตน เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ผู้ตัดสินอธิบายกติกา และเรียนตัวแทนของกลุ่มแข่งขันออกมาที่ละคนหรือมากกว่านั้น ตามความเหมาะสมเมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าเป็นผู้ชนะ

คล้าก; และทฐ (ประกอบ คุปรัตน์. 2524: 1 – 4; อ้างอิงจาก Clark; & Trow. 1981) ได้กล่าวถึงแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มวิชาการ เป็นนักเรียนประเภทให้ความสนใจในเรื่องของเนื้อหาวิชาการ และการอ่าน สนใจที่จะสนองตอบความต้องการของครู ต้องการได้คะแนนดี มีความผูกพันกับสถาบันและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน และจะเป็นพวกที่เรียนเพื่อให้ได้เกียรตินิยม หรือรางวัลดีเด่นในการเรียน

วัฒนพร ระวังทุกข์ (2541: 42–43) กล่าวถึง การจัดรูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team – Games – Tournaments: TGT) มีลักษณะเหมือนกับเทคนิคการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ในทุกด้านต่างหากที่มีการใช้การแข่งขันแทนการทดสอบเป็นการเรียนที่มีการใช้เกม และการแข่งขัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย 1) ครูเสนอบทเรียน 2) กลุ่มศึกษางานรับผิดชอบร่วมกันช่วยเหลือกัน 3) การแข่งขันให้เล่นเกมการแข่งขันทางวิชาการ ให้

ตัวแทนกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกันมาแข่งขันกัน 4) นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม

ผู้วิจัยขอสรุปว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนแบบแข่งขัน จะมีลักษณะจะเรียนรู้ที่จะต้องพยายามแข่งขันเพื่อเอาชนะหรือพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รางวัล ไม่ว่าจะเป็นคำชมเชย สิ่งของหรือคะแนน ทำให้ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนและความเป็นมิตรระหว่างเพื่อนร่วมห้องด้วยกัน เกิดความสั่นคลอนและแตกแยกตามมา และมีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ คนอื่นในชั้นเรียนในห้องเรียนจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

3.5 แบบมีส่วนร่วม (Participant Style)

ลักษณะนักเรียนแบบนี้เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้และชอบ ที่เข้าเรียนในชั้นเรียนมีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากชั้นเรียนและมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากที่สุด แต่มีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมนอกหลักสูตร

สโตน (เกษมศรี สุระสังข์. 2544: 24; อ้างอิงจาก Stone. 1979: 47-48) ได้กล่าวถึงนักเรียนแบบค้นพบด้วยตนเอง เป็นพฤติกรรมในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียนแบบนี้คือนักเรียนชอบการศึกษาโครงสร้างหรือหลักการที่สำคัญๆ มากกว่ารายละเอียดของเนื้อหาวิชา พอใจที่จะได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบวิธีการสอนที่มีกิจกรรมเป็นแบบอภิปรายการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การศึกษาเป็นรายบุคคล การมอบหมายงานให้รับผิดชอบและการศึกษาที่ให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา

ริตา; และคีน (Rita; & Ken. 1987: 15) ได้กล่าวถึงแบบการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการสัมผัสและเคลื่อนไหว นักเรียนแบบนี้ต้องการมีส่วนร่วมกิจกรรม ชอบกิจกรรมบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง ชอบเดินไปมาในห้องอิสระ

แคนฟิลด์ (นิภา ไชยภูมิ. 2537: 32 – 35; อ้างอิงจาก Canfield. 1988) ได้กล่าวถึงนักเรียนแบบกลุ่มสังคม นักเรียนกลุ่มนี้ชอบการปฏิบัติงานที่ต้องทำเพียงคนเดียว มักสร้างกลุ่มขึ้นมาเองตามความชอบเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยกันหรือกับครูผู้สอน ชอบการเรียนแบบอภิปรายเป็นกลุ่มเล็กๆ และการทำงานเป็นทีม

กรมวิชาการ (2544: 46 – 53) ได้ให้แนวทางในแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยต้องเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับกลุ่มแบบละความสามารถ นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น รับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนในกลุ่ม โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนประกอบด้วย 1) การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยอรรถาธิบายอันดี 2) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม 3) การมีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน 4) การใช้ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อยอย่างเหมาะสม 5) การมีกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

ผู้วิจัยขอสรุปว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนแบบมีส่วนร่วมนั้น นักเรียนเป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน และมีความรู้สึกรู้ว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักเรียนต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการเรียนการสอนที่นักเรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งสิ้น และจะมีส่วนร่วมน้อยถ้าเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

สำหรับการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การแบ่งแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิดของแอนโทนี กราชา และ ไรซ์แมนเป็นหลัก ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ของแอนโทนี กราชา และ ไรซ์แมน กับแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่นๆ จะพบว่ามีแบบการเรียนรู้ของนักเรียนที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้ (มณฑรา ธรรมบุศย์. 2544: 22)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้

แบบการเรียนรู้				ข้อเปรียบเทียบลักษณะที่คล้ายคลึงกัน
กราชาและไรซ์แมน (Grasha & Reichmann)	แมนน์ (Mann)	บันด์ท์ (Bandt)	คล๊าคและทรู (Clark&Trow)	
- แบบอิสระ	- แบบอิสระ	- แบบมายา - แบบผู้ชำนาญเฉพาะ - แบบนักสืบ	- แบบกลุ่มต่อต้าน	- ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองชอบ การมีอิสระในการทำงาน
- แบบหลีกเลี่ยง	- แบบท้อใจ - แบบลอบยิง - แบบสงบเงียบ			- มักมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองและสภาพแวดล้อม - ไม่สนใจเรียน - ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรม การเรียนการสอนกับผู้อื่น
- แบบพึ่งพา	- แบบวิตกกังวล	- แบบนักโทษทางปัญญา - แบบนักฝึกฝีสันติภาพ	- แบบกลุ่มอาชีพ	- สนใจเฉพาะงานที่ได้รับมอบหมายหรือมีประโยชน์ต่อตนเอง

ตาราง 2 (ต่อ)

แบบการเรียนรู้				ข้อเปรียบเทียบลักษณะที่คล้ายคลึงกัน
กราชาและไรซ์แมน (Grasha & Reichmann)	แมนน์ (Mann)	บันด์ท์ (Bandt)	คล้าคและทรว (Clark&Trow)	
- แบบมีส่วนร่วม	- แบบ ยินยอม	- แบบนักเรียนกล ลวงตา - แบบนัก ปรับปรุง	- แบบกลุ่ม วิชาการ	- ชอบเรียนเฉพาะส่วนเนื้อหา โดยการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกับผู้อื่น - ชอบทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เฉพาะงานที่มีความสำคัญ หรือ จำเป็นต่อตนเอง
- แบบแข่งขัน	- แบบ ยินยอม	- แบบมนุษย์เจ้า ความคิด		- ชอบมีบทบาทในการเรียน - มักมีจุดประสงค์ในการทำ กิจกรรม การเรียน เช่น เพื่อคะแนน เพื่อ ความเด่นหรือเพื่อให้ผู้อื่นรัก สนใจ

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงบรรยากาศการเรียนรู้ไว้หลากหลายที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า บรรยากาศการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จึงขอกกล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนรู้

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533: 8) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียน (Learning Environment) หมายถึง สภาพหรือสภาวะใดๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วนไชยยศ

เรืองสุวรรณ; และปรีชา วิหคโต (2537: 7) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของนักเรียน และส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน สำหรับชาญชัย อาจินสมาจาร (2544: 43) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบริเวณสี่เหลี่ยมของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนและ

ครูทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดในบรรยากาศที่บำรุงร่างกาย จิตใจ และวิญญาณของเขา

กล่าวโดยสรุปบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้หรือการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ ด้านจิตภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ และด้านสังคมได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนที่ส่งผลต่อการรับรู้หรือการเรียนรู้ของนักเรียน

4.2 ความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้

จากการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ไว้มากมาย โดยกล่าวว่าบรรยากาศการเรียนรู้มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมารวบรวมได้ ดังนี้

จันทรพิมพ์ สายสมร (2537: 67 - 68) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญในการเรียน ซึ่งนอกจากนักเรียนและครูผู้สอนแล้ว ยังมี “สภาพแวดล้อมทางการเรียน” เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียน มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนและพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนอยู่หลายประการด้วยกันดังนี้

1. เป็นเงื่อนไขการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนควรจะเหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ลักษณะ อาทิ ด้านทักษะ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้านเจตคติ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมในลักษณะย้ำเตือนซ้ำๆ และหลากหลาย เช่น สภาพแวดล้อมการเรียนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น
2. เป็นตัวกำหนดทิศทางการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัย โดยที่นักเรียนที่เรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนดี ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมการเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีเสียงรบกวนสมาธิในการเรียนตลอดเวลา ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ดีขึ้นไปด้วย
3. เป็นสื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งทรัพยากรการศึกษา จะเป็นแหล่งที่นักเรียนและผู้สอนสามารถเข้าไปใช้บริการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ก็มีนิทรรศการในโรงเรียน มุมศึกษาในห้องเรียน เป็นต้น
4. เป็นตัวสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนด้านเจตคติที่ดีจะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบและเป็นระเบียบ รู้จักควบคุมตนเอง ในขณะเดียวกันจะลดระดับ

การควบคุมของผู้สอนลงไปด้วย ทำให้บรรยากาศการเรียนมีความอบอุ่นและเป็นมิตร นักเรียนไม่มีความกดดันและมีกำลังใจในการเรียน

5. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในด้านต่างๆ คือ

5.1 เป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย และ เจตพิสัย คือ การพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางการเรียน ก่อนการเรียนจะทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัยได้ว่าเป็นอย่างไร

5.2 ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน สภาพแวดล้อมการเรียนทางด้านเจตพิสัยที่ดีจะส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน เมื่อนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนก็จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อม ความพอใจ ความตั้งใจ และความมุ่งมั่นต่อการเรียนวิชานั้นมากขึ้นตามไปด้วยส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

5.3 ส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนด้านเจตคติที่ดีจะส่งผลให้ครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อนักเรียน มีความร่วมมือในการเรียน มีความผูกสัมพันธ์กันฉันท์มิตร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกิจกรรมการเรียนร่วมกันอย่างเป็นระเบียบและมีระบบ และการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่ดีให้เกิดขึ้นด้วย

สำหรับไชยยศ เรืองสุวรรณและปรีชา วิหคโต (2537: 9 –10) กล่าวถึงความสำคัญของการบรรยากาศการเรียนที่มีต่อประสิทธิผลของการเรียนรู้นักเรียนดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางการเรียน เป็นทรัพยากรทางการเรียน โดยธรรมชาติแล้ว

สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งความรู้ ศาสตร์ต่างๆ ทั้งหลายมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยเฉพาะโลกยุคสารสนเทศเช่นทุกวันนี้ สภาพแวดล้อมทางการเรียน จะเป็นสารสนเทศทางการเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการต่างๆ ของระบบการเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางการเรียนสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ต่อการจัดการเรียนใน ขณะที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นแหล่งวิทยาการด้วยตัวของมันเอง สภาพแวดล้อมทางการเรียนก็สามารถอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือที่ต่างก็เป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียน เช่น การจัดการเรียนในระบบโรงเรียน การจัดการเรียนนอกระบบโรงเรียนและการจัดการเรียนในระบบการเรียนทางไกล เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมทางการเรียนจูงใจให้นักเรียนใฝ่หาการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสภาวะการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่โดยรอบของระบบการเรียนหรือระหว่างผู้สอนและนักเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ดีจึงสามารถสร้างบรรยากาศจูงใจให้นักเรียนเกิดความอยากเรียน อยากรู้และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สภาพแวดล้อมทางการเรียนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการเรียน ในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมยุคสารสนเทศวิทยาการแขนงต่างๆ มีความเจริญรุดหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ เป็นผลผลิตจากความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เหล่านั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการบริหารแล้ว เทคโนโลยีด้านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ทางการเรียนสามารถทำให้การบริหารการเรียนมีคล่องตัวสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำสูงขึ้น

5. สภาพแวดล้อมทางการเรียนทำให้การเรียนมีพลังมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนนอกจากจะเป็นเครื่องมือทางการเรียนแล้ว สภาพแวดล้อมทางการเรียน ยังเป็นวิธีการจัดการเรียนด้วย จากการที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นเครื่องมือและวิธีการของการเรียนนี้เอง สภาพแวดล้อมทางการเรียนจึงมีผลต่อการเรียน ทั้งทางกายภาพ จิตภาพและสังคม การจัดการเรียนการสอนด้วยทรัพยากรการเรียนที่ทันสมัย ทำให้หลายรูปแบบเกิดเป็นวิธีการใหม่ ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรมการเรียนขึ้นอย่างกว้างขวาง สามารถจัดการเรียนได้อย่างไม่มีขีดจำกัดทำให้ขยายโอกาสทางการเรียน และการเรียนต่อเนื่อง ฯลฯ ดำเนินต่อไปอย่างเสมอภาพและทัดเทียมกัน

6. สภาพแวดล้อมทางการเรียน ทำให้การจัดการเรียนและการสอนตั้งอยู่บนพื้นฐานทางจิตวิทยา โดยธรรมชาติแล้วสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีหลากหลายรูปแบบ ตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทำให้สภาพแวดล้อมมีผลสำคัญด้านจิตวิทยาหรือความรู้สึก นึกคิด ตลอดจนเจตคติของมนุษย์มาก จิตวิทยาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียน

7. สภาพแวดล้อมทางการเรียนช่วยการจัดการเรียนยุคสารสนเทศเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการที่ทันสมัย จึงทำให้การจัดการสารสนเทศทางการเรียนมีความสะดวกและทำให้กว้างขวางมากขึ้น

สำหรับสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541: 15) กล่าวว่า iva การเรียนการสอนเกิดขึ้นทุกวัน ทุกเวลาและทุกสถานการณ์ ครูทำหน้าที่สอน นักเรียนทำหน้าที่เรียน ถ้าการสอนและการเรียนมีความสอดคล้องกัน การเรียนรู้จึงจะเกิด ครูเป็นผู้ควบคุมบทเรียน วิธีสอน และอุปกรณ์การสอน ซึ่งมี การศึกษาค้นคว้ากันมามากมายแล้ว ส่วนการเรียนนั้นมีการค้นคว้ากันมาค่อนข้างน้อย การเรียนเกิดขึ้นในตัวนักเรียน ครูทำให้เกิดขึ้นไม่ได้ แต่ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ดังนี้

1. การเตรียมพร้อมทางร่างกาย (Physical Readiness)
2. การเตรียมความมีสติปัญญาทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)
3. การจัดขนาดของโรงเรียนให้เล็กกลง (Smallness of School)
4. การจัดการห้องเรียน (Classroom Management)
5. การสร้างเสริมชุมชนในห้องเรียน (Caring Community)

นอกจากนี้ ทวีศิลป์ สารเสน (2544: 137) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนมีความกระตือรือร้น อยากเรียนอยากรู้ ซึ่งหากโรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านเทคนิคการสอนของครู ด้านความรู้และประสบการณ์

การสอนของครู และการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อื้ออานวยแก่นักเรียนเป็นอย่างดีแล้ว การเรียนการสอนขณะที่อยู่ในห้องเรียนย่อมมีประสิทธิภาพ ซึ่งสุดท้ายก็จะส่งผลต่อการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จของนักเรียน ซึ่งหมายถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาโดยรวมนั่นเอง ทั้งนี้ ในส่วนของความสำคัญในการสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับตัวครู เพราะหน้าที่ของครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนด้านวิชาความรู้ให้นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ หมายความว่า ช่วยนักเรียนให้มีบุคลิกภาพสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างมีความสุข เป็นผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสูง มีความรับผิดชอบทางสังคม มีความเมตตา มีขันติ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และมีการควบคุมสติของตนเอง ซึ่งการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรจะต้องเป้าหมายเป็นอันดับแรกก่อนที่จะเริ่มสอน ครูบางคนอาจจะคิดว่าทำไม่ได้ เพราะครูเองได้สังเกตบรรยากาศของห้องเรียนในฐานะเด็กนักเรียนมาเป็นเวลานาน ห้องเรียนส่วนใหญ่มีครูที่เป็นผู้มีอำนาจและใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือที่จะควบคุมห้องเรียนให้มีระเบียบวินัย จากการวิจัยของนักจิตวิทยาการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพสูง ก็ต่อเมื่อบรรยากาศของห้องเรียนมีบรรยากาศอบอุ่นราบรื่น ทุกคนมีความจริงใจต่อกันและกัน และต่างคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนช่วยกันคิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างก็ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกันและหวังดีต่อกัน โดยครูเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียนและเป็นนักมนุษยนิยม ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้หลายด้าน สิ่งสำคัญที่สุดของการปฏิรูป ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้คือ ครู ซึ่งโรงเรียนใดที่มีบรรยากาศที่ให้ความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ทั้งยังได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ อีกมากมาย ความรู้สึกรักโรงเรียน อยากมาโรงเรียน คงฝังใจเด็กทุกคนและทุกวัย ซึ่งหากครูสามารถดึงความสุขเข้ามาไว้ในห้องเรียนหรือดึงบทเรียนไปไว้นอกห้อง ดึงความรู้สึกอยากกริบบอกกลับเข้าห้องเรียน เพราะมีสิ่งสนุกๆ รออยู่ บทเรียนแต่ละบท มีสิ่งที่เขาสนใจ มีสิ่งที่น่าตื่นเต้น น่าติดตาม เรียนแล้วสนุก มีเพื่อนที่เข้าใจ มีครูที่เป็นกัลยาณมิตร ครูคนใดทำเช่นนี้ได้ ครูคนนั้นคือครูที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 75) ส่วนพิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2545: 5) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน บรรยากาศที่ดีอาจส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกันบรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียนและอาจมีอคติต่อผู้สอน อคติต่อสถาบันได้ บรรยากาศการเรียนการสอนโดยเน้นในชั้นเรียนเป็นตัวแปรสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยขอสรุปความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจะส่งเสริมความกระตือรือร้น ความอยากเรียนของนักเรียน แต่ในทางกลับกันบรรยากาศที่ไม่ดีจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของ

ครูผู้สอนที่จะสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นกับนักเรียนอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีผู้ที่เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย ซึ่งครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงบรรยากาศที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพราะในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต่างปรารถนาให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และนักเรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ความปรารถนาเป็นจริง พรรณี ชูทัย (2522: 261 – 263) กล่าวถึง บรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน จัดแบ่งได้ 6 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนเพื่อประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ
2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะผิด้วย โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนการเรียนรู้ นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด
3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่่านักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนได้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความยอมรับนับถือตนเอง
4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และรักการมาเรียน
5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบ วินัย มีใช้การควบคุม ไม่ให้อิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิของตนเองอย่างมีขอบเขต
6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงแต่สิ่งทีล้้มเหลว เพราะ การที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ดีขึ้น

บรรยากาศทั้ง 6 ลักษณะนี้ มีผลต่อความสำเร็จทั้งผู้สอนและนักเรียน ครูผู้สอนควรสร้างให้เกิดในชั้นเรียน ดังที่สมน อมรวิวัฒน์ (2530: 13) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพในปัจจุบันและปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาไว้ สรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนต้องมีลักษณะ

ทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน ความรักและศรัทธาที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน การเรียนที่ไร้หมดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้นบรรยากาศการเรียนรู้จึงมีองค์ประกอบอยู่หลายประการ มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลาย แต่โดยสรุปแล้วประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญๆ 3 ประการคือ ด้านกายภาพ (Physical Environment) ด้านจิตภาพ (Psychology Environment) และด้านสังคม (Social Environment) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมารวบรวมไว้ ดังนี้

5.1 ด้านกายภาพ (Physical Environment)

สมุน อมรวิวัฒน์ (2530: 13 - 16) ได้กล่าวถึงบรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศทางด้านวัตถุ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนสะดวกขึ้น เช่น ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสม แสงเข้าถูกทาง และมีแสงสว่างเพียงพอ กระดานดำมีขนาดเหมาะสม โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยนักเรียน เป็นต้น

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ เป็นการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมตลอดไปถึงสิ่งต่างๆ ที่เสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจ แก่ผู้พบเห็น ได้แก่การจัดสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียน

- 1.1 ให้มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัยของนักเรียน
- 1.2 ให้มีช่องว่างระหว่างแถวที่นักเรียนจะลุกนั่งได้สะดวก และทำกิจกรรมได้คล่องตัว
- 1.3 ให้มีความสะดวกต่อการทำความสะอาดและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนที่นั่งเรียน
- 1.4 ให้มีรูปแบบที่ไม่จำเจ เช่น อาจเปลี่ยนเป็นรูปตัวที่ ตัวยู รูปครึ่งวงกลม หรือเข้ากลุ่มเป็นวงกลม ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 ให้นักเรียนที่นั่งทุกจุดอ่านกระดานดำให้ชัดเจน
- 1.6 แถวหน้าของโต๊ะเรียนควรอยู่ห่างจากกระดานดำพอสมควร ไม่น้อยกว่า 3 เมตร

ไม่ควรจัดโต๊ะติดกระดานดำมากเกินไป ทำให้นักเรียนแหงนมองกระดานดำ และหายใจเอาฝุ่นชอล์กเข้าไปมาก ทำให้เสียสุขภาพ

2. การจัดโต๊ะครู

- 2.1 ให้อยู่ในจุดที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง หรือหลังห้องก็ได้ งานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้จัดโต๊ะครูไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้มองเห็นนักเรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะครูนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของนักเรียนด้วย

2.2 ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งบนโต๊ะและในลิ้นชักโต๊ะ เพื่อสะดวกต่อการทำงานของครู และการวางสมุดงานของนักเรียน ตลอดจนเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่นักเรียน

3. การจัดป้ายนิเทศ ป้ายนิเทศไว้ที่ฝาผนังของห้องเรียน ส่วนใหญ่จะติดไว้ที่ข้างกระดานดำทั้ง 2 ข้าง ครูควรใช้ป้ายนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โดย

3.1 จัดตกแต่งออกแบบให้สวยงาม น่าดู สร้างความสนใจแก่นักเรียน

3.2 จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน อาจใช้ติดสรุปบทเรียน ทบทวนบทเรียน หรือเสริมความรู้แก่นักเรียน

3.3 จัดให้ใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญ หรือวันสำคัญต่างๆ ที่นักเรียนเรียนและควรรู้

3.4 จัดติดผลงานของนักเรียนและแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจะเป็นการให้แรงจูงใจที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง

แนวทางการจัดป้ายนิเทศ เพื่อให้การจัดป้ายนิเทศได้ประโยชน์คุ้มค่า ครูควรคำนึงถึงแนวทางการจัดป้ายนิเทศในข้อต่อไปนี้

3.4.1 กำหนดเนื้อหาที่จะจัด ศึกษาเนื้อหาที่จะจัดโดยละเอียด เพื่อให้ได้แนวความคิดหลัก หรือสาระสำคัญ เขียนสรุป หรือจำแนกไว้เป็นข้อๆ

3.4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดโดยคำนึงถึงแนวความคิดหลักสาระสำคัญของเรื่องและคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายว่าต้องการเข้าใจอะไร แคไหน อย่างไร

3.4.3 กำหนดชื่อเรื่อง นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ดู ชื่อเรื่องที่ดีต้องเป็นใจความสั้นๆ กินใจความให้ความหมายชัดเจน ทำทาย อาจมีลักษณะเป็นคำถาม และชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ในการจัดแผ่นป้าย

3.4.4 วางแผนการจัดกล่าวๆ ไว้ในใจว่าจะใช้วัสดุอะไรบ้าง แล้วจึงช่วยกันจัดหาสิ่งเหล่านั้น อาจเป็นรูปภาพ แผนภาพ ภาพสเก็ทซ์ ของจริง หรือจำลอง การ์ตูน เท่าที่พอจะหาได้

3.4.5 ออกแบบการจัดที่แน่นอน โดยคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ โดยสเก็ทซ์รูปแบบการจัดลงบนกระดานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าคล้ายแผ่นป้ายว่าจะวางหัวเรื่อง รูปภาพ และสิ่งต่างๆ ในตำแหน่งใด คำบรรยายอยู่ตรงไหน ใช้เส้นโยงอย่างไรจึงจะน่าสนใจ ควรออกแบบสัก 2 – 3 รูปแบบ แล้วเลือกเอาแบบที่ดีที่สุด

3.4.6 ลงมือจัดเตรียมชิ้นส่วนต่างๆ ให้มีขนาดและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขึ้นแสดงบนแผ่นป้ายได้อย่างเหมาะสม หัวเรื่องจะใช้วิธีใด ภาพต้องฉีกใหม่ คำบรรยายจะทำอย่างไรเตรียมให้พร้อม

3.4.7 ลงมือจัดจริงบนแผ่นป้ายตามรูปแบบที่วางไว้ อาจทดลองวางบนพื้นราบในพื้นที่เท่าแผ่นป้ายก่อน เพื่อระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

4. การจัดสภาพห้องเรียน ต้องให้ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ

4.1 มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียง และมีประตูเข้าออกได้สะดวก

4.2 มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้นักเรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน เพื่อเป็นการถนอมสายตา ควรใช้ไฟฟ้าช่วย ถ้ามีแสงสว่างน้อยเกินไป

4.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียงบ กลิ่น ควันฝุ่น ฯลฯ

4.4 มีความสะอาด โดยฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบช่วยกันเก็บกวาด เช็ดถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด และฝึกการทำงานร่วมกัน

5. การจัดมุมต่างๆ ในห้องเรียน ได้แก่

5.1 มุมหนังสือ ควรมีไว้เพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านคล่อง ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลายๆ ประเภทที่มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาให้อ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อยๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน

5.2 มุมส่งเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ควรจัดไว้ให้น่าสนใจ ช่วยเสริมความรู้ ทบทวนความรู้ เช่น มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มุมความรู้ข่าว เหตุการณ์ ฯลฯ

5.3 มุมแสดงผลงานของนักเรียน ครูควรติดบนป้ายนิเทศ แว่นหรือจัดวางไว้นิโตะ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อีกทั้งยังสามารถแก้ไขพัฒนาผลงานของนักเรียนให้ดีขึ้นโดยลำดับได้อีกด้วย

5.4 การประดับตกแต่งห้องเรียน ครูส่วนใหญ่มักนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ม่าน มู่ลี่ ภาพ ดอกไม้ คำขวัญ สุภาษิต ควรตกแต่งพอเหมาะไม่ให้ดูกรุงรัง สีสนที่ใช้อย่างไม่ควรจุดฉาด หรือใช้สีสะท้อนแสง อาจทำให้นักเรียนเสียสายตาได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด มุ่งประโยชน์ และสวยงาม

6. การจัดชั้นเรียน เนื่องจากชั้นเรียนมีความสำคัญ เปรียบเสมือนบ้านที่สองของนักเรียน นักเรียนจะใช้เวลาอยู่ในชั้นเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง อิทธิพลของชั้นเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังลักษณะของเด็กให้เป็นแบบที่ต้องการได้ เช่น ให้เป็นตัวของตัวเอง ให้สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี ให้ชอบแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ให้ความรับผิดชอบ ให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ดังนั้นเพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะนิสัยดังประสงค์ และมีความรู้สึกอบอุ่นสบายใจในการอยู่ในชั้นเรียนครูจึงควรคำนึงถึงหลักการจัดชั้นเรียน ดังต่อไปนี้

6.1 การจัดชั้นเรียนควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ชั้นเรียนควรเป็นห้องใหญ่หรือกว้างเพื่อสะดวกในการโยกย้ายโต๊ะเก้าอี้ จัดเป็นรูปต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ถ้าเป็นห้องเล็กๆ หลายๆ ห้องติดกัน ควรทำฝาเลื่อน เพื่อเหมาะแก่การทำให้ห้องกว้างขึ้น

6.2 ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง เพื่อให้นักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรมควรติด อุปกรณ์รูปภาพและผลงานไว้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

6.3 ควรจัดชั้นเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนของนักเรียนเป็นอันมาก ครูมีส่วนช่วย เสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้ได้ เช่น ให้นักเรียนจัดหรือติดอุปกรณ์ให้มีสีสันงาม จัดกระถางต้นไม้ ประดับชั้นเรียน จัดที่ว่างของชั้นเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรม คอยให้คำแนะนำในการอ่านหนังสือ ค้นคว้าแก้ปัญหา และครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ให้เครียด เป็นกันเองกับนักเรียน ให้นักเรียนรู้สึกมีความปลอดภัย สะดวกสบายเหมือนอยู่ที่บ้าน

6.4 ควรจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม ชั้นเรียนจะน่าอยู่ก็ตรงที่ นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาด ตั้งแต่พื้นชั้นเรียน โต๊ะม้านั่ง ขอบประตูหน้าต่าง ขอบกระดาน ชอล์ก แพลงลบกระดาน ฝาผนังเพดาน ซอกมุมของห้อง ถึงขยะต้องล้างทุกวัน เพื่อไม่ให้มีกลิ่นเหม็น และบริเวณที่ตั้งถึงขยะจะต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะเป็นแหล่งบ่อเกิดเชื้อโรค

6.5 ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ ทุกอย่างจัดให้เป็นระเบียบทั้งอุปกรณ์ ของใช้ต่างๆ เช่นการจัดโต๊ะ ชั้นวางของและหนังสือ แม้แต่การใช้สิ่งของก็ให้นักเรียนได้รู้จักหยิบ ใช้ เก็บในที่เดิม จะให้นักเรียนเคยชินกับความเป็นระเบียบ

6.6 ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย โดยครูอาจจัดดังนี้

6.6.1 จัดให้นักเรียนเข้ากลุ่มทำงาน โดยให้มีการหมุนเวียนกลุ่มกันไป เพื่อให้ได้ ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6.6.2 จัดที่นั่งของนักเรียนให้สลับที่กันเสมอ เพื่อให้ทุกคนได้มีสิทธิที่จะนั่งในจุด ต่างๆ ของห้องเรียน

6.6.3 จัดโอกาสให้นักเรียนได้หมุนเวียนกันเป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดี

7. ควรจัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปัจจุบันเน้นการจัดการ เรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ใช้กระบวนการสอนต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรจัดสภาพ ห้องให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดที่นั่งในรูปแบบต่างๆ อาจเป็นรูปตัวยู ตัวที หรือครึ่ง วงกลม หรือจัดเป็นแถวตอนลึกให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดบรรยากาศ ทางด้านจิตวิทยาให้ผู้เรียนรู้สึกกล้าถามกล้าตอบ กล้าแสดงความคิดเห็น เกิดความใคร่รู้ ใคร่ เรียน ซึ่งจะเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดน พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม และเป็นคนเก่ง ดี มี ความสุขได้ในที่สุด

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า หลักการจัดชั้นเรียน คือ การจัดบรรยากาศทางด้าน กายภาพ และการจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยาในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และเพื่อ

การพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของ ประเทศชาติต่อไป

เทือน ทองแก้ว (2538: 75) เสนอแนวคิดเพื่อให้ นักการศึกษาหรือครูได้พิจารณาเพื่อ ประกอบการวางแผนการจัดห้องเรียนยุคใหม่เพื่อสร้างบรรยากาศทางกายภาพ เป็นการสร้าง ห้องเรียนขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงห้องเรียนเดิม ดังนี้

1. การควบคุมตนเอง ห้องเรียนควรออกแบบให้สามารถควบคุมแสงได้ ระบายลมได้ดี ห้องเรียนที่มีหน้าต่างไม้จะควบคุมแสงได้ง่ายกว่าหน้าต่างกระจก ถ้าหากว่าเป็นหน้าต่างกระจกก็ ต้องมีผ้าม่านสีเข้ม ส่วนจะให้เข้มมากน้อยแค่ไหน จะต้องทดลองหรือพิจารณาดูว่า ถ้าต้องการฉาย สไลด์ก็อาจต้องใช้พื้นที่ห้องที่มีความมืดมากกว่าห้องฉายภาพโปร่งใส
2. แสงสว่าง การดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และฟิล์มสคริป ไม่ควรที่จะดูในมืดสนิทควรจัดให้มี แสงสว่างเพียงพอที่สามารถจดโน้ตได้ ตามหลักการแล้วความมืดไม่ได้ช่วยให้เกิดบรรยากาศการ เรียนการสอน
3. ปลั๊กไฟ ในแต่ละห้องควรมีปลั๊กไฟประมาณ 4 - 5 แห่งหรือมากกว่า ติดไว้ในที่ต่างๆ กัน ตามผนังห้องที่จะตั้งเครื่องฉายภาพโปร่งใส หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาอื่นๆ ที่จะนำไปใช้ให้ ตรงจุดที่ต้องการใช้ อาจจัดไว้มุมห้อง กลางห้อง และด้านหน้าห้อง
4. การป้องกันเสียงสะท้อน ในห้องเรียนขนาดใหญ่อาจจะมีปัญหาในการใช้เสียง นักเรียน คนที่นั่งข้างหลังอาจไม่ได้ยินเสียงครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียง ซึ่งจะต้องทดสอบให้ได้ ยินทั่วห้อง ไม่เกิดเสียง
5. การกำหนดสถานที่ของครู ครูอาจยืนสอนหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนสามารถมองเห็นไว้ ทั่วชั้น ถ้าหากมีการขยายห้องออกไป อาจทำให้นักเรียนบางคนอยู่ห่างไกลจนเห็นครู ไม่ชัด เมื่อ จำเป็นต้องขยายห้องเรียนออกไป ควรได้ยกพื้นหน้าห้องให้สูงขึ้น สามารถเลื่อนออกได้เมื่อไม่ ต้องการ

สำหรับ ทวีศิลป์ สารเสน (2544: 19 – 25) ได้กล่าวถึง บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อการเรียน แบ่งเป็น สภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้แก่ พื้นห้อง ผนัง ห้อง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่ง ห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกัน แมคเวย์ (McVey. 1989: 124) ที่ กล่าวว่า บรรยากาศด้านกายภาพ ประกอบด้วย แสงสว่าง สี เสียง บริเวณที่ว่าง เฟอร์นิเจอร์ และ ลักษณะของสถานที่ที่ใช้เรียน นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงการจัดห้องเรียนและจัดที่นั่งนักเรียนว่า ผู้ที่นั่ง หน้าจะมีผลการเรียนดีกว่าผู้ที่นั่งหลัง แต่ถ้าสุ่มให้นั่งพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ต่างกัน แต่ผู้ ที่นั่งหน้าชั้นจะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า

1.1 การจัดเครื่องตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศและมุมกิจกรรม การจัดป้ายนิเทศมุมกิจกรรมและการจัดเครื่องตกแต่งห้องมีความสำคัญ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่ง ฌลอง จันทมาลา (2530) ได้เปรียบเทียบการสอนวิชาศิลปะศึกษาแก่นักเรียนชั้น ม.1 ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมจากการเรียนที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองเรียนภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่ติดภาพวาด แผนภูมิ ภาพเขียน หุ่นจำลอง ป้ายนิเทศ และมุมศิลปะศึกษาขึ้นในห้องเรียนสำหรับกลุ่มควบคุม จัดการเรียนการสอนตามปกติ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตลอดจนเจตคติต่อวิชาศิลปะศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

1.2 ห้องปฏิบัติการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องปฏิบัติการจะครอบคลุมเกี่ยวกับพื้นที่ห้อง ขนาดห้อง ประตู หน้าต่าง โถง แก้ว กระจก แสง เสียงและการระบายอากาศ นอกจากนี้ก็มีอุปกรณ์เฉพาะของห้องปฏิบัติการนั้น เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ จะมีอุปกรณ์ทดลองที่แตกต่างกันไป

1.3 สีของห้องเรียน สีสมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ ดังที่ เนิร์ริก (Knirk. 1979) ได้สรุปงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของฝาห้องโรงพยาบาลที่มีต่อคนไข้พบว่า คนไข้จะฟื้นเร็วถ้าเขาอยู่ในห้องที่ทาสีน้ำเงิน และพบว่าสีน้ำเงินทำให้คนไข้โรคจิตลดความรุนแรงลง ส่วนสีเหลืองสามารถทำให้เกิดความอบอุ่น ซึ่งสามารถใช้ทำในห้องเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้

1.4 เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของครูผู้สอน เสียงสนทนาระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เป็นต้น เสียงต่างๆ เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่เหมาะสม ไม่ก้อง ไม่ซ่าและเสียงกวนจากภายนอกห้องเรียน เสียงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก นักเรียนควรได้ยินอย่างชัดเจน ในสิ่งที่ต้องการให้ได้ยิน เสียงรบกวนที่มากเกินไปจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ แต่เสียงรบกวนบางอย่างถ้านำมาใช้อย่างเหมาะสมก็มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น Background Music ซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถช่วยกำจัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ให้หมดไปเท่านั้น ยังมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้อีกด้วย

1.5 แสงสว่าง ได้แก่ แสงธรรมชาติ เป็นแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ ธรรมชาติ เป็นแสงสว่างดวงโคม

1.6 สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (สวาท พลายแก้ว. 2532: บทคัดย่อ) นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีสื่อการสอนมากกว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ประดิษฐ์ จิระเดชประไพ. 2530: บทคัดย่อ)

1.7 การระบายอากาศ ได้แก่ การระบายอากาศจากธรรมชาติ คือ ลม และการระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่ พัดลมและเครื่องปรับอากาศ สภาพการระบายอากาศจะต้องมีการถ่ายเทอากาศ มีอุณหภูมิที่พอเหมาะและมีความชื้นที่พอเหมาะด้วย

1.8 อุณหภูมิ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่ง คาร์เดิล (Cardle. 1966) ได้ทำการทดลองในลักษณะเดียวกัน โดยให้นักเรียนเรียนในห้องเรียนที่มีเครื่องปรับอากาศกับห้องเรียนที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีเครื่องปรับอากาศมีการแสดงออกมากกว่าและมีการปฏิบัติงานผิดพลาดน้อยและใช้เวลาในการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนในห้องที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ

2. สภาพแวดล้อมทางการเรียนนอกห้องเรียน ครอบคลุมแหล่งวิทยบริการและห้องปฏิบัติการต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการเรียน เป็นแหล่งที่นักเรียนจะไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นแหล่งปฏิบัติทางภาษา ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการเรียนนอกห้องเรียนจะครอบคลุมเกี่ยวกับอุปกรณ์สำหรับการศึกษาค้นคว้า

สำหรับชาอุชัย อาจีนสมาจาร (2544: 44 – 45) ได้กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Environment) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของชั้นเรียน พร้อมกับการจัดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ มีอิทธิพลต่อสติปัญญา สังคม อารมณ์และช่วยกำหนดว่า มันง่ายหรือยากแค่ไหนที่ครูจะสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนจะเรียนได้แค่ไหน ชั้นเรียนควรเป็นสถานที่สบายและน่าสนใจเพื่อการเรียนและทำกิจกรรมจัดระเบียบเป็นอย่างดีสำหรับกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ มันควรสนับสนุนและส่งเสริมการสอนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ จัดที่นั่งต่างๆ ให้เหมาะสม มีกลยุทธ์การสอนหลากหลาย มันจะเป็นการดีที่สุดในการจัดเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ในลักษณะที่ครูสามารถมองเห็นนักเรียนทุกคนง่ายต่อการหยิบปัจจัยต่างๆ สำหรับครูและนักเรียน การจัดอย่างนี้สามารถสงวนเวลาในชั้นและลดการรบกวนและความล่าช้า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 25 - 32) ได้ให้แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมว่า การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นกับนักเรียน ถ้าครูใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. ความพร้อมของครู ครูจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักและความศรัทธา ครูจะต้องปลุกเร้าและเสริมแรงในทุกกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนค้นพบคำตอบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรม ความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบในการทำงาน สร้างจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และพลโลก ครูจะต้องเป็นผู้วางแผนขั้นต้นทั้งเนื้อหาและวิธีการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้แก่นักเรียน

2. ความพร้อมของนักเรียน นักเรียนจะต้องมีความพร้อมทั้งร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเรียน

3. ความพร้อมของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เฉพาะรายวิชา ต้องมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและสอดคล้องกับวิชานั้นๆ ซึ่งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อม เช่น ห้องสมุดวิชา นอกจากนักเรียนจะศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดแล้ว ควรมีบริการยืมคืนตลอดเวลา ส่วนสื่อการสอนที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น ใบความรู้ เอกสารประกอบการสอน บทเรียนสำเร็จรูป สื่อการ์ตูน นักเรียนสามารถยืมไปศึกษาที่บ้านและนอกเวลาเรียนได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึงแม้จะมีสื่อหลากหลายในห้องเรียน การเรียนในห้องเรียนตลอดเวลาทำให้ให้นักเรียนเบื่อหน่าย จำเจ ในบางครั้ง บางจุดประสงค์ ครูต้องนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

3.2 การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของนักเรียน เช่น มีห้องสมุดของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน มีบริการยืมหนังสือ บริการวีดิทัศน์ เสียง เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต

4. สิ่งแวดล้อมในชุมชน นอกจากครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนให้ร่มรื่นน่าอยู่และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน จะต้องแนะนำแหล่งเรียนรู้และวิธีการแสวงหาความรู้แก่นักเรียน ต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เห็นสภาพจริงซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เกิดผลถาวร

บทบาทของครูในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

1. ครูทุกคน ควรจะมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสุขภาพของนักเรียนทุกคน โดยจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาดถูกสุขลักษณะ ให้บริการอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ ให้บริการน้ำดื่ม จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียนอย่างเพียงพอ

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและสามารถปฏิบัติเป็นสุขนิสัย เป็นผลที่เกิดจากการที่ครูใช้ความพยายามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน

3. จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาดถูกสุขลักษณะและถูกหลักสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจะต้องเอื้ออำนวยและส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ ให้นักเรียนแต่ละห้องมีพื้นที่รับผิดชอบเป็นของตนเอง ครูจะเป็นที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ให้กำลังใจ กำกับติดตามและดูแลการทำงานในพื้นที่รับผิดชอบของนักเรียนจากการร่วมแรงร่วมใจของนักเรียน ครู ในการดูแลและจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผลที่ได้จะช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพดีแล้ว และยังผลให้เกิดการเรียนรู้ในนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพด้วย

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2545: 5 – 9) ได้กล่าวถึงบรรยากาศการเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Environment) ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ห้องเรียนมีสีสน่าน่าดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

2. ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนไหวได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

4. ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้ความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย และวิธีการแสดงละคร เป็นต้น

จากแนวคิดและงานวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปถึงบรรยากาศทางกายภาพหมายถึงสภาพแวดล้อมด้านวัตถุ เช่น ขนาดห้องเรียน ต้องมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ต้องมีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของเด็ก สีสันห้องและเพดาน เป็นสีอ่อนให้ความสดชื่น แจ่มใส ตู้และชั้นวางของ มีขนาดพอเหมาะและมีจำนวนเพียงพอที่จะเก็บเอกสารจำเป็น แสงสว่างต้องพอเหมาะ ไม่สว่างจ้าเกินไปหรือน้อยเกินไป ห้องเรียนต้องอยู่ในตำแหน่งที่มีอากาศถ่ายเทดี แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งที่อับลมต้องมีพัดลมระบายอากาศ เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียนที่จะต้องร่วมมือกัน จัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นให้เกิดขึ้นอย่างพร้อมที่จะให้นักเรียนได้ใช้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างเต็มที่อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนมากที่สุด

5.2 ด้านจิตภาพ (Psychology Environment)

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530: 13 - 16) ได้กล่าวถึง บรรยากาศทางจิตภาพหมายถึง บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรักศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในความกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศทางด้านจิตภาพหรือทางด้านจิตใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์เร้าความสนใจ ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข นักเรียนจะเกิดความรู้เช่นนี้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญดังนี้

1. **บุคลิกภาพของครู** สภาพบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครู ครูที่มีบุคลิกภาพดีเช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นครู จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี บุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531: 8 - 13)

ครูประเภทที่ 1

ถ้าครูแสดงความเป็นมิตร	นักเรียนจะอบอุ่นใจ
ถ้าครูยิ้มแย้ม	นักเรียนจะแจ่มใส
ถ้าครูมีอารมณ์ขัน	นักเรียนจะเรียนสนุก
ถ้าครูกระตือรือร้น	นักเรียนจะกระปรี้กระเปร่า
ถ้าครูมีน้ำเสียงนุ่มนวล	นักเรียนจะสุภาพอ่อนน้อม
ถ้าครูแต่งตัวเรียบร้อย	นักเรียนจะเคารพ
ถ้าครูให้ความเมตตาปรานี	นักเรียนจะมีจิตใจอ่อนโยน
ถ้าครูให้ความยุติธรรม	นักเรียนจะศรัทธา

ครูประเภทที่ 1 จะสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย นักเรียนและครูจะยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีเหตุผล นักเรียนจะรู้สึกสบายใจในการเรียน เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ครูประเภทที่ 2

ถ้าครูเข้มงวด	นักเรียนจะหงุดหงิด
ถ้าครูหน้าหนักขมวด	นักเรียนจะรู้สึกเครียด
ถ้าครูฉุนเฉียว	นักเรียนจะอึดอัด
ถ้าครูบ่นปึง	นักเรียนจะกลัว
ถ้าครูแต่งกายไม่เรียบร้อย	นักเรียนจะขาดความเคารพ
ถ้าครูใช้น้ำเสียงดุดัน	นักเรียนจะหวาดกลัว

ครูประเภทที่ 2 จะสร้างบรรยากาศแบบเผด็จการ นักเรียนไม่ได้แสดงความคิดเห็น ครูจะเข้มงวด ครูเป็นผู้บอกหรือทำกิจกรรมทุกอย่าง นักเรียนไม่มีโอกาสคิดหรือทำกิจกรรมที่ต้องการ นักเรียนจะรู้สึกเครียดอึดอัด นักเรียนจะขาดลักษณะการเป็นผู้นำ ขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เป็นบรรยากาศที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ครูประเภทที่ 3

ถ้าครูท้อถอย	นักเรียนจะท้อแท้
ถ้าครูเฉยเมย	นักเรียนจะเฉื่อยชา
ถ้าครูเซื่องช้า	นักเรียนจะหงอยเหงา
ถ้าครูใช้น้ำเสียงราบเรียบ	นักเรียนจะไม่สนใจฟัง
ถ้าครูปล่อยปละละเลย	นักเรียนจะขาดระเบียบวินัย
ถ้าครูแต่งกายไม่เรียบร้อย	นักเรียนจะขาดความเคารพ

ครูประเภทที่ 3 จะสร้างบรรยากาศแบบตามสบาย เป็นบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่าย นักเรียนย่อท้อ สับสนวุ่นวาย ขาดระเบียบวินัย ไม่มีความคงเส้นคงวา ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยได้ เป็นบรรยากาศที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

จากครูทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ครูประเภทที่ 1 มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ก็จะสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจที่จะเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าประเภทอื่นๆ บุคลิกภาพของครูจึงมีส่วนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้อย่างมาก

2. พฤติกรรมการสอนของครู มีบทบาทในการสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่นักเรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของครู ในการสอนครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด พฤติกรรมของครูควรเป็นดังนี้

2.1 ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม เช่น ใช้วาจา ใช้ท่าทาง ให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่างๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบ ครูควรเสริมแรงให้ทั่วถึงและเหมาะสม

2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน แสดงให้นักเรียนเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ พยายามนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

2.3 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้การเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้ความรู้ ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ฝึกการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ในการมอบหมายงานให้กลุ่มทำนั้น ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของงาน ความรู้และความสามารถของนักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างความรู้สึทางบวกให้แก่นักเรียน งานใดที่ครูเห็นว่ายาก ครูควรเข้าไปดูแลกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาในกลุ่มของตน ครูจะต้องมีความอดทนที่จะไม่รีบชี้แนะ หรือบอกวิธีการแก้ปัญหาตรงๆ ต้องฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการต่างๆ หลายๆ แบบจนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

2.4 ใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ครูควรคิดค้นคว้า และแสวงหาแนวทางวิธีการใหม่ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน วิธีการสอนควรเป็นวิธีที่ยืดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือนักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เช่น วิธีการสอนแบบทดลอง แบบแก้ปัญหา แบบแสดงบทบาทสมมติ แบบสืบสวนสอบสวน แบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย แบบศูนย์การเรียน ตลอดจนนวัตกรรมการสอนที่น่าสนใจ การจะใช้วิธีสอนแบบใดนั้นครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับบทเรียน ระยะเวลา สติปัญญา และวัยของนักเรียน

3. เทคนิคการปกครองชั้นเรียนของครู เทคนิคหรือวิธีการที่ครูใช้ปกครองชั้นเรียนมีส่วนส่งเสริมในการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา กล่าวคือ ถ้าครูปกครองชั้นเรียนด้วยความยุติธรรม ยึดหลักประชาธิปไตย ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ ยินดีปฏิบัติ นักเรียนก็จะอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกร่วมกันพอใจและสบายใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูโหด ไม่ยุติธรรม เลือกว่ารักมากกว่าชัง ปกครองชั้นเรียนแบบเผด็จการ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาครูไม่เห็นคุณค่าของระเบียบกฎเกณฑ์ ส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่อยากมาโรงเรียนในที่สุด ดังนั้นเทคนิควิธีการปกครองชั้นเรียนของครูจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาด้วย

ในการปกครองชั้นเรียน ครูควรยึดหลักต่อไปนี้

3.1 หลักประชาธิปไตย ครูควรให้ความสำคัญต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน ให้ความเสมอภาค ให้อิสระ ให้โอกาสแก่ทุกคนในการแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกันครูต้องใจกว้าง ยินดีรับฟังความเห็นของทุกคน และควรฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตย

3.2 หลักความยุติธรรม ครูควรปกครองโดยใช้หลักความยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคน โดยทั่วถึง นักเรียนจะเคารพศรัทธาครู และยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบของครู ยินดีปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครู ตลอดจนไม่สร้างปัญหาในชั้นเรียน

3.3 หลักพรหมวิหาร 4 อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
เมตตา หมายถึง ความรักและเอ็นดู ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข
กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
มุทิตา หมายถึง ความยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นได้ลาภยศ สุข สรรเสริญ
อุเบกขา หมายถึง ความเที่ยงธรรม การวางตัวเป็นกลาง การวางใจเฉย
ถ้าครูทุกคนยึดหลักพรหมวิหาร 4 ในการปกครองชั้นเรียน นอกจากจะทำให้
นักเรียนมีความเคารพศรัทธาครูและมีความสุขในการเรียนแล้วยังเป็นการปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียนด้วย

3.4 หลักความใกล้ชิด การที่ครูแสดงความเอาใจใส่ ความสนใจ ให้ความใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างบรรยากาศทางด้านจิตภาพ วิธีการแสดงความสนใจนักเรียนทำได้หลายวิธี จิตรา วสุวนิช (2531: 135) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

3.4.1 ครูจะต้องรู้จักนักเรียนในชั้นทุกคน รู้จักชื่อจริง ชื่อเล่น ความสนใจของเด็กแต่ละคน เป็นต้นว่า งานอดิเรก มีพี่น้องกี่คน จุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียนแต่ละคน

3.4.2 ครูจะต้องแสดงความสนใจในสารทุกข์สุกดิบของเด็กแต่ละคน เช่น หมั่นถามความเป็นไปของพี่น้อง ความคืบหน้าของการสะสมแต้มปี คือ ไม่เพียงรู้แต่ว่าเด็กเป็นอะไรในข้อ 1 แต่รู้ข่าวคราวเคลื่อนไหวของสิ่งเหล่านั้นด้วย

3.4.3 ครูจะมอบเวลาของตนเพื่อเด็ก เวลาที่นอกเหนือจากงานสอน ได้แก่ เวลาเย็นหลังเลิกเรียน ช่วงพักระหว่างการเรียน เพื่อช่วยเด็กที่ต้องการการช่วยเหลือเป็นพิเศษ ว่า

ต้องการขอคำปรึกษา ต้องการขอคำแนะนำในการหารายได้พิเศษ ครูจะต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเด็กได้ตลอดเวลา

3.4.4 ครูจะต้องใกล้ชิด สัมผัสทั้งร่างกายและจิตใจ คำสั่งสอนและการกระทำของครูจะต้องสอดคล้องกัน เป็นต้นว่า ถ้าครูจะอบรมสั่งสอนเด็กเรื่องความซื่อสัตย์ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นคนซื่อสัตย์ด้วยเช่นกัน กายสัมผัสก็เป็นสิ่งจำเป็น การจับต้องตัวบ้าง จะเป็นสื่อช่วยให้เด็กรู้สึกถึงความใกล้ชิดสนิทสนม

4. ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ (interaction) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล 2 คน หรือบุคคล 2 ฝ่าย โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (ประดินันท์ อุปรมย์, 2523: 133) ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่

4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้นักเรียนได้ถ้านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความสมัคสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ฯลฯ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ถูกต้อง นักเรียนก็จะค่อยๆ ซึมซาบและซบเอาสิ่งที่ดีงามไว้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์ เมื่อนักเรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดี ทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

4.3 ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาาร่วมกันในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเช่นกัน

พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2532: 14) ได้กล่าวถึงผลดีของการมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่ดีต่อกันไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การแสดงออกทางวาจาด้วยดีระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้อง เข้าใจกัน
3. ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสบายใจที่จะรับวิชาการ หรือทำความเข้าใจบทเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่หวาดกลัวครู
4. ช่วยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในตัวครู มีเหตุผล

5. ช่วยแก้ปัญหการเรียนรู้การสอนในชั้นได้

6. ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดเจตคติ ความสนใจ ค่านิยม และผลการเรียนรู้ เป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้

การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวาจาอันควรใช้อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เช่น ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ครูชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ครูถามเพื่อให้นักเรียนตอบ ฯลฯ โดยครูหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางตรง (Direct Influence) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว เช่น ครูบรรยาย ครูสั่งการ ครูวิจารณ์ฝ่ายเดียว ฯลฯ ดังนั้น ครูควรสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวาจาโดยใช้อิทธิพลทางอ้อม เพื่อส่งผลดีต่อการเรียนการสอน

สำหรับทวีติลปี สารเสน (2544: 19 – 25) ได้กล่าวถึงบรรยากาศทางด้านจิตภาพ (Psychology Environment) เป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางบวกหรือลบ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพในการเรียนการสอนอาจจำแนกได้เป็น 2 แบบคือ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล

1. สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดทางบวกหรือลบ ตัวแปรที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว อาทิ สี พื้นที่ว่าง และสภาพแออัด เป็นต้น

1.1 สีกับความรู้สึก สีมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์ สีทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน บางสีทำให้รู้สึกสบายตาสบายใจ น่าสนใจ รู้สึกสดชื่น แต่บางสีทำให้รู้สึกเร่าร้อน เช่น สีแดง เป็นต้น

1.2 พื้นที่ว่างกับความใกล้ชิด โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะมีพื้นที่ว่างส่วนบุคคลประมาณ 2 – 3 ตารางฟุต ของแต่ละคน ถ้าหากมีบุคคลอื่นล่วงล้ำเข้าไปในอาณาเขตส่วนบุคคล บุคคลนั้นย่อมจะรู้สึกอึดอัด และพยายามปกป้องไม่ให้มีการล่วงล้ำเข้าไปในอาณาเขตส่วนบุคคล

1.3 สภาพแออัดกับความรู้สึกอึดอัด สภาพพื้นที่ห้องที่แคบ ทำให้คนรู้สึกอึดอัด ความรู้สึกอึดอัดนี้เป็นความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในสภาพแออัด เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ไม่พึงปรารถนา มีความต้องการหลีกเลี่ยง ผลจากความรู้สึกอึดอัดนี้อาจก่อให้เกิดความเครียด และมีอาการประสาท ต้องการหนีจากสภาพเป็นอยู่ได้

2. สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลเนื่องมาจากบุคลิกภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ บุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบ บุคลิกภาพของบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งแบ่งเป็นลักษณะภายนอก และลักษณะภายใน สำหรับบุคลิกภาพที่เป็นลักษณะภายนอกนั้น เป็นลักษณะรูปร่างที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ เช่น ลักษณะสูงใหญ่ หูยาน มือยาว หน้าขาว ริมฝีปากแดง เป็นต้น ลักษณะภายนอกนี้อาจก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวก คือความรู้สึกชื่นชม น่า

นับถือ นำเข้าใกล้ สำหรับบุคลิกภาพที่เป็นลักษณะภายใน เป็นลักษณะนิสัยซึ่งสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสโดยตรงไม่ได้ อาทิ ความใจกว้าง ความซื่อสัตย์ ความโอบอ้อมอารี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การยอมรับนับถือตนเองและผู้อื่น ความยุติธรรม ความอดทน ความอดกลั้น ความละเอียดต่อการทำบาป และความสงบเยือกเย็น เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล ซึ่งมีผลเนื่องมาจากบุคลิกภาพของบุคคลและลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จะมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการเรียนการสอนได้ทั้งทางบวกและทางลบ การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมีผลมาจากความพยายามในการป้องกันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคมที่จะส่งผลทางลบ โดยมีการกำหนดข้อตกลงเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในสังคม ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบ กำหนดกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่กำหนดไว้ว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร มีเงื่อนไขอะไรบ้าง ถ้าหากไม่ปฏิบัติอย่างนั้น ในด้านการเรียนการสอนก็มีการกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติ ซึ่งการกำหนดจะต้องสอดคล้องกฎระเบียบของสังคมด้วย

สำหรับชาญชัย อาจินสมาจาร (2544: 44 – 45) ได้กล่าวบรรยายภาคด้านจิตภาพ (Psychology Environment) ว่าเป็นพฤติกรรมของครูสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบรรยากาศในชั้นเรียน ขณะเดียวกันก็สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูสามารถทำได้เป็นอย่างมาก เพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในทางบวกโดยการประกันว่า ชั้นเรียนเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัย เป็นระเบียบสามัคคี และมีความเป็นมิตรในการทำงานของครูสามารถทำให้สิ่งดังกล่าวประสบความสำเร็จโดย

1. เป็นตัวอย่างในเจตคติและพฤติกรรมทางบวกและสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้ปกครอง
2. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรม
3. ให้ความอบอุ่นและการสนับสนุน
4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมืออิสระตามความเหมาะสม
5. กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้และให้มาตรการในการเลือกแก้ไขในกระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. หาโอกาสเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับ มีคุณค่าประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2545: 5 – 9) ได้กล่าวถึง บรรยากาศด้านจิตภาพ เป็นบรรยากาศทางจิตใจหรือบรรยากาศทางจิตวิทยา มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น นักเรียนกับนักเรียน และครูผู้สอนกับนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน ปราศจากการติและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือกันและกัน ซึ่งทั้งครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตใจมีดังนี้

1. บรรยากาศความคุ้นเคยหรือความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน บรรยากาศดังกล่าวนี้ ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันสร้างซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพและสะอาด มีอารมณ์ขัน ท่าทางเหมาะสม การใช้คำพูดเหมาะสม และมีน้ำเสียงน่าฟัง สิ่งเหล่านี้เป็นการเข้าใจและดึงดูดความสนใจนักเรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของนักเรียน เป็นพฤติกรรมที่ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ซักถามโต้แย้งและถามคำถามหรือการสอนที่ครูผู้สอนมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ห้องเรียนดำเนินการเรียนการสอนด้วยความสนุกและมีชีวิตชีวา

1.3 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีส่วนสร้างบรรยากาศอย่างมากคือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูผู้สอนกำหนดหรือแนะนำอย่างเต็มใจ โดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ นักเรียนกับนักเรียนรู้จักกัน คั่นเคยกัน และมีความไว้วางใจกันและกัน มีการตอบคำถามครูผู้สอนและนักเรียนด้วยกัน มีการถามคำถามตลอดจนโต้แย้งกับครูผู้สอนและนักเรียนอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกาลเทศะ

บรรยากาศความคุ้นเคยจะเกิดขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของครูผู้สอน และพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน เช่น การสอนที่เน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ค้นคว้าร่วมกัน และใช้กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเอง หรือการใช้ทักษะกระบวนการหาความรู้ ตัวอย่างบรรยากาศในชั้นเรียนแบบที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ครูผู้สอน	นักเรียน
ครูผู้สอนยิ้มแย้ม	นักเรียนแจ่มใส
ครูผู้สอนกระตือรือร้น	นักเรียนกระปรี้กระเปร่า
ครูผู้สอนถามคำถาม	นักเรียนคิดและตอบคำถาม
ครูผู้สอนเปิดโอกาส	นักเรียนคิดอิสระ
ครูผู้สอนท้าทาย	นักเรียนกระตือรือร้น
ครูผู้สอนนำวิเคราะห์	นักเรียนร่วมอภิปราย
ครูผู้สอนเอาใจใส่ดูแล	นักเรียนมีระเบียบวินัย
ครูผู้สอนแต่งตัวเรียบร้อย	นักเรียนเคารพ
ครูผู้สอนแสดงความเป็นมิตร	นักเรียนสุขและอบอุ่นใจ
ครูผู้สอนเน้นกระบวนการ	นักเรียนคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น

บรรยากาศข้างต้นช่วยให้นักเรียน ครูผู้สอนต่างยอมรับกันและกัน นักเรียนกล้าพูด กล้าถาม กล้าแสดงออก และกล้าโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

บรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ครูผู้สอน	นักเรียน
ครูผู้สอนเคร่งเครียดไร้รอยยิ้ม	นักเรียนหงุดหงิด
ครูผู้สอนเข้มงวด	นักเรียนหวาดกลัว
ครูผู้สอนเฉื่อยชา	นักเรียนหงอยเหงาน
ครูผู้สอนเฉยเมย	นักเรียนเฉื่อยชา
ครูผู้สอนมีน้ำเสียงดุตัน	นักเรียนหวาดกลัว
ครูผู้สอนฉุนเฉียว	นักเรียนอึดอัด
ครูผู้สอนมีน้ำเสียงราบเรียบ	นักเรียนไม่สนใจ
ครูผู้สอนทอดถอย	นักเรียนท้อแท้
ครูผู้สอนไม่ทำทนาย	นักเรียนเบื่อหน่าย
ครูผู้สอนเน้นบรรยาย	นักเรียนคิดไม่เป็น

บรรยากาศข้างต้นนั้นนักเรียนไม่ได้แสดงความคิดเห็น ชักถาม เสริมความคิด และไม่ได้มีโอกาสโต้แย้ง นักเรียนคิดไม่เป็น ทำไม่เป็นและแก้ปัญหาไม่เป็นครูผู้สอนจึงควร

ใส่ความยิ้มแย้มแจ่มใส	แทนที่ความเคร่งเครียดบนใบหน้า
ใส่ความเป็นปียวาจา	แทนที่การกราดเกรี้ยวดุตัน
ใส่ความกระตือรือร้นรวดเร็ว ฉับพลัน	แทนที่ความเฉื่อยชาและให้ทำตาม
ใส่คำถามให้คิดวิเคราะห์เป็นลำดับ	แทนที่การบรรยาย
ใส่กิจกรรมอภิปราย	แทนที่การบอกจุด

นักเรียนจึงสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองทั้งหมดด้วยทักษะกระบวนการ

2. บรรยากาศที่เป็นอิสระคือ บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้และเน้นการทำงานเป็นทีม หรือเป็นกลุ่มให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนประสานความคิดร่วมกัน เป็นบรรยากาศที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาหรือเรื่องที่เรียน อีกทั้งเป็นการพัฒนาความเป็นผู้มีคุณลักษณะของนักคิด คือมีลักษณะใจกว้างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่เป็นผู้ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นหลักอย่างเดียว ใฝ่รู้ไม่ด่วนตัดสินเรื่องใดง่ายโดยปราศจากการคิดไตร่ตรอง

3. บรรยากาศที่ทำทนาย คือ บรรยากาศที่ครูผู้สอนสร้างให้นักเรียนกระตือรือร้น สนใจติดตามค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การค้นคว้า การถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ของประเทศและของโลก การให้ทำงานที่ยากและซับซ้อน หรือที่ต้องอาศัยความ

พยายามในการค้นหาและทำให้สำเร็จ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศแข่งขันกันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

4. บรรยากาศการยอมรับนับถือ คือ บรรยากาศที่นักเรียนยอมรับนับถือครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้และมีความสามารถทั้งด้านเนื้อหา และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ที่สามารถทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ คือ มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งในการทำงานและชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังเป็นบรรยากาศที่ครูผู้สอนจะต้องยอมรับนักเรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ทักษะแตกต่างกัน โดยยอมรับในคุณค่าของนักเรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถของแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำความสามารถที่แตกต่างกันมาประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์ เกิดมรรคผลอันพึงจะได้ เป็นวิธีแตกต่างกัน ไม่มีใครโง่งงเรียนไม่ได้ และไม่มีผู้ใดฉลาดแบบเป็นเลิศจนไม่ต้องเรียน ถ้าครูผู้สอนสร้างบรรยากาศดังกล่าวได้จะทำให้ให้นักเรียนพบเห็นคุณค่าของตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

5. บรรยากาศของการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ทำให้นักเรียนในห้องเรียนมีวินัยในตัวเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของห้องเรียน และความรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดโดยนักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตนเองมีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและออกจากห้องเรียน ตลอดจนการตรงต่อเวลาในการส่งงานมีวินัยในการประพฤติปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเหมาะสมทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา ท่าทาง ตลอดจนวาจาที่ใช้ มีความสุภาพ และเป็นผู้มีสัมมาคารวะให้ตระหนักเสมอว่าการที่ครูผู้สอนมีความคุ้นเคย เป็นกันเองกับนักเรียนนั้นเป็นสิ่งดีแต่ต้องสร้างให้นักเรียนมีความเกรงใจและประพฤติในทางเหมาะสมทั้งกาย วาจา และใจด้วย

6. บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และครูผู้สอนรู้จักการให้ การเสริมแรง เพื่อให้นักเรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมในทางพึงประสงค์

จากแนวคิดและงานวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปว่า บรรยากาศทางด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก ได้แก่ สี พื้นที่ว่าง สภาพห้องเรียน บุคลิกภาพของครูผู้สอน เทคนิคการสอนของครู เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก จะส่งผลให้นักเรียนมีจิตใจที่พร้อมต่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยาจึงมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนการสอนและเกิดความศรัทธาในครูผู้สอน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา โดยปรับบุคลิกภาพความเป็นครูให้เหมาะสม ปรับพฤติกรรมการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

5.3 ด้านสังคม (Social Environment)

รัชนี้ ชูศรีอ่อน (2542: 25 – 28) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปฏิสัมพันธ์เป็นสื่อแบบแม่กับลูก คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระและกระบวนการให้สอดคล้องกับเรื่องในชีวิตประจำวัน ตามสภาพจริง ตามความต้องการ และสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นสุข โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกอย่างสม่ำเสมอ การประเมินผลจึงเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ ตอบรับต่อครู รวมทั้งให้ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่โรงเรียนต้องให้นักเรียนทุกคนที่เข้ามาสัมผัสโรงเรียนแล้ว รู้สึกอบอุ่น เต็มไปด้วยไมตรีจิต การยอมรับจากเพื่อนๆ บรรยากาศในห้องเรียนสะอาดสะอ้าน ร่มรื่นสวยงาม มุมต่างๆ ที่มีลักษณะเร้าความสนใจ และเพียบพร้อมที่จะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ สังเกต ครูผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ตอบสนองความสนใจและความต้องการของนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ เพราะนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการของนักเรียนแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกันด้วย ควรจะมีคำตอบให้กับนักเรียนเฉพาะแต่ละคนได้ ไม่ใช่มีคำตอบเดียวกันสำหรับนักเรียนทุกคน เพราะถ้าทำอย่างนั้นก็ไม่ใช่การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะไม่เคารพความแตกต่างของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น มีมุมวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยวัตถุต่างๆ เกี่ยวพันกับเนื้อหาที่นักเรียนกำลังเรียน เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดหาและจัดวางเพื่อเร้าความสนใจทักษะและการสังเกตของนักเรียนจะได้เพิ่มความเข้มข้นและความเจ็บคอบทางสติปัญญา มีมุมสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ในแง่ของการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ฝึกให้นักเรียนได้มีแนวทางการแก้ปัญหา ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านการรู้จักประหยัดเห็นคุณค่าและรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทวีศิลป์ สารเสน (2544: 25) กล่าวถึง บรรยากาศการเรียนรู้ด้านสังคมเป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎระเบียบก็คือครูผู้สอน สำหรับสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎระเบียบคือผู้บริหารโรงเรียน ในการกำหนดกฎระเบียบนี้จะมีลักษณะเป็นอย่างไรนั้น ปัจจัยหนึ่งเกิดจากความเชื่อ ถ้าหากผู้บริหารหรือครูผู้สอนเชื่อว่าบุคคลในบังคับบัญชา หรือนักเรียนมีลักษณะเป็นคนขี้เกียจไม่รับผิดชอบ การออกกฎระเบียบจะมีลักษณะเข้มงวด ข่มขู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะห่างเหิน ลักษณะผู้ใหญ่กับเด็ก นายกับบ่าว นักโทษกับผู้ควบคุม เป็นต้น แต่ถ้าหากผู้บริหารหรือครูผู้สอนเชื่อว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือนักเรียนเป็นคนขยัน มีความรับผิดชอบ การกำหนดกฎระเบียบจะมีลักษณะที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้เสรีภาพ มีความเป็นประชาธิปไตย กฎระเบียบในลักษณะนี้ความสัมพันธ์จะเป็นมิตร มีความเป็นกันเอง มีความร่วมมือกัน พึงความคิดเห็นกันและกัน เป็นต้น สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541: 20) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีในตัวนักเรียนที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ในบรรยากาศและ

สภาพแวดล้อมที่สงบ ปราศจากความกังวลใจ มีแต่ความอบอุ่นใจและความเป็นกัลยาณมิตรถ้วนทั่วทุกคนที่เกี่ยวข้อง

ข้อทิพย์ ตระกูลสว่างภพ (2545: 22 – 24) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ว่าต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่เป็นบริบทรายล้อมตัวนักเรียน 5 ประเด็นคือ

1. ครู ครูจะส่งเสริมการเรียนรู้ได้นั้น ต้องมีการเตรียมวางแผนการสอน รูปแบบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆที่ประกอบบทเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตามศักยภาพได้อย่างแท้จริง ครูต้องมีความรู้สำคัญ 2 ส่วนคือ เนื้อหาวิชา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ นั่นหมายถึง ครูต้องมีจิตวิทยาและทฤษฎีการเรียนอย่างดี นำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ครูต้องมีส่วนที่สำคัญที่สุดอีกประการคือ จิตวิญญาณของความเป็นครู ศรัทธาในอาชีพ ครูรักและห่วงใย จริงใจต่อลูกศิษย์ทุกคนโดยเสมอหน้ายุติธรรมมีเหตุผล คุณสมบัติเหล่านี้ จะอยู่ในตัวครู ทำให้เด็กเกิดศรัทธารักเคารพ เชื่อฟัง ไม่ต้องใช้ไม้เรียว เพียงแต่ใช้คำพูดก็สามารถลงโทษเด็กได้

2. นักเรียนกับเพื่อนร่วมห้อง นักเรียนคงต้องมีความรักใคร่ กลมเกลียว สนิทสนับกัน ช่วยเหลือ และสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและรับความรู้จากเพื่อนสู่เพื่อนด้วยความจริงใจและช่วยเหลือกัน

3. บรรยากาศในห้องเรียน คงต้องจัดให้เป็นประชาธิปไตย ให้เขามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น จะนั่งในรูปแบบใด ที่ใดคงไม่ใช่วิธีบังคับในช่วงที่ระดมสมองห้องเรียนอาจเป็นอีกแบบ ขณะทำปฏิบัติการอาจเป็นอีกแบบ อย่าให้ห้องเรียนเงียบแม้กระทั่งสำสัดก็ยังได้ยิน แต่ให้เขาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่มอบหมาย ครูทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมห้องและตัวกระตุ้น เมื่ออยู่ในการนำเสนอหน้าชั้น บรรยากาศต้องเปลี่ยนไปจะมีผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ซักถาม อาจมีการแซวกันหรือการเกิดประเด็นของครูต่อผู้พูด อาจให้ผู้ฟังช่วยตอบ บรรยากาศในห้องเรียนคงไม่ห้องเรียนที่เงียบสงบ เขาอาจจะแอบนำขนมมารับประทาน บางครั้งครูก็ต้องมีวิธีตักเตือนไม่ให้เรียนอับอาย บรรยากาศคงเหมือนโรงละครโรงใหม่ที่บุคคลหลากหลายร่วมกันสร้างละครขึ้นมาไม่ทำให้นักเรียนเกิดความอึดอัด บางครั้งครูต้องใช้ทั้งไม้อ่อนและไม้แข็งสลับกันไป

4. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียน ควรมีให้พร้อม เช่น เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส ไมโครโฟน จอ เครื่องมือที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ เอกสารสำหรับแจกหรืออื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์เหล่านี้ คงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนกับทางโรงเรียน

5. นวัตกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอนที่ครูวางแผนเพื่อจะนำมาใช้ให้เกิดการเรียนรู้กับนักเรียน ครูต้องค้นคว้าเลือกนวัตกรรมวิธีการสอน เทคนิคการสอน ใช้จิตวิทยาการเรียนรู จิตวิทยาวัยรุ่น ทฤษฎีการเรียนการสอนต่างๆ ผสมผสานให้ลงตัวอยู่ในตัวครู สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การเตรียมตัวของครูอย่างดี การถ่ายทอดที่เป็นขั้นตอน การอธิบายโดยใช้แผนภาพแทน

คำพูดได้หมีคำ เหล่านี้ต้องนำมาใช้ทดลองปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละห้อง

ดังนั้น การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ครูต้องนำมาใช้ปรุงแต่ง ทำให้บรรยากาศเป็นบรรยากาศของความรักใส่ใจ ตั้งใจที่จะถ่ายทอด แลกเปลี่ยน รักการเรียนรู้ ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน จนนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนแต่ละคน นักเรียนสามารถที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ และมีกระบวนการใฝ่เรียนใฝ่รู้ติดตัว เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ในตัวเองอย่างยั่งยืน ไม่เรียวคงไม่ต้องใช้เพราะเพียงคำพูดก็สามารถทำให้นักเรียนเจ็บปวด มีความสุข หรือทุกข์ระทมได้ เพราะสมองน้อยๆ และจิตใจของเขา มิได้มีสติปัญญาเป็นอันขาด ครูควรหลีกเลี่ยงการแต่งเติมสีด่าลงในใจนักเรียน ควรเติมสีขาว สีแดงแห่งความรัก ความอบอุ่น เติมแต่งแต่สิ่งที่ดีและสวยงาม สร้างเกราะป้องกันอีกเกราะหนึ่งให้เขามีภูมิคุ้มกัน และมีพลังสร้างสรรค์สังคมแทนคนรุ่นเรา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้แห่งการแข่งขัน และสังคมแห่งการเอื้ออาทรหวังดีต่อกัน ซึ่งนั่นคือ บรรยากาศในห้องเรียนใบเล็กจะเป็นห้องเรียนแห่งแรกที่นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อไปสร้างสังคมใหญ่ให้เป็นดังวาดหวังต่อไป

สำหรับอรพินธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545: 12) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึงกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของ สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

1. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน จากงานวิจัยพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การสร้างแรงจูงใจ หากนักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น แรงจูงใจจะมีทั้งภายนอกและ ภายใน สำหรับแรงจูงใจภายนอกนั้นผู้สอนสามารถกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถ แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ต้องการได้
3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความสัมพันธ์ ที่มีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์ และการให้ความสนับสนุน ร่วมมือกันส่วนบุคคล ในชั้นเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียน

สำหรับวารสารเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้บนโลกออนไลน์ (2545: 1 – 2) ว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ จะเน้นรูปแบบของการปฏิบัติ (Patterns of Action) คือรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนที่ครูคาดหวัง รูปแบบเหล่านี้จะผูกพันกับค่านิยมที่ครูกำหนดไว้ สิ่งที่ดีที่สุดประการหนึ่งที่ครูสามารถทำได้คือการช่วยเด็กให้เข้าใจและรับรู้ในสิ่งที่ครูคาดหวัง วิธีการนี้หมายถึงรวมถึงการมอบหมายงานที่เด็กต้องรับผิดชอบพิเศษ ตารางเวลาปฏิบัติงานที่แน่นอน และการกำหนดกฎระเบียบพื้นฐาน (ทั้งหมดนี้สามารถนำมาทำเป็นแผนภูมิขนาดใหญ่แขวนไว้บนผนังห้อง

ดังนั้น จึงควรใช้สภาพแวดล้อมเพื่อสะท้อนแนวคิดที่จะนำไปสู่รูปแบบในการปฏิบัติการ) ตารางการปฏิบัติการถือเป็นเครื่องมือทรงพลังอย่างหนึ่งที่จะสอนเรื่องค่านิยม การปล่อยให้เด็กตกอยู่ในสถานการณ์ที่รอคอยให้ครูสั่งว่าต้องทำอะไรเมื่อไรจะทำให้เด็กหมดพลังในการเรียนรู้โดยที่ตัวเองอาจไม่ได้ตั้งใจ ส่วนแผนภูมิการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือที่ดีในการสอนเด็กเรื่องความรับผิดชอบและสร้างความภาคภูมิใจในผลงานที่เด็กทำ นอกจากนี้แล้ว รูปแบบของการปฏิบัตินั้นยังหมายรวมถึงด้านพฤติกรรมด้วย เช่น เวลาอยู่นอกห้องเรียนเด็กปฏิบัติตนอย่างไร ทั้งนี้ เป้าหมายส่วนหนึ่งของครูควรจะชี้นำรูปแบบเหล่านี้ในด้านบวก ดังนั้นครูจึงควรระมัดระวังรูปแบบในการปฏิบัติของตัวครูเองในระหว่างที่ครูอยู่กับเพื่อนร่วมงานหรืออยู่กับเด็ก

จากแนวคิด ผู้วิจัยขอสรุปว่า บรรยากาศการเรียนรู้ทางด้านสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นบรรยากาศของการยอมรับ ครูเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังครู และให้ความร่วมมือกันและกัน ดังนั้นบุคคลที่จะทำให้เกิดบรรยากาศด้านสังคมที่ดีคือ ตัวครูผู้สอนจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ด้วยการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ ทักษะ ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

6. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 3-4) ถึงความสำคัญของการศึกษาวิธีการเรียนของนักเรียนพบว่า เป็นความจำเป็นที่ครูต้องสำรวจวิธีการเรียนของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสะท้อนภาพลักษณะเฉพาะของตัวบุคคลที่ใช้ในการเรียนที่นักเรียนชอบ สะดวก และเกิดผลต่อการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูใช้ตัดสินใจในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะพิเศษเฉพาะคน ถ้าครูจัดสภาพทางการเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพที่นักเรียนชอบแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแบบการจัดสภาพการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบ การที่ครูรู้วิธีการเรียนของนักเรียน เป็นการตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทำให้ทราบว่านักเรียนมีวิธีการแบบใดที่จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้แก่ตัวเขาสูงสุด ถ้านักเรียนพอใจและตั้งใจเรียนก็จะเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายๆ อย่างที่อาจเกิดขึ้นในห้องเรียนทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ง่าย ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนหรือแม้แต่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเองจะดีขึ้น เป็นการมองกระบวนการเรียนการสอนที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับนักเรียนทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนรายคนเพิ่มสูงขึ้น และจากแนวคิดของเคมพ์ (พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว, 2546: 8; อ้างอิงจาก Kemp, 1985: 50-53) กล่าวว่าการศึกษาที่บุคคลแต่ละคนจะมีแบบการเรียนรู้เป็นแบบใดขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ 1) การทำงานของสมองแต่ละซีก

(Hemisphere Function) โดยลักษณะการทำงานของสมองแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน 2) สภาพการเรียนรู้ (Learning Condition) โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคนเพราะมีผลทำให้แต่ละคนมีการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมต่างกัน นอกจากนั้น สภาพการเรียนรู้ยังมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละคนอีกด้วย 3) แบบการคิดที่ใช้ในการเรียนรู้ (Cognitive Learning Style) เป็นปัจจัยสำคัญโดยนักเรียนแต่ละคนเลือกใช้แบบการคิดในการเรียนรู้ต่างกันไป จึงทำให้แบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันไปด้วยและจากงานวิจัยของ ลลนา พรหมสุวรรณ (2547: บทคัดย่อ) เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจเรียนของนักเรียน และตัวแปรด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สามารถพยากรณ์ความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปยังส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บรรยากาศในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และบรรยากาศการเรียนการสอนสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนร่วมของความตั้งใจเรียนได้ ร้อยละ 65.50

และถ้าครูผู้สอนมีการประเมินแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง การเรียนรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะในปัจจุบันผู้สอนต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในลักษณะของการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน โดยมีแนวความคิดว่า นักเรียนทุกคนต้องมีความแตกต่างกันมีความคิดเห็น การเลือกสิ่งที่เรียน และที่สำคัญคือ มีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นไม่มีแบบการสอนใดที่เป็นแบบการสอนที่ดีที่สุด ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนว่ามีลักษณะเป็นเช่นใด เพื่อจะได้วางแผนและเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งนี้ได้มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่ชี้ชัดว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ในลักษณะที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของตนเอง (ดวงกมล ไตรวิจิตรกุล. 2546: 102)

จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นข้อมูลสนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินแบบการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบข้อมูลสำคัญว่านักเรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้แบบใดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ซึ่งถ้านักเรียนได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง จะให้นักเรียนแต่ละคนได้รับประโยชน์สูงสุดคือ ได้พัฒนาศักยภาพตนเองสูงสุด นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนทุกคนได้รับการ

ตอบสนองตามความต้องการของแต่ละคนอย่างแท้จริง (ดวงกมล ไตรวิจิตรกุล. 2546: 102) และจากผลการศึกษาของ ดันน์; และดันน์ (ประสาธ อิศรปริดา. 2532; อ้างอิงจาก Dunn; & Dunn. 1973) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของเด็กดีขึ้น

บาร์บารา; และคณะ (Barbara. et al. 1982: 351-356) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือ แบบแข่งขัน และแบบอิสระ ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนเกรด 9 จำนวน 44 คน พบว่า แบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบรอบรู้ (Mastery Learning) และการคงอยู่ (Retention) ของสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนแบบแข่งขันและแบบอิสระ

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2547: 67-68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยสวนกุหลาบ ซึ่งได้แบ่งแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ออกเป็น 6 แบบ ตามแนวของ กราชา และไรซ์แมน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวนนักเรียน 335 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมชอบแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ชอบแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และชอบแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบแข่งขันและแบบหลีกเลี่ยงค่อนข้างต่ำ ดันน์ (นันทวัน สังขะวร. 2547: 26; อ้างอิงจาก Dunn. 1981: 33-36) ได้กล่าวว่า “นักศึกษามีความสามารถที่จะบอกแนวทางที่เขาจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด” และได้สร้างเครื่องมือวัดแบบการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงและความตรงสามารถแยกได้ว่านักศึกษาชอบแบบการเรียนรู้แบบใดอย่างไร ซึ่งแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้

จุฑารัตน์ ทองทิพย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ทั้งอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหารมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สุพล อนามัย (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และ 2) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพและด้านวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีการปฏิบัติมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย

จากการศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะถ้าครูผู้สอนมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลจนสามารถเห็นความแตกต่างในพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีแบบการเรียนรู้แบบใด ครูผู้สอนก็จะมีการจัดบรรยากาศให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน โต๊ะ เก้าอี้ สีผนังห้อง บุคลิกภาพของครูผู้สอน เทคนิคการสอนของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ให้นักเรียนมีความพร้อมเกิดการเรียนรู้จนส่งผลให้ได้รับความรู้จากครูผู้สอนได้อย่างเต็มที่เนื่องจากมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีแล้วกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม ก็เท่ากับว่าทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปตามกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ครูจัดไว้จนทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลที่ควรจะต้องเกิดกับนักเรียนมากที่สุดต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี (2536: 57-58) ได้ศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุโขทัย โดยแบ่งแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ออกเป็น 6 แบบ ตามแนวของกราสซา และไรซ์แมน คือ แบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยส่วนรวมชอบแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบร่วมมือค่อนข้างสูง ชอบแบบแข่งขัน แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง และชอบแบบหลีกเลี่ยงค่อนข้างต่ำ
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนต่างขนาดกัน มีแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบแข่งขันกับแบบพึ่งพา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ แบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วม และแบบอิสระ แต่ละแบบไม่แตกต่างกัน

วิภาดา แสนทิวสุข (2539: 84) สรุปผลการวิจัยว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีแผนการเรียนต่างกัน มีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแผนการเรียนมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์สูง มีลักษณะแบบการเรียนรู้ร่วมกันคือ แบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา และแบบอิสระ

และนักเรียนทั้งสองแผนการเรียนมีลักษณะแบบการเรียนแบบหลีกเลียงและแบบแข่งขันอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าแบบการเรียนแบบอื่นๆ

นันทวัน สังขะวร (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแบบการเรียนของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งแบบการเรียนออกเป็น 6 แบบตามแนวของ กราชา และไรซ์แมน คือ แบบแข่งขัน แบบหลีกเลียง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2539 จำนวน 266 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบหลีกเลียงมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีแบบการเรียนแบบหลีกเลียงสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

น้ำผึ้ง ปลั่งพงษ์พันธ์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์ 6 แบบ คือ แบบหน่วย แบบจำพวก แบบความสัมพันธ์ แบบระบบ แบบแปลงรูป และแบบประยุกต์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมส่วนกลางในกลุ่มที่ 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างผลการคิดอเนกนัยทั้ง 6 แบบ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีค่าเท่ากับ 0.917 และพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 84.10 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งแบบทดสอบวัดผลการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์ 5 แบบคือ แบบหน่วย แบบจำพวก แบบความสัมพันธ์ แบบระบบ แบบแปลงรูป ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบประยุกต์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัตน์จำเริญ เพชรแก้ว (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนด้านพฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านพฤติกรรมสამัคคีของครูผู้สอน และด้านพฤติกรรมสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนกับด้านพฤติกรรมสามัคคีของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงทางบวก

เรวดี โล่ห์ประเสริฐ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทย และศึกษาคำแนะนำความสำคัญของแบบการเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทย พบว่า แบบการเรียนที่ส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้แก่ แบบการเรียนรู้แบบฟังพา แบบคิดนอกเนกนัย และแบบหลักเลียง และแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่แบบการเรียนรู้แบบหลักเลียง และแบบอิสระ ส่วนแบบการเรียนรู้แบบแข่งขัน และแบบร่วมมือนั้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมลักษณ์ มุรุษสุวรรณ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4 ใน 3 ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม พบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดีมีความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนพอใช้และนิสัยทางการเรียนไม่ดี

เดือนเพ็ญ สุขสมาน (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน โดยที่เจตคติต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนสูงสุด

ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครนายกใน 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) ด้านการบริการ ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เลกซ์ (Lex. 1975: 6093-A) ได้ทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมลรัฐอินเดียนา โดยใช้แบบการเรียนรู้ที่ต่างกันคือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมการเรียนแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง 2 กลุ่มนี้ แต่นักศึกษาในกลุ่มทดลองรู้สึกพอใจต่อ

ประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มมาก เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและรู้สึกเป็นอิสระในการเรียน

มีโลเน (Melone. 1987: 60-Z) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและแบบการเรียนรู้ของวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญาและแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนระดับ 8 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 แห่ง จำนวน 466 คนใน นิวยอร์ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ Arlin Test of Formal Reasoning and Learning Style Inventory ของ Dunn and Price ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความแตกต่างในแบบการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสองเชื้อชาติ แต่พบว่า มีความแตกต่างในแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชายและหญิง วิชาเอกมีความสัมพันธ์กับเพศและแบบการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ยกเว้นวิชาเอกคณิตศาสตร์ นักเรียนผิวขาวมีผลการเรียนที่ดีกว่านักเรียนผิวดำ นักเรียนหญิงและนักเรียนเชื้อชาติอื่นๆ ที่มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน มีผลการเรียนดีกว่านักเรียนชาย

สเตทอน-ครอส (Staton-Cross. 1989: 498) ศึกษาความสัมพันธ์ของแบบการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้ที่ชอบและความคิดอิสระในการเรียนระหว่างนักเรียนวัยผู้ใหญ่ที่ศึกษาในโปรแกรมการศึกษาหลักสูตรพยาบาลระดับต้น 2 ปี 2 กลุ่ม กลุ่มมีเรียนเต็มเวลากับกลุ่มที่มีเรียนนอกเวลาในชั้นปีที่ 1 และ 2 จำนวน 202 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลชอบแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงและแบบคิดนอกเนย ลักษณะการเรียนรู้ที่ชอบจะเป็นแบบที่ครูใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม คือ บรรยาย อภิปราย การใช้สื่อ การสอนที่มองเห็นได้ ไม่ชอบเรียนด้วยตนเอง แต่พบว่า นักศึกษาบางส่วนชอบเรียนด้วยตนเองมากกว่ากลุ่มที่มาเรียนนอกเวลา โดยที่การเรียนรู้อย่างอิสระด้วยตนเองไม่เกี่ยวข้องกับระดับชั้นปีที่ศึกษาอยู่ นักศึกษาที่เรียนไปด้วยทำงานไปด้วยพบว่า มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระมากกว่าผู้ที่เรียนเพียงอย่างเดียว

ชาร์เทิล-กาลลอตโต (Shartel-garlotto. 1992: 595) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรฝึกงานกับนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรสามัญ ณ วิทยาลัยชุมชนแบบประสม ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปประกอบการแนะแนวให้คำปรึกษาและจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ของคอลลี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหลักสูตรฝึกงานมีคะแนนในชั้นประสบการณ์เชิงรูปธรรมไม่สูงแต่มีคะแนนเฉลี่ยแบบการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับนักศึกษาหลักสูตรสามัญ 3 ชั้นดังนี้ ชั้นสรุปเป็นหลักการนามธรรม ชั้นไตร่ตรอง และชั้นการทดลองปฏิบัติ นักศึกษาหลักสูตรฝึกงาน มีลักษณะของแบบการคิดนอกเนยสูงกว่านักศึกษาหลักสูตรสามัญเล็กน้อย และพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพียงเล็กน้อย แม้ວ່ານักศึกษาหลักสูตรฝึกงานจะเป็นผู้ที่มีอายุสูงกว่านักศึกษาหลักสูตรปกติ และเป็นผู้ที่ทำงานเต็มเวลาก็ตาม นอกจากนี้ นักการศึกษาทั้งสองกลุ่มยังมีแบบการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน สรุปผลการวิจัยคือ นักศึกษาสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

อีคแลนด์; และเมเกอร์ (Eikeland; & Manger. 1992: 489-503) พบว่าคะแนนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความจำเป็นในมหาวิทยาลัย และนิสัยในการเรียนที่ดีมีอิทธิพลทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ริเวนกูต (Livengood. 1992: 247-261) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจเกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิต ความเชื่อเกี่ยวกับความพยายาม และความสามารถกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแวนเออร์บิท ผลการวิจัยพบว่า ความพยายามและความสามารถ แรงจูงใจเกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิต ความเชื่อในสติปัญญาของนักศึกษา มีความสัมพันธ์สูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ถ้านักศึกษาไม่พอใจในสถาบันก็จะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ พบว่า ส่วนมากจะเป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบแบบการเรียนรู้แบบใด โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาส่วนใหญ่ คือ ระดับชั้นปี สาขาวิชา วิชาเอก ลักษณะการมาเรียน มีผลกระทบและมีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 มากน้อยเพียงใด โดยเครื่องมือที่ใช้จะเป็นแบบสำรวจที่ดัดแปลงมาจากแบบการเรียนรู้ของกราดาและไรซ์แมน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 (ม.5 – ม.6) ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 รวมทั้งสิ้น 1,384 คน

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 (ม.5 – ม.6) ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 302 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของเคริจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน

2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนของนักเรียนเป็นระดับชั้น (Strata) และทำการสุ่มแบบสัดส่วนแต่ละระดับชั้นได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 153 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 149 คน

2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้น ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (ม.5 – ม.6) จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	699	153
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	685	149
รวม	1,384	302

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตามแนวคิดของกรashaและไรซ์แมน โดยพัฒนาจากแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ของ เรวดี โลห์ประเสริฐ (2530) และกรมวิชาการ. 2543: 23-27; อ้างอิงจาก Grasha and Reichmann. 1975 เป็นข้อความที่เน้นพฤติกรรมแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบความคิดและการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) แบบการเรียนรู้ของนักเรียนมีทั้งหมด 5 แบบ จำนวน 50 ข้อ โดยแต่ละแบบการเรียนรู้จะมีข้อคำถามสลับที่ปะปนกันไปเพื่อให้ นักเรียนรู้สึกว่าการกำลังตอบแบบใดแบบหนึ่ง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของทวีศิลป์ สารเสน (2544 : 19 – 25) และแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ของเดือนเพ็ญ สุขสมาน (2549) มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ โดยแบ่งบรรยากาศการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 30 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) เพื่อสร้าง

แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนรู้ โดยยึดหลักของกรasha และ ไรซ์แมน และ บรรยากาศการเรียนรู้

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ

3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางและปรับปรุงตามความเหมาะสม

4. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายของแบบการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตามแนวคิดของกรasha และ ไรซ์แมน โดยพัฒนาจากแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ของเรวดี โลห์ประเสริฐ (2536) กรมวิชาการ. 2543: 23 - 27; อ้างอิงจาก Grasha; and Reichmann. 1975) เป็นข้อความที่เน้นพฤติกรรมแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบความคิดและการปฏิบัติงานของนักเรียนมีทั้งหมด 5 แบบ จำนวน 50 ข้อโดยแต่ละแบบการเรียนรู้จะมีข้อคำถามสลับที่ปะปนกันไปเพื่อไม่ให้นักเรียนรู้สึกที่กำลังตอบแบบใดแบบหนึ่ง ส่วนแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ทวีศิลป์ สารเสน (2544 : 19 – 25) และแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ของเดือนเพ็ญ สุขสมาน (2549) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามกรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4

5. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

5.1 รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีโพธิ์โรจน์ อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.2 อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง กรรมการบริหารหลักสูตร การบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.3 อาจารย์ ดร.วิชาญ เลิศลพ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

5.4 นายสุรัช ทองทวี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 1

5.5 นายสมศักดิ์ ศรีประสิทธิ์ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 1

6. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน จากนั้นวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยรวม จำนวน 50 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .73 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

7.1.1 แบบการเรียนรู้แบบอิสระ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73

7.1.2 แบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

7.1.3 แบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .63

7.1.4 แบบการเรียนรู้แบบแข่งขัน จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

7.1.5 แบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

7.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยรวม จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

7.2.1 ด้านกายภาพ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

7.2.2 ด้านจิตภาพ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72

7.2.3 ด้านสังคม จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วฉบับสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ตามวิธีการ และขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามแก่ครูที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงให้ครูประจำชั้นเข้าใจในวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับ และขอความร่วมมือในการอธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเข้าใจ เพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 โดยไปรับด้วยตนเอง จำนวน 302 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 302 ฉบับ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งพบว่า มีความสมบูรณ์สามารถใช้ในการวิเคราะห์ได้ทุกฉบับ

2. นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ (Percentage)

3. นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 แบ่งออกเป็น 5 แบบคือ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม มาตรวจหาค่าสถิติเบื้องต้น โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อโดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ ตามแนวการแบ่งระดับของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2541 : 96 – 99) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมในการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในการเรียนรู้ในระดับมาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในการเรียนรู้ในระดับน้อย
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม มาตรวจหาค่าสถิติเบื้องต้น โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อโดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ ตามแนวการแบ่งระดับของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2541 : 96 – 99) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)

โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ กล่าวคือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน การพิจารณาระดับความสัมพันธ์กันนั้นพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544 : 316) คือ

สูงกว่า .90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
 .71 - .90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
 .30 - .70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่า	.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
	.00	ไม่มีความสัมพันธ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค
2. สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
X	แทน แบบการเรียนรู้
X ₁	แทน แบบการเรียนรู้แบบอิสระ
X ₂	แทน แบบการเรียนรู้แบบหลักเลียง
X ₃	แทน แบบการเรียนรู้แบบฟังพา
X ₄	แทน แบบการเรียนรู้แบบแข่งขัน
X ₅	แทน แบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
Y	แทน บรรยากาศการเรียนรู้
Y ₁	แทน ด้านกายภาพ
Y ₂	แทน ด้านจิตภาพ
Y ₃	แทน ด้านสังคม
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้และกับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ผลการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ และระดับชั้น

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	120	39.7
หญิง	182	60.3
รวม	302	100.0
ระดับชั้น		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	153	50.7
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	149	49.3
รวม	302	100.0

ตาราง 4 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 302 คน เป็นเพศชาย 120 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 เพศหญิง 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยรวมและรายข้อ

แบบการเรียนรู้	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
แบบอิสระ	3.26	.41	ปานกลาง
แบบหลีกเลี่ยง	2.50	.63	ปานกลาง
แบบพึ่งพา	3.21	.34	ปานกลาง
แบบแข่งขัน	2.86	.58	ปานกลาง
แบบมีส่วนร่วม	3.36	.49	ปานกลาง

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่านักเรียนจะแสดงพฤติกรรมตามแบบการเรียนรู้ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.36$, S.D. = .49) แบบอิสระ ($\bar{X}=3.26$, S.D. = .41) แบบพึ่งพา ($\bar{X}=3.21$, S.D. = .34) แบบแข่งขัน ($\bar{X}=2.86$, S.D. = .58) แบบหลีกเลี่ยง ($\bar{X}=2.50$, S.D. = .63) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบบอิสระ
โดยรวมและรายข้อ

แบบอิสระ	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 ฉันชอบที่จะศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเอง	3.02	.69	ปานกลาง
2 ฉันจะเลือกเรียนในสิ่งที่ฉันคิดและตัดสินใจเอง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเห็นของผู้อื่น	3.41	.82	ปานกลาง
3 ฉันสามารถตัดสินใจเองได้ว่าเนื้อหาวิชาตอนใดสำคัญ	3.35	.77	ปานกลาง
4 ฉันเชื่อมั่นในความสามารถของฉันในการเรียนรู้สาระสำคัญในแบบเรียน	3.17	.70	ปานกลาง
5 ฉันมักจะอ่านหรือศึกษาแบบเรียนมาล่วงหน้าก่อนที่ครูจะอธิบายให้ฟัง	2.46	.81	น้อย
6 ฉันศึกษาหรือทำรายงานในแต่ละวิชาด้วยตนเอง	3.32	.88	ปานกลาง
7 ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยวิธีของตนเองโดยไม่ทำตามใคร	3.19	.84	ปานกลาง
8 ฉันชอบจัดการเรียนเองโดยไม่ต้องมีใครมาบงการ	3.44	.92	ปานกลาง
9 ถ้ามีประเด็นในบทเรียนที่ฉันสนใจ ฉันจะไปค้นคว้าเพิ่มเติม	3.39	.97	ปานกลาง
10 ฉันชอบคิดและทำอะไรด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น	3.82	.81	มาก
รวม	3.26	.41	ปานกลาง

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่แสดงพฤติกรรมแบบอิสระโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = .41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันชอบจัดการเรียนเองโดยไม่ต้องมีใครมาบงการ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .92) ฉันจะเลือกเรียนในสิ่งที่ฉันคิดและตัดสินใจเอง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .82) ถ้ามีประเด็นในบทเรียนที่ฉันสนใจ ฉันจะไปค้นคว้าเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .97) ฉันสามารถตัดสินใจเองได้ว่าเนื้อหาวิชาตอนใดสำคัญ ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .77) ฉันศึกษาหรือทำรายงานในแต่ละวิชาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = .88) ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยวิธีของตนเองโดยไม่ทำตามใคร ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = .84) ฉันเชื่อมั่นในความสามารถของฉันในการเรียนรู้สาระสำคัญในแบบเรียน ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = .70)

ฉันชอบที่จะศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเอง ($\bar{X}=3.02$, S.D.= .69) ตามลำดับ ยกเว้น
 ฉันชอบคิดและทำอะไรด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X}=3.82$, S.D. = .81) และฉันมักจะอ่านหรือศึกษาแบบเรียนมาล่วงหน้าก่อนที่จะครูจะอธิบายให้ฟัง
 อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.46$, S.D. = .81)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1
 แบบหลักเลียง โดยรวมและรายข้อ

แบบหลักเลียง		n = 302		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ในเวลาเรียนฉันมักจะไม่มีตั้งใจเรียน	2.39	.92	น้อย
2	ฉันจำใจต้องเข้าชั้นเรียนมากกว่าความรู้สึกที่ต้องการอยาก จะเข้าชั้นเรียน	2.35	.99	น้อย
3	วิชาที่ฉันเรียนไม่ได้ทำให้ฉันเกิดความสนใจอย่างแท้จริง	2.57	.93	ปานกลาง
4	ฉันเบื่อและไม่สนใจเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน	2.34	.94	น้อย
5	ฉันจะดีใจเมื่อทราบว่าครูไม่มาสอนหรือมีการงดการเรียน	2.94	.99	ปานกลาง
6	ฉันเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	2.48	.90	น้อย
7	ฉันมาเรียนเพียงเพื่อให้สอบผ่านหรือจบตามหลักสูตร เท่านั้น	2.43	1.08	น้อย
8	ฉันพยายามไม่สบตาครู เพราะกลัวว่าครูจะเรียกให้ตอบ คำถาม	2.43	1.02	น้อย
9	ฉันไม่สนใจที่จะเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ จากชั้นเรียน	2.19	.92	น้อย
10	เมื่อฉันมีแบบฝึกหัดที่ต้องทำมากหรือยากกว่าปกติ ฉันมักจะไม่ว่างหรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น	2.82	.97	ปานกลาง
รวม		2.50	.63	ปานกลาง

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
 สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่แสดงพฤติกรรมแบบ
 หลักเลียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.50$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วน
 ใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียน
 การสอนในชั้นเรียน ($\bar{X}=2.48$, S.D. = .90) ฉันพยายามไม่สบตาครู เพราะกลัวว่าครูจะเรียกให้ตอบ

คำถาม ($\bar{X}=2.43$, S.D.=1.02) ฉันมาเรียนเพียงเพื่อให้สอบผ่านหรือจบตามหลักสูตรเท่านั้น ($\bar{X}=2.43$, S.D. = 1.08) ในเวลาเรียนฉันมักจะไม่มีตั้งใจเรียน ($\bar{X}=2.39$, S.D. = .92) ฉันจำใจต้องเข้าชั้นเรียนมากกว่าความรู้สึกที่ต้องการอยากจะทำชั้นเรียน ($\bar{X}=2.35$, S.D. = .99) ฉันเบื่อและไม่สนใจเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน ($\bar{X}=2.34$, S.D. = .94) ฉันไม่สนใจที่จะเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ จากชั้นเรียน ($\bar{X}=2.19$, S.D. = .92) ตามลำดับ ยกเว้นฉันจะดีใจเมื่อทราบว่าครูไม่มาสอนหรือมีการงดการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$, S.D. = .99) เมื่อฉันมีแบบฝึกหัดที่ต้องทำมากหรือยากกว่าปกติฉันมักจะไม่มีทำหรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.82$, S.D. = .97) และ วิชาที่ฉันเรียนไม่ได้ทำให้ฉันเกิดความสนใจอย่างแท้จริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.57$, S.D. = .93)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1
แบบพึงพา โดยรวมและรายข้อ

แบบพึงพา	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 ถ้าครูให้นักเรียนเรียนตามใจชอบ ฉันจะถือว่าครูไม่ได้ทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้อง	2.78	.97	ปานกลาง
2 ฉันยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูกำหนดขึ้น	3.52	.78	มาก
3 เมื่อฉันทำงานที่ครูมอบหมายไม่ได้ ฉันจะถามครู	3.37	.83	ปานกลาง
4 ฉันรู้สึกว่าข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือหรือจากการอธิบายของครูนั้นถูกต้องเสมอ	3.34	.80	ปานกลาง
5 ถ้าฉันไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน ฉันจะพยายามถามเพื่อนเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน	3.68	.82	มาก
6 ฉันจะไม่คิดหรือติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ถ้าปัญหาเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในหนังสือหรือครูไม่ได้กล่าวถึง	2.74	.80	ปานกลาง
7 ฉันคิดว่าการอธิบายมากเกินไปในชั้นเรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ครบตามหลักสูตร	2.97	.97	ปานกลาง
8 ฉันสนุกที่จะเรียนวิชาต่างๆ เมื่อครูจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	3.50	.88	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

แบบฟังพา	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9 ฉันคิดว่าการเรียนจากตำราและการบรรยายของครู เพียงพอแล้ว	2.89	.90	ปานกลาง
10 ฉันสามารถเรียนรู้สิ่งที่หายากและสำคัญได้โดยการทำตาม คำแนะนำของครู	3.28	.74	ปานกลาง
รวม	3.21	.34	ปานกลาง

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
สุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่แสดงพฤติกรรมแบบ
ฟังพาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$, S.D. = .34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วน
ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อฉันทำงานที่ครู
มอบหมายไม่ได้ ฉันจะถามครู ($\bar{X}=3.37$, S.D.=.83) ฉันรู้สึกว่าคุณที่ปรากฏในหนังสือหรือจาก
การอธิบายของครูนั้นถูกต้องเสมอ ($\bar{X}=3.34$, S.D.=.80) ฉันสามารถเรียนรู้สิ่งที่หายากและสำคัญ
ได้โดยการทำตามคำแนะนำของครู ($\bar{X}=3.28$, S.D. = .74) ฉันคิดว่าการอภิปรายมากเกินไปในชั้น
เรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ครบตามหลักสูตร ($\bar{X}=2.97$, S.D. = .97) ฉันคิดว่าการเรียนจากตำรา
และการบรรยายของครูเพียงพอแล้ว ($\bar{X}=2.89$, S.D. = .90) ถ้าครูให้นักเรียนเรียนตามใจชอบ ฉัน
จะถือว่าครูไม่ได้ทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้อง ($\bar{X}=2.78$, S.D. = .97) ฉันจะไม่คิดหรือติดตาม
ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ถ้าปัญหาเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในหนังสือหรือครูไม่ได้กล่าวถึง
($\bar{X}=2.74$, S.D. = .80) ยกเว้น ถ้าฉันไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน ฉันจะพยายามถามเพื่อนเพื่อให้ได้
คำตอบที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, S.D. = .82) ฉันยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอน
ที่ครูกำหนดขึ้น ($\bar{X}=3.52$, S.D. = .78) ฉันสนุกที่จะเรียนวิชาต่างๆ เมื่อครูจัดการเรียนการสอน
อย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=3.50$, S.D. = .88)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบบแข่งขัน
โดยรวมและรายข้อ

แบบแข่งขัน	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 ฉันคิดว่าการเรียนให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน	3.81	.91	มาก
2 ฉันเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดีกว่าเพื่อน	2.63	.99	ปานกลาง
3 ในระหว่างการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อให้เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของฉัน	2.59	.93	ปานกลาง
4 ฉันพอใจเมื่อฉันสามารถตอบปัญหาหรือคำถามได้ก่อนเพื่อนๆ ในชั้นเรียน	3.01	.99	ปานกลาง
5 ฉันคิดว่าจะไม่เกิดผลดีต่อตนเอง ถ้าให้เพื่อนยืมสมุดจดงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ก่อนสอบ	2.21	1.02	น้อย
6 ฉันตั้งใจเรียน และพยายามทำคะแนนได้ดีกว่าเพื่อนๆ	3.04	.91	ปานกลาง
7 ฉันต้องเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดี	2.78	1.01	ปานกลาง
8 ฉันต้องการรู้ว่าเพื่อนคนอื่นๆ ได้คะแนนอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้ทำคะแนนครั้งต่อไปให้เหนือกว่า	2.83	.91	ปานกลาง
9 ฉันพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีหรือเร็วกว่าเพื่อนๆ	2.88	.84	ปานกลาง
10 ฉันชอบกิจกรรมการเรียนที่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือระหว่างบุคคลเพราะจะทำให้เกิดความพยายามในการเอาชนะ	2.79	.98	ปานกลาง
รวม	2.86	.58	ปานกลาง

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่แสดงพฤติกรรมแบบแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.86$, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันตั้งใจเรียน และพยายามทำคะแนนได้ดีกว่าเพื่อนๆ ($\bar{X}=3.04$, S.D. = .91) ฉันพอใจเมื่อฉันสามารถตอบปัญหาหรือคำถามได้ก่อนเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ($\bar{X}=3.01$, S.D. = .99) ฉันพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีหรือเร็วกว่าเพื่อนๆ ($\bar{X}=2.88$, S.D. = .84) ฉันต้องการรู้ว่าเพื่อนคนอื่นๆ ได้

คะแนนอยู่ในระดับใดเพื่อจะได้ทำคะแนนครั้งต่อไปให้เหนือกว่า ($\bar{X}=2.83$, S.D.=.91) ฉันชอบกิจกรรมการเรียนที่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือระหว่างบุคคลเพราะจะทำให้เกิดความพยายามในการเอาชนะ ($\bar{X}=2.79$, S.D.=.98) ฉันต้องเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดี ($\bar{X}=2.78$, S.D. = 1.01) ฉันเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดีกว่าเพื่อน ($\bar{X}=2.63$, S.D. = .99) ในระหว่างการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อให้เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของฉัน ($\bar{X}=2.59$, S.D. = .93) ตามลำดับ ยกเว้น ฉันคิดว่าการเรียนให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D. = .91) และ ฉันคิดว่าจะไม่เกิดผลดีต่อตนเอง ถ้าให้เพื่อนยืมสมุดจดงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ก่อนสอบอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.21$, S.D. = 1.02)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 แบบมีส่วนร่วม
โดยรวมและรายข้อ

	แบบมีส่วนร่วม	n = 302		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ในการเรียนฉันชอบเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุด	3.25	.78	ปานกลาง
2	ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.26	.80	ปานกลาง
3	ฉันได้เรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน	3.48	.86	ปานกลาง
4	ฉันเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการจะเรียนรู้จากครูและเพื่อน	3.61	.83	มาก
5	ฉันสนุกและพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.40	.80	ปานกลาง
6	ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนให้เสร็จก่อนกำหนด	3.29	.85	ปานกลาง
7	ฉันคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ทำให้ฉันเกิดการเรียนรู้	3.64	.86	มาก
8	ฉันเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ไม่ว่างานนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ก็ตาม	3.39	.82	ปานกลาง
9	ในเวลาเรียน ฉันชอบที่จะนั่งเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนดี	3.27	.89	ปานกลาง
10	ฉันจะทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย	3.05	.94	ปานกลาง
รวม		3.36	.49	ปานกลาง

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 แสดงพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันได้เรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน ($\bar{X}=3.48$, S.D. = .86) ฉันสนุกและพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X}=3.40$, S.D. = .80) ฉันเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ไม่ว่างานนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ก็ตาม ($\bar{X}=3.39$, S.D. = .82) ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนให้เสร็จก่อนกำหนด ($\bar{X}=3.29$, S.D.=.85) ในเวลาเรียน ฉันชอบที่จะนั่งเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนดี ($\bar{X}=3.27$, S.D.=.89) ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X}=3.26$, S.D. = .80) ในการเรียนฉันชอบเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุด ($\bar{X}=3.25$, S.D. = .78) ฉันจะทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=3.05$, S.D. = .94) ตามลำดับ ยกเว้น ฉันคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ทำให้ฉันเกิดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, S.D. = .86) และ ฉันเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการจะเรียนรู้จากครูและเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, S.D. = .83)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์บรรยากาศการเรียนรู้ ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 1

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บรรยากาศการเรียนรู้	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านกายภาพ	3.02	.51	ปานกลาง
ด้านจิตภาพ	3.17	.42	ปานกลาง
ด้านสังคม	3.36	.48	ปานกลาง
รวม	3.18	.36	ปานกลาง

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์บรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าบรรยากาศการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, S.D. = .36) และเมื่อพิจารณาสภาพบรรยากาศการเรียนรู้รายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสังคม ($\bar{X}=3.36$, S.D. = .48) ด้านจิตภาพ ($\bar{X}=3.17$, S.D. = .42) และด้านกายภาพ ($\bar{X}=3.02$, S.D. = .51) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศการเรียนรู้ใน โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านกายภาพ โดยรวมและรายข้อ

ด้านกายภาพ		n = 302		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มีการดูแล การจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย	2.87	.90	ปานกลาง
2	มีการจัดวางโต๊ะ ตู้และชั้นวางของโดย ไม่ทำให้ห้องแคบ ไม่บังทิศทางลม	3.06	.86	ปานกลาง
3	มีการปรับเปลี่ยนมุมต่างๆ ในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียน	2.78	.91	ปานกลาง
4	มีการสำรวจโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง เพื่อการ ปรับปรุงและซ่อมแซม	2.82	.95	ปานกลาง
5	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	3.61	.84	มาก
6	มีการเปลี่ยนป้ายประกาศหรือป้ายนิเทศให้ ทันสมัยเป็นปัจจุบัน	2.89	.88	ปานกลาง
7	นักเรียนได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการจัด ป้ายนิเทศและมุมต่างๆ ในห้องเรียน	3.12	.89	ปานกลาง
8	ในห้องเรียนไม่มีสิ่งของประดับตกแต่งใดๆ นอก จากโต๊ะ เก้าอี้ ตู้และชั้นวางเอกสาร	2.91	1.05	ปานกลาง
9	ถ้าห้องเรียนมีกลิ่นอับ นักเรียนจะช่วยทำความสะอาด และขจัดกลิ่นอับให้หมดไป	2.99	.97	ปานกลาง
10	สีผนังและเพดานห้องเรียน เป็นสีอ่อนให้ ความสดชื่น แจ่มใสสร้างบรรยากาศให้อยากเรียน	3.08	1.04	ปานกลาง
รวม		3.02	.51	ปานกลาง

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์พบว่า บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีบรรยากาศการเรียนรู้ด้านกายภาพ
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = .51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ นักเรียนได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมใน
การจัดป้ายนิเทศและมุมต่างๆ ในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = .89) สีผนังและเพดานห้องเรียน เป็น
สีอ่อนให้ความสดชื่น แจ่มใสสร้างบรรยากาศให้อยากเรียน ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 1.04) มีการจัดวาง
โต๊ะ ตู้และชั้นวางของโดยไม่ทำให้ห้องแคบ ไม่บังทิศทางลม ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = .87) ถ้าห้องเรียนมี
กลิ่นอับ นักเรียนจะช่วยทำความสะอาดและขจัดกลิ่นอับให้หมดไป ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = .97) ใน

ห้องเรียนไม่มีสิ่งของประดับตกแต่งใดๆ นอกจากโต๊ะ เก้าอี้ ตู้และชั้นวางเอกสาร ($\bar{X}$ = 2.91, S.D. = 1.05) มีการเปลี่ยนป้ายประกาศหรือป้ายนิเทศให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}$ = 2.89, S.D. = .88) มีการดูแล การจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X}$ = 2.87, S.D. = .90) มีการสำรวจโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง เพื่อการปรับปรุงและซ่อมแซม ($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = .95) มีการปรับเปลี่ยนมุมต่างๆ ในห้องเรียนเพื่อให้หน้าเรียน ($\bar{X}$ = 2.78, S.D. = .91) ตามลำดับ ยกเว้น ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = .84) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านจิตภาพ โดยรวมและรายข้อ

ด้านจิตภาพ	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	3.31	.77	ปานกลาง
2 นักเรียนจะได้รับแรงเสริมทางบวกจากครูผู้สอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการให้กำลังใจ	3.30	.83	ปานกลาง
3 ครูผู้สอนจะนำผลงานของนักเรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียน เพื่อให้เจ้าของผลงานเกิดความภาคภูมิใจ	2.85	.87	ปานกลาง
4 นักเรียนจะรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกลงโทษทันทีที่มีความผิด	2.92	.92	ปานกลาง
5 ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ทำให้นักเรียนยอมรับนับถือปฏิบัติตามคำสั่งในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.46	.81	ปานกลาง
6 สภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้	3.22	.86	ปานกลาง
7 ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.28	.76	ปานกลาง
8 บรรยากาศในห้องเรียนมักทำให้นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดไม่อยากเรียน	2.91	.95	ปานกลาง
9 เมื่อเริ่มต้นเรียนในแต่ละรายวิชา ครูมีเทคนิคในการดึงความสนใจในการเรียนของนักเรียน	3.16	.82	ปานกลาง
10 ครูผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน	3.26	.79	ปานกลาง
รวม	3.17	.42	ปานกลาง

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์พบว่า บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีบรรยากาศการเรียนรู้ด้านจิตภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.17$, S.D. = .42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ทำให้นักเรียนยอมรับนับถือปฏิบัติตามคำสั่งในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.46$, S.D. = .81) นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ($\bar{X}=3.31$, S.D. = .77) นักเรียนจะได้รับแรงเสริมทางบวกจากครูผู้สอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการให้กำลังใจ ($\bar{X}=3.30$, S.D. = .83) ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.28$, S.D.=.76) ครูผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X}=3.26$, S.D.=.79) สภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ($\bar{X}=3.22$, S.D. = .86) เมื่อเริ่มต้นเรียนในแต่ละรายวิชา ครูมีเทคนิคในการดึงความสนใจในการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}=3.16$, S.D. = .82) นักเรียนจะรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกลงโทษทันทีที่มีความผิด ($\bar{X}=2.92$, S.D. = .92) บรรยากาศในห้องเรียนมักทำให้นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดไม่อยากเรียน ($\bar{X}=2.91$, S.D. = .95) ครูผู้สอนจะนำผลงานของนักเรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียน เพื่อให้เจ้าของผลงานเกิดความภาคภูมิใจ($\bar{X}=2.85$, S.D. = .87) ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศการเรียนรู้ใน โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ

ด้านสังคม	n = 302		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1 นักเรียนได้มีโอกาสแนะนำตนเองให้เพื่อนๆ รู้จักในวันเปิดเรียนวันแรก	3.55	.94	มาก
2 นักเรียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในทุกๆ เรื่อง ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน	3.22	.80	ปานกลาง
3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	3.39	.75	ปานกลาง
4 ในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเน้นให้นักเรียนมีความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน	3.51	.83	มาก
5 เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในห้องเรียน ครูผู้สอนจะไกล่เกลี่ยเพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกคน	3.43	.87	ปานกลาง
6 ครูผู้สอนสั่งให้นักเรียนหยุดคุยในขณะที่ทำการสอน นักเรียนจะปฏิบัติตามทันที	3.28	.91	ปานกลาง

ตาราง 14 (ต่อ)

	ด้านสังคม	n = 302		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
7	เมื่อนักเรียนซักถามข้อสงสัยปัญหาในขณะที่ครูสอน ครูจะให้ความสนใจและเต็มใจตอบข้อสงสัยนั้น	3.44	.86	ปานกลาง
8	นักเรียนมักทำสีหน้าเบื่อหน่าย เมื่อครูเริ่มต้นบทเรียน หรือมอบหมายงานเมื่อจบบทเรียน	2.92	.89	ปานกลาง
9	เมื่อนักเรียนทำความผิดครูผู้สอนจะอธิบายให้เข้าใจ ก่อนลงโทษตามข้อตกลง	3.29	.81	ปานกลาง
10	ครูผู้สอนจะรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	3.61	.90	มาก
	รวม	3.36	.48	ปานกลาง

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์พบว่า บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีบรรยากาศการเรียนรู้ด้านสังคม
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อนักเรียนซักถามข้อสงสัยปัญหาใน
ขณะที่ครูสอนครูจะให้ความสนใจและเต็มใจตอบข้อสงสัยนั้น ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .86) เมื่อมีความ
ขัดแย้งเกิดขึ้นในห้องเรียน ครูผู้สอนจะไกล่เกลี่ยเพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกคน ($\bar{X} = 3.43$, S.D.
= .87) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อให้ นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและรู้จักแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกัน ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .75) เมื่อนักเรียนทำความผิดครูผู้สอนจะอธิบายให้เข้าใจก่อน
ลงโทษตามข้อตกลง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = .81) ครูผู้สอนสั่งให้นักเรียนหยุดคุยในขณะที่ทำการสอน
นักเรียนจะปฏิบัติตามทันที ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = .91) นักเรียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในทุกๆ เรื่อง
ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = .80) นักเรียนมักทำสีหน้าเบื่อหน่าย เมื่อครูเริ่มต้น
บทเรียนหรือมอบหมายงานเมื่อจบบทเรียน ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = .89) ตามลำดับ ยกเว้น ครูผู้สอนจะ
รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .90) นักเรียนได้มีโอกาสแนะนำ
ตนเองให้เพื่อนๆ รู้จักในวันเปิดเรียนวันแรกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .94) และในกิจกรรม
การเรียนรู้ ครูเน้นให้นักเรียนมีความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D.
= .83) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตาราง 15 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

บรรยากาศการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y
X ₁	.168*	.305*	.218*	.282*
X ₂	-.163*	-.163*	-.213*	-.225*
X ₃	.191*	.321*	.339*	.351*
X ₄	.170*	.270*	.096	.218*
X ₅	.275*	.5487*	.543*	.537*
X	.197*	.4394*	.293*	.360*

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .360$) โดยพิจารณารายด้าน พบว่า แบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .537$) แบบฟังพา (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .351$) แบบอิสระ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .282$) แบบแข่งขัน (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .218$) ตามลำดับ ส่วน แบบหลีกเลี่ยง (X₂) มีความสัมพันธ์ทางลบ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีขั้นตอนและผลการศึกษาดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความมุ่งหมายทั่วไปของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 34 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,384 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ห้องเรียน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่; และมอร์แกน (Krejcie; and Morgan. 1970: 607 - 610) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนแต่ละระดับชั้น (Strata) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 302 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างและพัฒนา เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ได้แก่ เพศ และระดับชั้นเรียน มี ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยแบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 5 แบบ คือ แบบอิสระ แบบหลักเลียง แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยแบ่งบรรยากาศการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

จากแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective congruence) ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งฉบับเท่ากับ .73 และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งฉบับเท่ากับ .75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ตามวิธีการ และขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามแก่ครูที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงให้ครูประจำชั้นเข้าใจในวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับ และขอความร่วมมือในการอธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเข้าใจ เพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 โดยไปรับด้วยตนเอง จำนวน 302 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล

ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งพบว่า มีความสมบูรณ์สามารถใช้ในการวิเคราะห์ได้ทุกฉบับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows โดยวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

2.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 กลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 302 คน เป็นเพศชาย 120 คน เพศหญิง 182คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 153 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 149 คน

2. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ แบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน แบบหลีกเลี่ยง

2.1 แบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันได้เรียนรู้ในชั้นเรียน มากกว่าศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน ฉันสนุกและพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ฉันเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ไม่ว่างานนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ก็ตาม ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนให้เสร็จก่อนกำหนด ในเวลาเรียน ฉันชอบที่จะนั่งเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนดี ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในการเรียนฉันชอบเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุด ฉันจะทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ ยกเว้น ฉันคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ทำให้ฉันเกิดการเรียนรู้ และ ฉันเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการจะเรียนรู้จากครู และเพื่อนอยู่ในระดับมาก

2.2 แบบอิสระโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันชอบจัดการเรียนเองโดยไม่ต้องมีใครมาบงการ ฉันจะเลือกเรียนในสิ่งที่ฉันคิดและตัดสินใจเอง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเห็นของผู้อื่น ถ้ามีประเด็นในบทเรียนที่ฉันสนใจ ฉันจะไปค้นคว้าเพิ่มเติม ฉันสามารถตัดสินใจเองได้ว่าเนื้อหาวิชาตอนใดสำคัญ ฉันศึกษาหรือทำรายงานในแต่ละวิชาด้วยตนเอง ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยวิธีของตนเองโดยไม่ทำตามใคร ฉันเชื่อมั่นในความสามารถของฉันในการเรียนรู้สาระสำคัญในแบบเรียน ฉันชอบที่จะศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเอง ตามลำดับ ยกเว้น ฉันชอบคิดและทำอะไรด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่ในระดับมาก และฉันมักจะอ่านหรือศึกษาแบบเรียนมาล่วงหน้าก่อนที่ครูจะอธิบายให้ฟังอยู่ในระดับน้อย

2.3 แบบพึ่งพาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อฉันทำงานที่ครูมอบหมายไม่ได้ ฉันจะถามครู ฉันรู้สึกว่าคุณสมบัติที่ปรากฏในหนังสือหรือจากการอธิบายของครูนั้นถูกต้องเสมอ ฉันสามารถเรียนรู้สิ่งที่หายากและสำคัญได้โดยการทำตามคำแนะนำของครู ฉันคิดว่าการอภิปรายมากเกินไปในชั้นเรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ครบตามหลักสูตร ฉันคิดว่าการเรียนจากตำราและการบรรยายของครูเพียงพอแล้ว ถ้าครูให้นักเรียนเรียนตามใจชอบ ฉันจะถือว่าครูไม่ได้ทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้อง ฉันจะไม่คิดหรือติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ถ้าปัญหาเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในหนังสือหรือครูไม่ได้กล่าวถึง ยกเว้น ถ้าฉันไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน ฉันจะพยายามถามเพื่อนเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ฉันยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูกำหนด และฉันสนุกที่จะเรียนวิชาต่างๆ เมื่อครูจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก

2.4 แบบแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันตั้งใจเรียน และพยายามทำ

คะแนนได้ดีกว่าเพื่อนๆ ฉันพอใจเมื่อฉันสามารถตอบปัญหาหรือคำถามได้ก่อนเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ฉันพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีหรือเร็วกว่าเพื่อนๆ ฉันต้องการรู้ว่าเพื่อนคนอื่นๆ ได้คะแนนอยู่ในระดับใดเพื่อจะได้ทำคะแนนครั้งต่อไปให้เหนือกว่า ฉันชอบกิจกรรมการเรียนที่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือระหว่างบุคคลเพราะจะทำให้เกิดความพยายามในการเอาชนะ ฉันต้องเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดี ฉันเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดีกว่าเพื่อน ในระหว่างการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อให้เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของฉัน ตามลำดับ ยกเว้น ฉันคิดว่าการเรียนให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก และ ฉันคิดว่าจะไม่เกิดผลดีต่อตนเอง ถ้าให้เพื่อนยืมสมุดจดงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ก่อนสอบอยู่ในระดับน้อย

2.5 แบบหลีกเลียงโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ฉันเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ฉันพยายามไม่สบตาครู เพราะกลัวว่าครูจะเรียกให้ตอบคำถาม ฉันมาเรียนเพียงเพื่อให้สอบผ่านหรือจบตามหลักสูตรเท่านั้น ในเวลาเรียนฉันมักจะไม่ตั้งใจเรียน ฉันจำใจต้องเข้าชั้นเรียนมากกว่าความรู้สึกที่ต้องการอยากเข้าชั้นเรียน ฉันเบื่อและไม่สนใจเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน ฉันไม่สนใจที่จะเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ จากชั้นเรียน ตามลำดับ ยกเว้นฉันจะดีใจเมื่อทราบว่าครูไม่มาสอนหรือมีการงดการเรียน เมื่อฉันมีแบบฝึกหัดที่ต้องทำมากหรือยากกว่าปกติฉันมักจะไม่ทำหรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น และวิชาที่ฉันเรียนไม่ได้ทำให้ฉันเกิดความสนใจอย่างแท้จริงอยู่ในระดับปานกลาง

3. บรรยากาศการเรียนรู้นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยากาศการเรียนรู้นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสังคม ด้านจิตภาพ ด้านกายภาพ

3.1 ด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อนักเรียนซักถามข้อสงสัยปัญหา ในขณะที่ครูสอนครูจะให้ความสนใจและเต็มใจตอบข้อสงสัยนั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในห้องเรียน ครูผู้สอนจะไกล่เกลี่ยเพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกคน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เมื่อนักเรียนทำความผิดครูผู้สอนจะอธิบายให้เข้าใจก่อนลงโทษตามข้อตกลง ครูผู้สอนสั่งให้นักเรียนหยุดคุยในขณะที่ทำการสอน นักเรียนจะปฏิบัติตามทันที นักเรียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในทุกๆ เรื่อง ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน นักเรียนมักทำสีหน้าเบื่อหน่าย เมื่อครูเริ่มต้นบทเรียนหรือมอบหมายงานเมื่อจบบทเรียน ตามลำดับ ยกเว้น ครูผู้สอนจะรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนได้มีโอกาสแนะนำตนเองให้เพื่อนๆ รู้จักในวันเปิดเรียนวันแรก และในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเน้นให้นักเรียนมีความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

3.2 ด้านจิตภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ทำให้นักเรียนยอมรับนับถือปฏิบัติตามคำสั่งในกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียนจะได้รับแรงเสริมทางบวกจากครูผู้สอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการให้กำลังใจ ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เมื่อเริ่มต้นเรียนในแต่ละรายวิชา ครูมีเทคนิคในการดึงความสนใจในการเรียนของนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกลงโทษทันทีที่มีความผิด บรรยากาศในห้องเรียนมักทำให้นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดไม่อยากเรียน ครูผู้สอนจะนำผลงานของนักเรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียน เพื่อให้เจ้าของผลงานเกิดความภาคภูมิใจ ตามลำดับ

3.3 ด้านกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ นักเรียนได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศและมุมต่างๆ ในห้องเรียน สีผนังและเพดานห้องเรียน เป็นสีอ่อนให้ความสดใสแจ่มใสสร้างบรรยากาศให้อยากเรียน มีการจัดวางโต๊ะ ตู้และชั้นวางของโดยไม่ทำให้ห้องแคบไม่บังทิศทางลม ถ้าห้องเรียนมีกลิ่นอับ นักเรียนจะช่วยทำความสะอาดและขจัดกลิ่นอับให้หมดไปในห้องเรียนไม่มีสิ่งของประดับตกแต่งใดๆ นอกจากโต๊ะ เก้าอี้ ตู้และชั้นวางเอกสาร มีการเปลี่ยนป้ายประกาศหรือป้ายนิเทศให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน มีการดูแล การจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการสำรวจโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง เพื่อการปรับปรุงและซ่อมแซม มีการปรับเปลี่ยนมุมต่างๆ ในห้องเรียนเพื่อให้หน้าเรียน ตามลำดับ ยกเว้น ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในระดับมาก

4. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณารายด้าน พบว่า แบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง แบบฟังพา (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง แบบอิสระ (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ แบบแข่งขัน (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วน แบบหลีกเลี่ยง (X_2) มีความสัมพันธ์ทางลบ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลจากข้อมูลค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ แบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง แสดงว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการแสดงพฤติกรรมในแต่ละแบบอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา เปลี่ยนแปลงหลักสูตร การศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกกระบวนการคิด การสังเกต การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ การ จำแนก จัดหมวดหมู่ และประเมินผลงานออกมา มีการเน้นทักษะการปฏิบัติตามกระบวนการ โดยใช้ กิจกรรมกลุ่ม เพื่อสร้างการทำงานร่วมกัน ฝึกการอยู่ร่วมกัน ฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล และ ผล สร้างทางเลือก ประเมินทางเลือก เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างรอบคอบ ถูกต้อง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544: 21 – 22) ที่ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณใช้การคิดอย่างสร้างสรรค์ แต่เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากที่ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยกระบวนการดังกล่าวข้างต้น จึงต้องมีการฝึก และยัง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพราะนักเรียนต้องการ เรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน และมีความรู้สึกรู้ว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักเรียนต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ กิจกรรมบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลองซึ่งต้องใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มทั้งสิ้น เพื่อให้เกิด ความร่วมมือกันให้เกิดผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และตรงกับข้อค้นพบของการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การเรียนให้ได้ด้นั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ ชัดเจน นักเรียนเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน เรียนรู้จากครูผู้สอน และคิดเห็นว่า จะทำให้เกิดการเรียนรู้สำหรับตนเองมากที่สุด และเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องเรียน นักเรียนก็จะพยายามถาม เพื่อนเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคน อื่น นักเรียนจึงแสดงพฤติกรรมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีความเข้าใจในระบบการ เรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการสื่อสารที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ นอกห้องเรียน แต่นักเรียนก็ยังให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนใน ห้องเรียน ต้องการการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโดยเฉพาะสังคมห้องเรียนที่เป็นวิถีชีวิต ของนักเรียนที่จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งซึ่งถูกต้อง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะนำไปใช้ต่อไปใน อนาคต ไม่ว่าจะเป็นในมหาวิทยาลัย หรือในวิถีชีวิตของการทำงาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544: 46 – 53) ที่ให้แนวทางองค์ประกอบ พื้นฐานของการเรียนประกอบด้วย การช่วยเหลือ การมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม ใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม แต่เมื่อมองว่าอยู่ในระดับใดปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่านักเรียนมีความพยายามในการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจัดให้กับ นักเรียน แต่ในบางเรื่อง เช่น การมอบหมายงานให้นักเรียน หรือการเข้าชั้นเรียนเพื่อให้เกิดการ

เรียนรู้เป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจและสนใจน้อย เพราะการแสวงหาความรู้ในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องเรียนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น มีความรู้ต่างๆ อีกมากมาย และวิธีการหาข้อมูลเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเอง ก็จะมีหลายวิธีที่สามารถทำได้ง่ายในปัจจุบันนี้คืออินเทอร์เน็ต จึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้กับนักเรียนในห้องเรียนเป็นเรื่องที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมกันไม่เต็มที่เท่าที่ควร เพราะความคิดเห็นและความเข้าใจของนักเรียนมีความเห็นไม่ตรงกับการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน และครูผู้สอนบางคน ยังยึดติดกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนหาเนื้อหาการสอนตามความถนัดและความเข้าใจของครูโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการเรียนรู้ของนักเรียน และการก้าวหน้าทางด้านความรู้ที่ทันสมัยในเชิงวิชาการ

นอกจากนี้งานวิจัยของ วิกานดา แสหนะวิสุข (2539: 84) พบว่า นักเรียนจะมีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์สูง รวมทั้งมีลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมกัน คือ แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบอิสระ อาจเป็นเพราะตามธรรมชาติบุคคลต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม จึงต้องมีการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีบุคคลมากมาย มีความแตกต่างทั้งนิสัย ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ พื้นฐานทางครอบครัว ดังนั้นการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงเป็นการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นความเป็นจริงของสังคมที่นักเรียนสัมผัสได้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2. บรรยาการการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยาการการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสังคม ด้านจิตภาพ ด้านกายภาพ แสดงว่า ด้านสังคมจะอยู่ในระดับปานกลางแต่ก็มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านจิตภาพ และด้านกายภาพ อาจเป็นเพราะ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการสร้างบรรยาการในห้องเรียน ควรมีการมุ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังครู ครูเอาใจใส่นักเรียน ให้ความร่วมมือกันและกัน

ดังนั้นบุคคลที่จะทำให้เกิดบรรยาการที่ดีด้านสังคม คือ ตัวครูผู้สอนจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ด้วยการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ ทัศนคติ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด สอดคล้องกับสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541: 20) กล่าวว่า iva การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีในตัวนักเรียนที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ในบรรยาการและสภาพแวดล้อมที่สงบ ปราศจากความกังวลใจ มีแต่ความอบอุ่นใจและความเป็นกัลยาณมิตรถ้วนทั่วทุกคนที่เกี่ยวข้อง และทวีศิลป์ สารเสน (2544: 25) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎระเบียบก็คือครูผู้สอน ถ้าหากครูผู้สอนมีความเชื่อว่านักเรียนมีลักษณะเป็นคนขี้เกียจไม่รับผิดชอบ ก็จะออกกฎระเบียบเข้มงวด แต่ถ้าครูผู้สอนมีความเชื่อว่านักเรียนเป็นคนขยัน มีความรับผิดชอบ ก็จะให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวก กฎระเบียบก็จะสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

นักเรียนมองระดับความเป็นจริงในบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง เพราะครูผู้สอนเริ่มมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และบุคลิกภาพ แต่ด้วยอายุ และวัยที่แตกต่างกันมาก ทำให้การสร้างปฏิสัมพันธ์ ในด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมมือกันทำกิจกรรมการเรียนการสอน การซักถามข้อสงสัย การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การยอมรับในเหตุผล ซึ่งกันและกัน การช่วยกันแก้ไขปัญหา การขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือ ความต้องการและความเข้าใจของนักเรียน ทั้งที่ครูผู้สอนก็ได้จัดการสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว แต่นักเรียนยังคิดเห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2550: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของนักเรียนทุกด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และสมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ (2548: บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนมีความเห็นต่อบรรยากาศการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกัน

การที่นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความเจือปนน้อยที่สุด ทั้งที่ผู้บริหารและครูผู้สอนได้จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นสภาพห้องเรียน อาคารสถานที่ การจัดทำป้ายนิเทศ สีผนังห้อง การทำความสะอาด การขจัดกลิ่นอับ และ การจัดสภาพห้องเรียนที่พร้อมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ในความเข้าใจ หรือ ความคาดหวังของนักเรียน น่าจะมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน อย่างเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์แบบโน้ตบุ๊กส์ เครื่อง LCD โปรเจคเตอร์ หรือระบบการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การจัดพิมพ์เอกสารที่ได้จากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แต่โรงเรียนยังขาดความพร้อมในการจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนยังมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่เป็นตามความต้องการของนักเรียน จึงแสดงความคิดเห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง ทั้งที่จริงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ผู้บริหารและครูผู้สอนจัดให้กับนักเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียนแล้ว

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ การยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และ มีการแนะนำตนเองให้เพื่อนๆ รู้จักในวันเปิดเรียนวันแรกมีระดับความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก เพราะว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพอาคารและห้องเรียนที่เน้นการให้แสงสว่างที่เพียงพอต่อการเห็นของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นแสงจากหลอดไฟ และแสงสว่างตามธรรมชาติก็ตาม ส่วนการยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอยู่แล้ว เพราะการที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นเท่ากับเป็นการฝึกให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล และการแนะนำตัวของนักเรียนในวันเปิดเรียนวันแรกเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนด้วยกันเป็นสิ่งที่ดีในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

3. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ (2548: บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ส่วนแบบหลักเลียงมีความสัมพันธ์ทางลบ เป็นไปตามพฤติกรรมของนักเรียนปกติที่จะหลักเลียงการแสดงออกในทางที่ไม่ดี เช่น ไม่ตั้งใจเรียน โดนบังคับให้มาเรียน ไม่ทำงานส่งครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิกานดา แสนทวีสุข (2539: 84) ที่พบว่า นักเรียนแผนการเรียน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีแบบการเรียนรู้แบบหลักเลียงและแบบแข่งขันอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าแบบการเรียนรู้อื่นๆ แบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา และแบบอิสระ อยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น อยากค้นคว้า ทำกิจกรรมอย่างมีความสุข ไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนจนไม่ยอมทำแบบฝึกหัดหรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น ซึ่งตรงกับการจัดบรรยากาศด้านจิตภาพที่ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2545: 5 – 9) กล่าวถึง บรรยากาศด้านจิตภาพหรือบรรยากาศทางด้านจิตใจ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น นักเรียนกับนักเรียน และครูผู้สอนกับนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน ปราศจากการตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี ถ้ามีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว พฤติกรรมหลักเลียงของนักเรียนก็จะไม่เกิดขึ้น การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะดำเนินไปอย่างราบรื่นได้

ส่วนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ด้านบวกนั้น เป็นไปตามพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนว่านักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบที่จะเรียนในชั้นเรียนมากกว่าศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน ชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนให้เสร็จด้วยความเต็มใจ ดังนั้นการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ต้องมีการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูผู้สอนต้องยอมรับว่านักเรียนมีความสามารถในการงานที่ได้รับมอบหมายไม่ว่าจะเป็นการทำรายงาน หรือศึกษาเนื้อหาได้ด้วยตนเองแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนเพ็ญ สุขสมาน (2549: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนโดยมีเจตคติต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของ

ครูผู้สอนสูงสุด และทวีศิลป์ สารเสน (2544: 25) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ด้านสังคมเป็น สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ถ้าครูผู้สอนมีความ เชื่อว่านักเรียนเป็นคนขยัน มีความรับผิดชอบ การกำหนดระเบียบมีลักษณะที่ให้การสนับสนุน อำนาจความสะดวก และให้เสรีภาพ มีความเป็นประชาธิปไตย กฎระเบียบมีความสัมพันธ์เป็นมิตร มีความเป็นกันเอง มีความร่วมมือกัน พังความคิดเห็นกันและกัน และ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2544: 20) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีในตัวนักเรียนที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ใน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สงบ ปราศจากความกังวลใจ มีแต่ความอบอุ่นใจและความเป็น กัลยาณมิตรถ้วนทั่วทุกคนที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมตามแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต้องจัดสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ด้านกายภาพ ก็คือ สภาพของห้องเรียน ต้องมีความสะอาด ไม่มีกลิ่นอับ มีป้ายนิเทศ นักเรียนมีลักษณะนิสัยรักความ สะอาด ไม่ทิ้งขยะ ช่วยกันรักษาความสะอาดก็จะส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และประกอบกับ ด้าน จิตภาพที่ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศกระตือรือร้น ให้กำลังใจ ใช้วิธีการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว และมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียนและ นักเรียน ครูสร้างความเข้าใจเพื่อทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนให้เกิดความเข้าใจซึ่งกัน และกัน ไม่มองอีกฝ่ายด้วยทัศนคติที่ไม่ดีก็จะทำได้โดยง่าย

แต่การที่จะเน้นว่าจะจัดบรรยากาศด้านใดมากกว่ากันนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีข้อมูลว่า นักเรียนในความรับผิดชอบของตนนั้นมีแบบการเรียนรู้ที่แสดงพฤติกรรมอย่างไรก็จะจัดบรรยากาศ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน ก็จะประสบความสำเร็จก็คือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมีการ พัฒนาจากครูผู้สอนได้ตรงตามความแตกต่างและศักยภาพของนักเรียน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย แบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า แบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นแบบมีส่วนร่วมซึ่งตรงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต คือ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข การที่ต้องการให้เกิดคุณลักษณะของนักเรียนแบบมีส่วนร่วมนั้น สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต แต่ไม่ใช่เพียงนักเรียนฝ่ายเดียวที่ทำให้เกิดขึ้น ต้องมีบุคคลอีกบุคคลหนึ่งคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องร่วมกันจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนด้วย เลี้ยงร่วมมือ ร่วมใจกัน เพื่อให้เกิดผลโดยตรงกับนักเรียนมากที่สุด ส่วนแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงที่นักเรียน

ไม่ได้แสดงพฤติกรรมออกมาเพราะนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอยู่แล้วว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ดังนั้นถ้ามีนักเรียนแสดงพฤติกรรมหลักเลียงออกมา ในห้องเรียน 1 ห้องก็จะมีนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมแบบหลักเลียงที่ไม่เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนในห้อง จะเป็นนักเรียนส่วนน้อย หรือ เป็นบางคนเท่านั้น การที่ครูจะเอาใจใส่กับนักเรียนคนนี้หรือกลุ่มนี้ มากเป็นพิเศษ ก็จะเป็นผลดีสำหรับนักเรียน เพราะทำให้ครูทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน อาจจะเป็นปัญหาในการเรียนหรือปัญหาส่วนตัว ก็จะช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทีไม่ให้นักเรียนหาทางออกด้วยตนเอง อาจเป็นทางออกที่ผิดพลาด หรือ เติลิดไปกับสิ่งที่ไม่ดีได้

2. บรรยาการการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในระดับมากต่อไป อันจะส่งผลดีต่อนักเรียนในที่สุด

3. แบบการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยาการการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่า การที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบจะบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของนักเรียนในการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ดีสำหรับครูผู้สอนในการจัดบรรยาการการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคลหรือจะมองในภาพรวมเป็นห้องเรียนก็ได้ ดังนั้นครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยาการการเรียนรู้ว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกเพราะเมื่อครูผู้สอนจัดบรรยาการการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ จิตภาพ และ สังคม ให้สัมพันธ์กันทั้ง 3 ด้านไม่ใช่เน้นด้านใดด้านเดียว และต้องคำนึงถึงพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนตามแบบการเรียนรู้ไปด้วยก็จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในประเด็นแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอยู่แล้ว ควรจะศึกษาต่อไปว่ามีการจัดบรรยาการการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านอย่างไรที่จะช่วยสนับสนุนให้มีนักเรียนแสดงพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมได้มากที่สุด

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและบรรยาการการเรียนรู้ในโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ช่วงชั้นที่ 3 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). *กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียน (Learning Style)*.
กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2544). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543ก). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2543ข). *กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียน (Learning Style)*.
กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2545). *รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนีวัดความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อสังคมไทย*.
กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กอบกาญจน์ ตรีประสิทธิ์. (2529). *การศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และคณะ. (2545). *รายงานการวิจัย เรื่อง แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ขอนแก่น*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกษมศรี สุระสังข์. (2544). *แบบการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จันทนา พรหมศิริ. (2535). *แบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา ขนากกลาง. (2541). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของ
นักศึกษาโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏ*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์พิมพ์ สายสมร. (2537). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฑารัตน์ ทองทิพย์. (2549). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาภายใน
โรงเรียนเตรียมทหาร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ฉลอง จันทมาลา. (2530). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนวิชา ศิลปศึกษาของนักเรียนที่อยู่และไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางศิลปะการออกแบบ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ช่อทิพย์ ตระกูลสว่าง. (2545). ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ: แคนดิดมีเดีย.
- ชาญชัย อาจีนสมาจาร. (2544, เมษายน). บรรยากาศในชั้นเรียน. วารสารวิชาการ. 4(4): 42-53.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เชาว์ ลาวัลย์. (2536). การเปรียบเทียบแบบการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่าง กลุ่มที่มีความสามารถในการคิดวิจารณ์ฐานแตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ; และปรีชา วิหคโต. (2537). การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา, การ วิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงจันทร์ อันอาจ. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรง นิมมานพิสุทธิ์. (2535). การศึกษาแบบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศิลป์ สารเสน. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียน ในห้องเรียน ด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทิตนา แหมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทือน ทองแก้ว. (2538, ตุลาคม-ธันวาคม). การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่. สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123): 74 – 81.
- นภาพรณ ทองประเสริฐ. (2531). รายงานการวิจัย เรื่อง แบบการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- นันทวัน สังขะวร. (2541). รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- น้ำผึ้ง ปลั่งพงษ์พันธ์. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างผลการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภาวรรณ รัตนราวัลย์. (2533). การเปรียบเทียบแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปฏิกม พงษ์ประเสริฐ. (2550). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ ศิริรัชตพงษ์ และคนอื่น ๆ. (2531). การศึกษาสาเหตุของโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1-10 ลำดับแรก และ 1-10 ลำดับสุดท้ายของสำนักงานการมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี: สำนักงานการมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
- ประนอม ทวีกาญจน์. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมทางบ้านบรรยากาศในชั้นเรียนคุณภาพของการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่ม สปช. ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์. (2514). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความมุ่งมั่นในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพมหานคร: กราฟิการ์.

- ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล. (2524). *แบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรศรี บรรณกุลโรจน์. (2547). *ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรา จันทรา. (2539) *แบบการเรียนรู้ของเด็กปัญญาเลิศในโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พลวท.)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- พัชรี เกียรตินันท์วิมล. (2539). *การศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลและที่รับผลของแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพันธ์ เตชะคุปต์. (2545, กรกฎาคม). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. *วารสารการศึกษา กทม.* 25 (10): 4 – 11.
- ไพโรวรรณ แดงขาว. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ จันตะเสน. (2544). *การเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางอาชีพ และอัตมโนทัศน์ระหว่างนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. (2547, มกราคม-มีนาคม). *รูปแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาริต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค*. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 1(13): 67-68.
- รัชณี ชูศรีอ่อน. (2542). *ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ ปฏิสัมพันธ์แบบแม่กับลูก*. กรุงเทพฯ: แคนดิดมีเดีย.
- รัตน์จำเรียง เพชรแก้ว. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เรวดี โล่ห์ประเสริฐ. (2530). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. (2550 ก). รายงานผลการประชุมสัมมนา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- _____. (2550 ข). เอกสารธรรมนูญโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ลลนา พรหมสุวรรณ. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ลักษณี มีนะนันท์; และรุจิเรศ ธนุรักษ์. (2528). การศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลรามาริบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2542). แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิกานดา แสนทวิสุข. (2539). รูปแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2541). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณ บุนนาค. (2528). รายงานการวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชเรื่อง พฤติกรรมการเรียนและการสอนที่มีประสิทธิภาพในระดับมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร ศรีวิเชียร. (2539). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สมบุญ ภู่นวล. (2525). การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ. (2548). การศึกษาบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สวาท พลายแก้ว; และคนอื่นๆ. (2532). การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- สร้อยญา รุจิเรขเรืองรอง. (2539). รูปแบบการเรียนรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษากับความต้องการกิจกรรมฝึกอบรม. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 1. (2547). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. ราชบุรี. ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). ปฏิรูปการศึกษา: ตัวอย่างความสำเร็จจากประสบการณ์จริง. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก <http://www.onec.go.th/publication/veena/reform.pdf>.
- (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฟันนี่พับลิชชิง.
- สิริพร ดาวัน. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุขุมล อุดม. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุพล อนามัย. (2549). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัฒน์ เศรษฐกุล. (2537, เมษายน - มิถุนายน). แบบการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน. วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 24(2): 6.
- สุภารรณ พันธุ์จันทร์. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเกษตรกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตภาคเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2541, เมษายน). การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการเรียน. วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน. 8 (75): 25 – 20.
- อภิญา เจิมประไพ. (2538). องค์ประกอบบางประการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต บัณฑิตวิทยาลัย. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี. (2536). รูปแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การสอนคณิตศาสตร์). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- _____. (2545). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2552.
จาก <http://www.soutpaisallaw.th.gs/web-s/cin/ouy//.htm>.
- อัจฉรา ธรรมาภรณ์. (2531, ตุลาคม). แบบการเรียนรู้ขององค์ประกอบช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์. 10(5): 31-39.
- _____. (2545, กันยายน - ธันวาคม). ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู. วารสารสงขลา นครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สังคม. 8(3): 308-321.
- อัจฉรา สุขารมณ์; และอรพินท์ ชูชม. (2530). รายงานการวิจัย การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาภากรณ์ ศิริอาคเนย์. (2532). การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เอมอร จังศิริพรภรณ์. (2542, มกราคม - มิถุนายน). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยคริสเตียน. 5(1): 28-54.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2537). เอกสารประกอบคำสอน กพ 554: วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3th ed. New York: Harpper and Row.
- Cardle, M.R. (1966). *Thermal Environment and Learning*. Unpublished Doctoral Dissertation University of Iowa.
- Dunn, Robert A. (1981). *Management Science: A Practical Approach To decision Making*. New York: Macmillan Publishing.
- Friedman, Luccille T. (1984, August). Programmed Lessons in RPG Computer Programming for New York City High School Seniors. *Dissertaion Abstracts International*. 2(35); 799-A.

- Grasha, Anthony F.; & Reichmann, Sheryl. (1975). *Workshop Handout on Learning Style*. Ohio: University of Cincinnati.
- _____. (1980). *Psychology of Adjustment and Competence: An Applied Approach*. Winthrop Publishers, Inc. Cambridge, Massachusetts.
- Hunt, D.E. (1981, May). Learning Style and the Interdependence of Practice and Theory. *Phi Delta kappa*. 9(5): 647.
- Keefe, J.W. (1984, April). Learning Style. *National Association of Secondary School Principals*. 68(7): 61–63.
- Knirk, F.G. (1979). *Designing Productive Learning Environment Educational Technology*. New Jersey: Publications Englewood Cliffs.
- Kolb, David A. (1981). *The Organizational Behavior Reader*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs.
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Daryle W. (1970, August). Determining Sample Size of Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 607-610.
- Lex, J.J. (1975, May). .Attitude Change of Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamic. *Dissertation Abstracts International*. 33(8): 6093-A.
- Lawrenz, Frances. (1976, July). Student Perception of the Classroom Learning Environment In Biology, Chemistry, and Physics. *Journal of Research in Science Teaching*. (13): 315 – 323.
- McCarthy, Bernice. (1987). *The 4 MAT System: Teaching to Learning Style with Right-left Mode Techniqnition*. Barrington, LI: Excal.
- Maddox, Harry. (1965). *How to study*. London: The English Language Book Society.
- Mann, Richard D.; & others. (1970). *The college Classroom: Conflict Change and Learning*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Melone, R.A. (1987, September). The Relationship Between The level of Cognitive Deveopment and Learning Style of the Emerging Adolescent. *Dissertation Abstracts International*. 48: 60-A.
- Shartle-Garlotto, May K. (1992). *A Coparative Analysis of the Students Enrolled in the Apprenticeship Program of the General Studies Curriculum at a Comprehensive Community College*. (CD-Rom). Abstract from: ProQuest File: Dissertation Abstract Item: 9206914.

- Staton-Cross, D.L. (1989, August). Relationship of Learning Style, Learning Preference and Learning Autonomy Among Adult Learners in two Associate Degree Nursing Program: Tradition and Nontraditional. *Dissertation Abstracts International*. 50(2): 498.
- Zimmerman, B.J.; & Matinez-Pons, M. (1988, June). Construst Validation of a Strategy Model of Student Self-Regulated Learning. *Journal of Education Psychology*, 80 (3): 284-290.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. แบบสอบถาม ฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 – 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

3. แบบการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของนักเรียนในการจัดการเกี่ยวกับการเรียน ซึ่งแตกต่างกันตามสติปัญญา ลักษณะเฉพาะของนักเรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม

4. บรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านจิตภาพ และด้านสังคม

5. ข้อมูลที่ได้จะสรุปผลออกมาเป็นภาพรวม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนแต่ประการใด โปรดแสดงความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง และตอบข้อคำถามในแบบสอบถามทุกข้อ ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปใช้ในการปรับปรุงและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยคำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของนักเรียนและยังเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

นางนวลวรรณ คำวงษา

นิสิตปริญญาโทภาคพิเศษ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. ระดับชั้น

☐

มัธยมศึกษาปีที่ 5

☐

มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่านักเรียนมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังระดับพฤติกรรมของแบบการเรียนรู้

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	แบบการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
0	ในเวลาเรียนฉันไม่ค่อยตั้งใจเรียน		✓			
00	ฉันยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูกำหนดขึ้น				✓	

คำอธิบายตัวอย่าง

ข้อ (0) แสดงว่า นักเรียนพิจารณาเห็นว่า ในเวลาเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ค่อยตั้งใจเรียนอยู่ในระดับน้อย

ข้อ (00) แสดงว่า นักเรียนพิจารณาเห็นว่านักเรียนยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูกำหนดขึ้นอยู่ในระดับมาก

ข้อ	แบบการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ฉันชอบที่จะศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเอง					
2	ฉันจะเลือกเรียนในสิ่งที่ฉันคิดและตัดสินใจเอง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเห็นของผู้อื่น					
3	ฉันสามารถตัดสินใจเองได้ว่าเนื้อหาวิชาตอนใดสำคัญ					
4	ฉันเชื่อมั่นในความสามารถของฉันในการเรียนรู้สาระสำคัญในแบบเรียน					
5	ฉันมักจะอ่านหรือศึกษาแบบเรียนมาล่วงหน้าก่อนที่ครูจะอธิบายให้ฟัง					
6	ฉันศึกษาหรือทำรายงานในแต่ละวิชาด้วยตนเอง					
7	ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยวิธีของฉันเองโดยไม่ทำตามใคร					
8	ฉันชอบจัดการเรียนเองโดยไม่ต้องมีใครมาบงการ					
9	ถ้ามีประเด็นในบทเรียนที่ฉันสนใจ ฉันจะไปค้นคว้าเพิ่มเติม					
10	ฉันชอบคิดและทำอะไรด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น					
11	ในเวลาเรียนฉันมักจะไม่มีตั้งใจเรียน					
12	ฉันจำใจต้องเข้าชั้นเรียนมากกว่าความรู้สึกที่ต้องการอยากเข้าชั้นเรียน					
13	วิชาที่ฉันเรียนไม่ได้ทำให้ฉันเกิดความสนใจอย่างแท้จริง					
14	ฉันเบื่อและไม่สนใจเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน					
15	ฉันจะดีใจเมื่อทราบว่าครูไม่มาสอนหรือมีการงดการเรียน					
16	ฉันเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
17	ฉันมาเรียนเพียงเพื่อให้สอบผ่านหรือจบตามหลักสูตรเท่านั้น					
18	ฉันพยายามไม่สบตาครู เพราะกลัวว่าครูจะเรียกให้ตอบคำถาม					
19	ฉันไม่สนใจที่จะเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ จากชั้นเรียน					
20	เมื่อฉันมีแบบฝึกหัดที่ต้องทำมากหรือยากกว่าปกติ ฉันมักจะไม่ว่างหรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น					

ข้อ	แบบการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
21	ถ้าครูให้นักเรียนเรียนตามใจชอบ ฉันจะถือว่าครูไม่ได้ทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้อง					
22	ฉันยอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูกำหนดขึ้น					
23	เมื่อฉันทำงานที่ครูมอบหมายไม่ได้ ฉันจะถามครู					
24	ฉันรู้สึกว่าคุณที่ปรากฏในหนังสือหรือจากการอธิบายของครูนั้นถูกต้องเสมอ					
25	ถ้าฉันไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน ฉันจะพยายามถามเพื่อนเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน					
26	ฉันจะไม่คิดหรือติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ถ้าปัญหาเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในหนังสือหรือครูไม่ได้กล่าวถึง					
27	ฉันคิดว่าการอภิปรายมากเกินไปในชั้นเรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ครบตามหลักสูตร					
28	ฉันสนุกที่จะเรียนวิชาต่าง ๆ เมื่อครูจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ					
29	ฉันคิดว่าการเรียนจากตำราและการบรรยายของครูเพียงพอแล้ว					
30	ฉันสามารถเรียนรู้สิ่งที่หายากและสำคัญได้โดยการทำตามคำแนะนำของครู					
31	ฉันคิดว่าการเรียนให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน					
32	ฉันเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดีกว่าเพื่อน					
33	ในระหว่างการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อให้เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของฉัน					
34	ฉันพอใจเมื่อฉันสามารถตอบปัญหาหรือคำถามได้ก่อนเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน					
35	ฉันคิดว่าจะไม่เกิดผลดีต่อตนเอง ถ้าให้เพื่อนยืมสมุดจดงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ก่อนสอบ					

ข้อ	แบบการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
36	ฉันตั้งใจเรียน และพยายามทำคะแนนได้ดีกว่าเพื่อน ๆ					
37	ฉันต้องเรียนแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ได้คะแนนดี					
38	ฉันต้องการรู้ว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ได้คะแนนอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้ทำคะแนนครั้งต่อไปให้เหนือกว่า					
39	ฉันพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีหรือเร็วกว่าเพื่อน ๆ					
40	ฉันชอบกิจกรรมการเรียนที่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือระหว่างบุคคลเพราะจะทำให้เกิดความพยายามในการเอาชนะ					
41	ในการเรียนฉันชอบเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุด					
42	ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
43	ฉันได้เรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน					
44	ฉันเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการจะเรียนรู้จากครูและเพื่อน					
45	ฉันสนุกและพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
46	ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนให้เสร็จก่อนกำหนด					
47	ฉันคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้ฉันเกิดการเรียนรู้					
48	ฉันเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ไม่ว่างานนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ก็ตาม					
49	ในเวลาเรียน ฉันชอบที่จะนั่งเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนดี					
50	ฉันจะทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้มีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด ในการเรียนการสอน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเป็นจริงหลังข้อความ

ข้อ	บรรยากาศการเรียนรู้	ระดับความเป็นจริง				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ด้านกายภาพ มีการดูแล การจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย					
2	มีการจัดวางโต๊ะ ตู้และชั้นวางของโดยไม่ทำให้ห้องแคบ ไม่บังทิศทางลม					
3	มีการปรับเปลี่ยนมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนเพื่อให้น่าเรียน					
4	มีการสำรวจโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง เพื่อการปรับปรุงและซ่อมแซม					
5	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ					
6	มีการเปลี่ยนป้ายประกาศหรือป้ายนิเทศให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน					
7	นักเรียนได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศและมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน					
8	ในห้องเรียนไม่มีสิ่งของประดับตกแต่งใด ๆ นอกจากโต๊ะ เก้าอี้ ตู้และชั้นวางเอกสาร					
9	ถ้าห้องเรียนมีกลิ่นอับ นักเรียนจะช่วยทำความสะอาดและขจัดกลิ่นอับให้หมดไป					
10	สีผนังและเพดานห้องเรียน เป็นสีอ่อนให้ความสดชื่น แจ่มใสสร้างบรรยากาศให้อยากเรียน					
11	ด้านจิตภาพ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู					
12	นักเรียนจะได้รับแรงเสริมทางบวกจากครูผู้สอนตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการให้กำลังใจ					

ข้อ	บรรยากาศการเรียนรู้	ระดับความเป็นจริง				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
13	ครูผู้สอนจะนำผลงานของนักเรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียน เพื่อให้เจ้าของผลงานเกิดความภาคภูมิใจ					
14	นักเรียนจะรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกลงโทษทันทีที่มีความผิด					
15	ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ทำให้นักเรียนยอมรับนับถือปฏิบัติตามคำสั่งในกิจกรรมการเรียนการสอน					
16	สภาพแวดล้อมของห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้					
17	ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน					
18	บรรยากาศในห้องเรียนมักทำให้นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดไม่อยากเรียน					
19	เมื่อเริ่มต้นเรียนในแต่ละรายวิชา ครูมีเทคนิคในการดึงความสนใจในการเรียนของนักเรียน					
20	ครูผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน					
21	ด้านสังคม นักเรียนได้มีโอกาสแนะนำตนเองให้เพื่อน ๆ รู้จักในวันเปิดเรียนวันแรก					
22	นักเรียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในทุก ๆ เรื่อง ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน					
23	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน					
24	ในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเน้นให้นักเรียนมีความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน					
25	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในห้องเรียน ครูผู้สอนจะไกล่เกลี่ยเพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกคน					
26	ครูผู้สอนสั่งให้นักเรียนหยุดคุยในขณะที่ทำการสอน นักเรียนจะปฏิบัติตามทันที					

ข้อ	บรรยายาการเรียนรู้	ระดับความเป็นจริง				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
27	เมื่อนักเรียนซักถามข้อสงสัยปัญหาในขณะที่ครูสอนครูจะให้ความสนใจและเต็มใจตอบข้อสงสัยนั้น					
28	นักเรียนมักทำสีหน้าเบื่อหน่าย เมื่อครูเริ่มต้นบทเรียนหรือมอบหมายงานเมื่อจบบทเรียน					
29	เมื่อนักเรียนทำความผิดครูผู้สอนจะอธิบายให้เข้าใจก่อนลงโทษตามข้อตกลง					
30	ครูผู้สอนจะรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					

ขอขอบคุณที่นักเรียนให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์	อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง	กรรมการบริหารหลักสูตร การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.วิชาญ เลิศลพ	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
นายสุรัชย์ ทองทวี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
นายสมศักดิ์ ศรีประสิทธิ์	รองผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ภาคผนวก ค

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเพื่อวิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางนวลวรรณ คำวงษา
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤษภาคม 2495
สถานที่เกิด	เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 101/5	ซอยชุมชนชวนชื่น ถนนบางกอกน้อย-ตลิ่งชัน อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี 54 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10320
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2510	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนสายประสิทธิ์วิทยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2515	ประโยควิชาชีพ (ปวช.) วิชาเอกการขาย จาก จารุพณิชยการ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2518	ประโยควิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิชาเอกการตลาด จาก วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2519	ประโยคครูมัธยม (ป.ม.) จาก วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (คบ.) วิชาเอกเทคโนโลยีนวัตกรรมการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร